

Styrets medlemmer

Vår saksbehandler/tlf.
Lise Rydje / 92834159

Vår ref.
24/5838
Deres ref.

Oslo,
29.11.2024

Styremøte 6/24, 5. desember - Innkalling

Vi viser til kontakt og innkaller med dette styrets medlemmer til styremøte 6/24.
Møtestart torsdag 5. desember kl 08:30 i Forskningrådetets lokaler.

Vedlagt oversendes saksdokumenter.

Vedr praktiske spørsmål, ta kontakt med Lise Rydje, mobil 92834159 / epost: lr@rcn.no

Vel møtt til møtet!

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Mari Sundli Tveit
Adm. direktør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur

Norges forskningsråds styre

Dato

Torsdag 5. desember 2024.
kl 08:30-15:00

Sted

Forskningsrådets lokaler,

Sak S 67/24	Godkjenning av sakslisten	08:30-
Sak S 68/24	Godkjent vedtaksprotokoll fra styremøte 5/24, 24.10.24 - <i>vedlegg</i>	
Sak S 69/24	Spørsmål om habilitet	
Sak S 70/24	Skriftlige og muntlige orienteringer - <i>vedlegg</i>	-09:10
Sak S 71/24	Forvaltning av Forskningsveien 1 - <i>U.off. § 14</i>	09:10-
Sak S 72/24	Forskningsrådets framtidige rolle i eiendomsforvaltning - <i>vedlegg</i>	-09:30
Sak S 73/24	Internrevisjonsplan 2025 - <i>vedlegg</i>	09:30-09:45
Sak S 74/24	Godkjenning av porteføljeplaner: Banebrytende forskning, Forskningssystemet, Innovasjon, Muliggjørende teknologier - <i>vedlegg</i>	10:00-12:30 2,5 time
	LUNSJ	12:30-13:15
Sak S 75/24	<i>Godkjenning av FoU-budsjett 2025 og investeringsplaner</i> - <i>vedlegg</i>	13:15-13.50
Sak S 76/24	Driftsbudsjett 2025 - <i>vedlegg</i> 1. Godkjenning av driftsbudsjett 2025 2. Godkjenning av eiendomsbudsjettet 2025	13.50-14:05
Sak S 77/24	Forslag om endring av vedtektene for Norges forskningsråd §6	14:05-14:15
Sak S 78/24	Eventuelt	14:15-14:20
Sak S 79/24	Vedtaksprotokoll godkjennes	14:20-14:25
Sak S 80/24	Oppsummering – dialog i styret	14:25-15:00

Norges forskningsråds styre, møte 5/2024

Dato
Torsdag 24. oktober 2024.
kl 10-16

Sted
Forskningsrådets lokaler

Til stede

Gunnar Bovim – leder
Birger Vikøren – nestleder
Gunnar Hovland
Linda Nøstbakken
Britt Elin Steinveg
Iselin Marstrander
Paula Eerola
Per Arne Karlsen, valgt av de ansatte
Per Magnus Kommandantvold, valgt av de ansatte

**Til stede fra
Forskningsrådet**

Mari Sundli Tveit, administrerende direktør
Anne Kjersti Fahlvik, områdedirektør Innovasjon i næringsliv og offentlig sektor
Tove Karin Stølen, områdedirektør Virksomhetsutvikling og drift
Jesper W. Simonsen, områdedirektør Investering, rådgivning og dialog
Benedicte Løseth, områdedirektør Forskningssystemet og internasjonalisering
Eva Irene Falleth, områdedirektør Bærekraftig samfunnsutvikling
Christian Haug-Moberg, pressesjef
Stig Slipersæter, avdelingsdirektør
Kristin Oxley, seniorrådgiver/referent

Sak S 60/24: Nina Therese Maubach, spesialrådgiver
Sak S 61/24: Ørjan Munkvold, avdelingsdirektør
Sak S 62/24: Jonas Gaudernack, intern revisor

Sak S 55/24 **Godkjenning av sakslisten**

Vedtak: Styret godkjenner sakslisten.

Sak S 56/24 **Godkjent møteprotokoll fra Styremøte 4/24**

Sak S 57/24 **Spørsmål om habilitet**

Vedtak: Ingen inhabilitet meldt.

Sak S 58/24 **Orienteringer**

Skriftlige orienteringer:

- Porteføljestyret for samisk samfunn og kultur
- Kunnskapsoppsummeringer om areal, naturmangfold og klima
- SFI - ny utlysning, skjerpede krav

-
- Tiltak for å adressere kommuners kunnskapsbehov
 - Status for norsk polarforskning: to nye rapporter
 - Norge deltar i det internasjonale polaråret
 - Behov for tungregnekraft for forskning, offentlig forvaltning og kunstig intelligens
 - Oppstart av arbeidet med en tverrgående FOU-strategi om kunnskap om likestilling og diskriminering

Muntlige orienteringer:

- Vedtak i porteføljestyret for forskningssystemet om infrastrukturprosjekter som skal inviteres til kontraktsforhandlinger etter utlysningen i 2023
- Statsbudsjettet 2025

Vedtak: Styret tar informasjonen til orientering.

Sak S 59/24

Seminar

Fremtidens virkemidler - hva krever fremtidens utfordringer og muligheter av våre virkemidler? Hvordan skape mer kraft, fart og retning gjennom våre ordninger?

Sak S 60/24

Budsjettforslag 2026, del 1

Saksgrunnlag: Innspill til forskningsprioriteringer i statsbudsjettet 2026

Vedtak: Styret vedtar Forskningsrådets innspill til forskningsprioriteringer i statsbudsjettet 2026. Adm. dir. får fullmakt til å ferdigstille innspillet i tråd med styrets diskusjon.

Sak S 61/24

Tertialrapport

Saksgrunnlag: 2. tertialrapport 2024

Vedtak: Styret tar 2. tertialrapport 2024 til etterretning.

Sak S 62/24

Tilleggsoppdrag internrevisjon

Vedtak: Styret vedtar at internrevisjonsplanen for høsten 2024 suppleres med en revisjon av informasjonssikkerhet i iFront.

Sak S 63/24

Eventuelt

Sak S 64/24

Godkjenning av møteprotokollen

Vedtak: Styret godkjenner møteprotokollen.

Sak S 65/24

Oppsummering

Dialog mellom styret og adm. direktør

Sak S 70/24

Skriftlige orienteringer

Til
Styret

Ansvarlig direktør
Jesper W. Simonsen

Saksbehandler
Stig Slipersæter

Fra
Administrerende direktør

1. Pågående arbeid med konseptvalgutredning (KVU) for tungregning

Vi viser til presentasjon av oppdraget om behov for tungregnekraft for forskning, offentlig forvaltning og kunstig intelligens i styremøtet 24. oktober. Utredningen gjennomføres så langt i henhold til plan. Det vil i møtet bli gitt en kort muntlig orientering om status for arbeidet, inkludert milepæler og ekstern involvering.

2. Merknad til utkast til tildelingsbrev fra departementene

Kunnskapsdepartementet har i brev til Forskningsrådet og i utkast til tildelingsbrev for 2025 innarbeidet følgende formulering: *Kunnskapsdepartementet legger til grunn at relevante porteføljestyre gjøres kjent med føringene i departementenes tildelingsbrev. Tildelingsbrevene skal legges til grunn for porteføljeplanen og investeringsplanen i relevante porteføljestyre og departementet forventer at disse planene oppdateres i tråd med årlige styringssignaler.*

Brevet fra Forskningsrådet til Kunnskapsdepartementet er tilgjengelig i styrets samhandlingsrom.

3. KVASt – Kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier

Behovet for kunnskap om og kompetanse på kritiske og potensielt sensitive forskningsområder ble nevnt i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032. Dette ble fulgt opp i invitasjonsbrevet for å komme med innspill til Systemmeldingen i februar 2024: Det er behov for å kartlegge og definere hvilke fag- og teknologiområder som er sensitive med tanke på nasjonal sikkerhet.

31. oktober i år sendte KD, FD og JD et oppdrag til Forskningsrådet, Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) om å utarbeide et kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt). Oppdraget består av 6 delleveranser, hvorav det første har frist 15. januar 2025, og de to siste har frist 31. desember 2025. Oppdraget finansieres av KD innenfor en ramme på inntil 4 mill. kroner.

Forskningsrådet skal lede arbeidet og det skal opprettes en prosjektgruppe hvor alle tre instanser er representert. I tillegg til å bygge på eksisterende kunnskap som omhandler sensitive teknologier, vil det gjennomføres en kartlegging av sentrale nøkkelaktører og fagmiljøer innenfor hvert teknologiområde når disse er identifisert. Konkrete teknologiområder skal analyseres både med tanke på risikonivå og hvilken type risiko som er forbundet med hvert enkelt område, blant annet med henblikk på teknologiens muligjgende potensial og sannsynligheten for at flerbrukspotensialet realiseres til militær bruk og risiko for misbruk til menneskerettighets-brudd mv. Det skal vurderes hvilke resultater/produkter fra oppdraget som vil kreve kontinuerlig oppdateringer, blant annet som følge av teknologiutviklingen og hvor forskningsfronten til enhver tid befinner seg mv. Det skal også foreslås et opplegg for oppdatering av kunnskapsgrunnlaget etter at oppdraget er fullført.

Administrasjonen vil holde styret oppdatert om fremdriften og resultatene av kunnskapsgrunnlaget i 2025. (vedlegg 1)

4. Innspill til departementets arbeid med deklarasjon om nordisk samarbeid om kvanteteknologi: Forskning, innovasjon og næringsutvikling

Fra Kunnskapsdepartementet: Den 30. oktober arrangerte det danske utenriksdepartementet et arbeidsmøte om nordisk samarbeid om kvanteteknologi. På møtet var det enighet om at Norden har alt å vinne på ett tettere samarbeid om forskning, innovasjon og næringsutvikling på og med kvanteteknologi. Enkelte av punktene i deklarasjonen vil kunne påvirke Forskningsrådets arbeid for å fremme norsk forskning og innovasjon i kvanteteknologi, og Kunnskapsdepartementet ber om merknader til deklarasjonens omfang og innhold, og da særlig til det innholdet som berører Forskningsrådets ansvarsområder. (vedlegg 2)

5. Statsbudsjettet 2024, kap. 226 post 71. Supplerende tildelingsbrev til Norges forskningsråd

Oppdrag fra KD om videreutvikling av ordningen med talentsentre (vedlegg 3).

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref
24/5130-

Dato
31. oktober 2024

Supplerende tildelingsbrev 2024 – felles oppdrag til Norges forskningsråd og Forsvarets forskningsinstitutt om sensitive teknologier

Vi viser til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2024 på Kunnskapsdepartementets område jf. Innst. 12 S (2023–2024) og Prop. 1 S (2023–2024).

1. Om oppdraget

Med bakgrunn i den teknologiske utviklingen og økte krav til forskningssikkerhet ser Kunnskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet behov for et mer systematisk kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier. Dette er en forutsetning for å vurdere hvor det er behov for å sette inn beskyttende tiltak, samtidig som hensynet til at åpen forskning fortsatt skal være normen for vitenskapelig virksomhet ivaretas.

Oppdraget skal gjennomføres i fellesskap av Forskningsrådet, FFI og NSM i henhold til vedlagte oppdragsbeskrivelse. Denne er basert på tidligere dialog mellom departementene og virksomhetene. Forskningsrådet skal lede og koordinere arbeidet.

2. Beløp og utbetaling

Midlene bevilges over kap. 288 post 21 på budsjettet til Kunnskapsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet tildeler med dette **900 000 kroner** til Forskningsrådet. Av disse skal 300 000 kroner tildeles Forskningsrådet og 600 000 kroner skal videreformidles fra Forskningsrådet til FFI.

Midlene utbetales til Forskningsrådets konto **6345 05 31105**.

Oppdraget finansieres av KD innenfor en ramme på inntil 4 mill. kroner, fordelt på 2024 (1,5 mill. kroner) og 2025 (2,5 mill. kroner). Arbeidet innledes 1. november og fullføres innen 31. desember 2025. Fordelingen av midlene mellom Forskningsrådet, FFI og NSM er slik (*tall i mill.*

kroner):

	2024	2025	Sum
Forskningsrådet	0,3	1,5	1,8
FFI	0,6	0,5	1,1
NSM	0,6	0,5	1,1
Sum	1,5	2,5	4,0

3. Leveranse

Departementene ber om felles svar på oppdraget fra Norges forskningsråd, Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Vi viser til vedlagte oppdragsbeskrivelse for detaljer vedrørende konkrete leveranser. Som det her fremgår ber vi om at sluttrapport oversendes Kunnskapsdepartementet innen 31. desember 2025. Ved behov for sikkerhetsgradering skal svaret merkes og sendes i tråd med kravene i sikkerhetsloven.

Forskningsrådet skal inkludere rapportering om bruk av midlene i årsrapporten for 2024, som skal sendes til postmottak@kd.dep.no innen **15. mars 2025**.

FFI skal sende regnskap og rapportering om bruk av midlene til postmottak@kd.dep.no innen **15. mars 2025**.

Rapporteringen skal beskrive foreløpig måloppnåelse og resultater av tiltaket og bekrefte at midlene er benyttet i samsvar med forutsetningene i tildelingsbrevet.

Med hilsen

Marthe Nordtug (e.f.)
avdelingsdirektør

Mette Lending
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi: Riksrevisjonen, Forsvarets forskningsinstitutt, Forsvarsdepartementet

Kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier

Bakgrunn

Kunnskap, kompetanse og teknologi blir stadig viktigere for internasjonal konkurranse, nasjonal sikkerhet og samfunnets motstandskraft. En endret geopolitisk situasjon, kombinert med at forskning og innovasjon får større geopolitisk relevans, gjør at kunnskapssektoren (som er basert på en grunnleggende åpenhet) blir ekstra sårbar.

Utviklingen reiser en rekke problemstillinger i skjæringsfeltet kunnskapspolitikk, sikkerhetspolitikk og nasjonal sikkerhet, og stiller nye krav til forskningssikkerhet. Dette gjelder i særlig grad innenfor teknologiområdet. Tempoet i teknologiutviklingen bidrar blant annet til at nye teknologier med flerbrukspotensial kan skape gråsoner som er krevende å håndtere innenfor gjeldende regelverk. Dette har skapt behov for mer systematisk kunnskap som gjør det mulig for både myndighetene og virksomhetene selv å vurdere hvor det er behov for å sette inn beskyttende tiltak, og samtidig ivareta hensynet til at åpen forskning fortsatt skal være normen for vitenskapelig virksomhet.

Dette er bakteppet for at regjeringen nå ønsker å etablere et mer helhetlig og omforent kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier, på tvers av ulike sektorer og regelverk. Oppdraget har sitt utspring i Kunnskapsdepartementets (KDs) arbeid med å fremme ansvarlig internasjonalt samarbeid og økt sikkerhet i høyere utdanning og forskning – jf. Panorama-strategi (2021), Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (2022) og pågående prosesser knyttet til forskningssikkerhet blant annet i EU, hvor Norge bidrar aktivt inn.¹

Andre tilgrensende initiativer er det felles oppdraget fra Forsvarsdepartementet (FD) og KD som ligger til grunn for Forskningsrådet, NSM og FFIs rapport *Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning*. Dette er et oppdrag som springer ut fra behovet for økt samarbeid mellom åpen og gradert, og sivil og militær forskning for å sikre forsvarssektoren tilgang på kunnskap og kompetanse fra sivile sektorer. Forslag fra dette oppdraget er pr. oktober 2024 til vurdering i FD og KD, og inngår i oppfølging av Langtidsplanen for forsvarssektoren (2024).

Begge oppdragene er relevante for det pågående arbeidet med en stortingsmelding om forskningssystemet (systemmeldingen), som blant annet vil tematisere behovet for å styrke arbeidet med forskningssikkerhet som følge av en endret geopolitisk situasjon. Det er ønskelig at de to oppdragene (og oppfølging av dem) ses i sammenheng der dette er relevant og hensiktsmessig.

Formål

Oppdraget skal bidra til å etablere et mer helhetlig kunnskapsgrunnlag om hvilke teknologiområder og konkrete teknologier som til enhver tid vurderes som særlig sensitive for nasjonal sikkerhet, og hvordan forskningsfronten utvikler seg over tid. En felles forståelse av

¹ Jf. blant annet EUs rådsanbefalinger til medlemslandene om styrket forskningssikkerhet (mai 2024). Forskningssikkerhet er her forstått som å forutse og håndtere a) risiko relatert til uønsket kunnskapsoverføring fra FoU, b) uønsket påvirkning på FoU eller c) brudd på forskningsetikk/integritet hvor kunnskap og teknologi brukes til å underminere sentrale verdier i samfunnet. Se [pdf \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32024R0400&from=de).

Oppdragsbeskrivelse

dette på tvers av ulike sektorer er en forutsetning for å kunne iverksette målrettede og proporsjonale risikoreduserende tiltak – dvs. tiltak som tilrettelegger for

- fortsatt åpenhet på områder hvor faglig samarbeid er ønskelig og viktig i lys av kunnskapspolitiske mål – inkludert Norges langsiktige kunnskaps- og kompetansebehov – og hvor eventuell risiko vurderes som håndterbar og dermed akseptabel.
- å redusere risiko til et akseptabelt nivå på områder som er i gråsonen.
- å unngå samarbeid på områder hvor risikoen vurderes som ikke-akseptabel.

Arbeidet med å vurdere risiko krever høy kunnskap og bevissthet hos alle involverte, og forutsetter gode systemer for utvikling og deling av kunnskap og informasjon både mellom myndighetene og virksomhetene, og på tvers av ulike sektorer. Dette er temaer som også diskuteres internasjonalt. Som et ledd i EUs arbeid med økonomisk sikkerhet anbefales medlemslandene blant annet å gjennomføre nasjonale risikovurderinger med utgangspunkt i EUs egen liste over ti kritiske teknologiområder.² Kunnskapsgrunnlaget som etableres gjennom dette oppdraget vil inngå i arbeidet med en lignende vurdering av sensitive teknologier med utgangspunkt i norske forhold og interesser med sikte på å:

- 1) redusere risiko forbundet med sensitive teknologier (beskytte)
- 2) sikre tilstrekkelig norsk kunnskap og kompetanse på teknologiområder av betydning for nasjonal sikkerhet (fremme)
- 3) tilrettelegge for ansvarlig internasjonalt samarbeid, som sikrer trygge rammer for samarbeid også med land vi ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med (samarbeide)

For kunnskapssektoren vil kunnskapsgrunnlaget være en viktig ressurs i virksomhetenes løpende arbeid med forskningssikkerhet, på tvers av ulike regelverk.

For myndighetene vil et mer detaljert og presist kunnskapsgrunnlag være viktig for å vurdere innenfor hvilke teknologiområder og konkrete teknologier det kan være grunn til å vurdere særlig risikoreduserende tiltak. Dette vil også gjøre det mulig å vurdere hvem vi av hensyn til nasjonal sikkerhet bør samarbeide mer med, hvem vi bør samarbeid mindre med og hvem det ikke er ønskelig å samarbeide med, innenfor ulike teknologiområder.

Vurderinger av konkrete tiltak for å utvikle og/eller beskytte kunnskap og kompetanse av betydning for nasjonal sikkerhet inngår imidlertid ikke i selve oppdraget.

Føringer

Arbeidet skal basere seg på eksisterende kunnskapsgrunnlag og analyser, både fra Norge og andre land samt relevante internasjonale institusjoner/organisasjoner mv. Internasjonalt gjelder det særlig EUs arbeid knyttet til økonomisk sikkerhet. EUs liste over kritiske teknologier (med tilhørende underkategorier) skal følgelig legges til grunn for oppdraget. I tillegg er det viktig å se hen til andre relevante lister, oversikter eller annen relevant kunnskap knyttet til kritiske teknologier av strategisk betydning for nasjonal sikkerhet, utarbeidet f.eks. av NATO og likesinnede land. Nasjonalt gjelder dette særlig EOS-tjenestenes vurderinger av fagområder og

² Avanserte halvledere; kunstig intelligens; kvanteteknologier; bioteknologier; avanserte tilkoblingsmuligheter, navigasjon og digitale teknologier; avanserte sensorteknologier; rom- og fremdriftsteknologier; energiteknologier; robotikk og autonome systemer; avanserte materialer, produksjons- og resirkuleringsteknologier. Se også [Kommisjonens nettside](#).

Oppdragsbeskrivelse

teknologier i Norge som er særlig utsatt, samt annen foreliggende kunnskap om hvilke fag- og teknologiområder som er av betydning for nasjonal sikkerhet.

Berørte aktører på ulike teknologiområder skal involveres tett i utviklingen av kunnskapsgrunnlaget, for å sikre faglig innsikt i de ulike teknologiområdene og konkrete teknologier. Dette omfatter både myndighetsaktører og virksomheter (dvs. departementer, underliggende etater/direktoratsnivået, eksperter i kunnskapssektoren selv, andre relevante etater mv.).

Økonomiske rammer

Oppdraget skal gjennomføres i fellesskap av Forskningsrådet, FFI og NSM. Forskningsrådet skal lede og koordinere arbeidet. Oppdraget finansieres av KD innenfor en ramme på inntil 4 mill. kroner, fordelt på 2024 (1,5 mill. kroner) og 2025 (2,5 mill. kroner). Arbeidet innledes 1. november og fullføres innen 31. desember 2025.

Fordelingen av midlene mellom Forskningsrådet, FFI og NSM er som følger (*tall i mill. kroner*):

	2024	2025	Sum
Forskningsrådet	0,3	1,5	1,8
FFI	0,6	0,5	1,1
NSM	0,6	0,5	1,1
Sum	1,5	2,5	4,0

Leveranser

Hovedleveranser fra oppdraget knytter seg til følgende oppgaver:

- 1) Levere en beskrivelse av hvordan arbeidet med oppdraget legges opp. Beskrivelsen skal blant annet redegjøre for
 - a. valg av metode
 - b. videre fremdriftsplan, som angir tidspunkt for øvrige delleranser (jf. pkt 2-5 under) og tilhørende statusmøter med oppdragsgiver. Kunnskapsdepartementet ber om at fremdriftsplanen legger opp til suksessive delleranser, i tillegg til en kortfattet sluttrapport.
 - c. hvem som i utgangspunktet vurderes som de mest relevante aktørene på hvert av de aktuelle teknologiområdene, hvordan man eventuelt vil gå frem for å identifisere flere aktuelle bidragsytere og hvordan man vil involvere disse aktørene i videre arbeid.

Frist: 15. januar 2025.

- 2) Utarbeide en systematisk sammenstilling av relevant eksisterende kunnskap / oversikter / lister som omhandler sensitive teknologier, på tvers av ulike land og sektorer, og identifisere

Oppdragsbeskrivelse

eventuelle kunnskapshull av betydning for norske forhold og behov, samt gi anbefalinger om hvordan disse hullene eventuelt kan tettes³.

- 3) Kartlegge hva som er Norges posisjon innenfor disse sensitive teknologiene per i dag (status).

Noen sentrale spørsmål med tanke på videre politikkutvikling er:

- Hvem er sentrale nøkkelaktører og hvor finnes de viktigste fagmiljøene innenfor hvert teknologiområde?
 - På hvilke av de aktuelle teknologiområdene er Norge per i dag ledende?
 - På hvilke områder mangler Norge nasjonal kunnskap/kompetanse som vi bør ha?
 - Hvem samarbeider Norge med på hvilke områder?
 - På hvilke områder er Norge avhengig av samarbeid med hhv. allierte og ikke-allierte?
- 4) Basert på funn fra pkt 2) og 3) analysere konkrete teknologiområder/ev. underkategorier både med tanke på risikonivå og hvilken type risiko som er forbundet med hvert enkelt område, bl.a. med henblikk på
 - teknologiens muliggjørende potensial
 - sannsynligheten for at flerbrukspotensialet realiseres til militær bruk
 - risiko for misbruk til menneskerettighetsbrudd mv.

Resultatet av disse analysene skal kunne samles i en oversikt som det er ønskelig å dele bredest mulig.

- 5) Foreslå mulig system for håndtering av relevant kunnskap etter at oppdraget er fullført:
 - a. Vurdere hvilke resultater/produkter fra oppdraget som vil kreve kontinuerlig oppdateringer blant annet som følge av teknologiutviklingen og hvor forskningsfronten til enhver tid befinner seg mv.
 - b. Basert på dette foreslå et egnet rigg for løpende drift og oppdatering av kunnskapsgrunnlaget etter at oppdraget er fullført (dvs. fra og med 2026)

Frist: senest 31. desember 2025.

- 6) Levere en sluttrapport fra arbeidet som sammenfatter sentrale hovedfunn og erfaringer fra gjennomføring av oppdraget.

Frist: 31. desember 2025.

³ Dette bør ses på som en fortsettelse av det arbeidet som er påbegynt av Forskningsrådet, NSM og FFI i rapporten «Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning. Vedlegg B: Vurdering av fag- og teknologiområder».

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref
24/6691-

Dato
18. november 2024

Innspill til departementets arbeid med deklarasjon om nordisk samarbeid om kvanteteknologi: Forskning, innovasjon og næringsutvikling

Bakgrunn

Den 30. oktober arrangerte det danske utenriksdepartementet (dansk UD) et arbeidsmøte om nordisk samarbeid om kvanteteknologi. Møtet var i København og ble avholdt på embetsnivå. Fra Danmark, Sverige og Finland deltok myndigheter for både forskning og næringsutvikling (departementer og/eller direktorater). Fra Norge deltok Utenriksdepartementet (UD) og Kunnskapsdepartementet (KD) samt to representanter for Norges forskningsråd.

På møtet var det enighet om at Norden har alt å vinne på et tettere samarbeid om forskning, innovasjon og næringsutvikling på og med kvanteteknologi. (Se oppsummeringen skrevet av dansk UD i vedlagte e-post.)

Oppfølging

På møtet var det støtte til et forslag fra dansk UD om at nordiske land bør signere en deklarasjon om et nordisk samarbeid på kvantefeltet. Deklarasjonen skal favne både forskning og næringsutvikling. Nulteutkast til deklarasjon er vedlagt. Innen 30. november ønsker dansk UD svar på om Norge vil være interessert i å undertegne en slik deklarasjon, og ber samtidig om våre første merknader til teksten. Den endelige ordlyden vil måtte forhandles etter at alle landene har gitt sin prinsipielle tilslutning. Tentativ framleggelse er første kvartal eller våren 2025.

Norge ligger bak Danmark, Sverige og Finland i satsingen på kvanteteknologi, og KD mener det vil være mange fordeler med et tettere nordisk samarbeid. Feltet er relevant for flere departementer, og Kunnskapsdepartementet har derfor nylig bedt Utenriksdepartementet,

Nærings- og fiskeridepartementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Statsministerens kontor om å vurdere hvorvidt Norge bør bli med på å utvikle og signere en slik nordisk deklarasjon.

Utkastet til deklarasjon berører Forskningsrådets ansvarsområder

Enkelte av punktene i deklarasjonen vil kunne påvirke Forskningsrådets arbeid for å fremme norsk forskning og innovasjon i kvanteteknologi. Vi ber om eventuelle merknader til deklarasjonens omfang og innhold, og da særlig til det innholdet som berører Forskningsrådets ansvarsområder.

Tilbakemelding

Det norske svaret til Danmarks utenriksdepartement vil bli sendt samlet fra Norges utenriksdepartement. Vi ber om tilbakemelding til KD innen fredag 29. november.

Med hilsen

Audun Digerud (e.f.)
avdelingsdirektør

Finn-Hugo Markussen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

VEDLEGG: 2

KOPI: Utenriksdepartementet

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

24/5846-

11. oktober 2024

Statsbudsjettet 2024, kap. 226 post 71. Supplerende tildelingsbrev til Norges forskningsråd

Vi viser til tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet til Norges forskningsråd for 2024, datert 21. desember 2023.

1. Mål og føringer for tildelingen

I tildelingsbrevet for 2024 fremgår det at Forskningsrådet vil tildeles 5 mill. kroner i forbindelse med omleggingen av ordningen med Talentsenter i realfag. Det står også at Kunnskapsdepartementet kommer tilbake til eventuelle føringer for tildelingen når innretningen av ordningen er avklart.

Kunnskapsdepartementet ga Forskningsrådet i oppdrag å komme med forslag til ny innretning av Talentsenterordningen i supplerende tildelingsbrev for 2023, datert 14. september 2023. Kunnskapsdepartementet mottok Forskningsrådets utredning 14. mai 2024.

Kunnskapsdepartementet har besluttet at talentsenterordningen skal videreutvikles, herunder at tilbudet blir styrket på to områder. 1) Alle Talentsentrene skal tilby lærerkurs i hvordan gi motiverende opplæring i realfag fremover. Målet er at elever i hele landet får undervisning som inspirerer til læring i realfagene. Lærerkursene skal både gi lærerne mer kunnskap om elever med stort læringspotensial og hvordan de kan lage gode undervisningsopplegg både for disse elevene og for hele klasser uavhengig av elevenes mestringsnivå. 2) Talentsentrene skal reise ut til skolene for å støtte lærerne i deres arbeid med å lage slike undervisningsopplegg.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for
videregående
opplæring, fagskole
og kompetansepolitikk

Saksbehandler
Ingrid Giskegjerde
22 24 76 85

Tilskuddet skal gå til de samme seks vitensentrene som har fått tilskudd tidligere.
Forskningsrådet bestemmer selv hvordan midlene fordeles mellom sentrene.

2. Beløp og utbetaling

Kunnskapsdepartementet tildeler med dette 5 000 000 kroner til Norges forskningsråd.
Midlene utbetales til Forskningsrådets konto **6345 05 31105**.

3. Krav til rapportering

Forskningsrådet skal inkludere rapportering om bruk av midlene i årsrapporten for 2024 som skal sendes til postmottak@kd.dep.no innen **15. mars 2025**.

Med hilsen

Ronja Andresen (e.f.)
avdelingsdirektør

Ingrid Giskegjerde
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Riksrevisjonen

Sak S 72/24

Forskningsrådets framtidige rolle i eiendomsforvaltning

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Styret	Jesper W. Simonsen	Randi Myhre	1. Oversikt over tomter og festeforhold 2. Eiendomsfondets statutter
Fra			
Administrerende direktør			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak

Det er gjennomført en vurdering av alternativer for framtidige forvaltningsansvar for de 13 tomtene Forskningsrådets forvalter på vegne av Staten ved Kunnskapsdepartementet i Gaustadbekkdalen. Tre ulike alternativer er vurdert med bakgrunn i risiko og effektiv forvaltning.

Styret vedtar at Forskningsrådet arbeider videre for å realisere alternativ 3: en fullstendig overdragelse av forvaltningsansvaret fra Forskningsrådet til Statsbygg.

Kort bakgrunn

Historikk

Stortinget vedtok i 1952 å overføre ca. 140 da av statens eiendom Gaustad gård til Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd (NTNF). NTNF ble med dette gitt oppgaven å utvikle arealene til et nasjonalt senter for forskning og forskningsrelatert virksomhet. I 1993 ble arealet og oppgaver overført til Forskningsrådet, dette inkluderte både tomter og bygningsmasse. I 2004 besluttet styret i Forskningsrådet å avhende bygningsmassen og beholde tomtene. Dette arbeidet ble sluttført i 2008. Formelt eierskap ble i 2010 endret til Staten ved Kunnskapsdepartementet, med Norges forskningsråd som ansvarlig forvalter.

Intern organisering

Frem til 2004 ble arbeidet med eiendom ivarettatt av en egen avdeling i Forskningsrådet, deretter i hovedsak av en ansatt i full stilling. I 2021 ble det opprettet en intern styringsgruppe for eiendomsvirksomheten som håndterer prinsipielle spørsmål. Særlig viktige strategiske spørsmål løftes til administrerende direktør og ved særlige tilfeller til Styret.

I tillegg innhentes det bistand fra advokat (for tiden advokatfirmaet Hjort), da Forskningsrådet ikke besitter eiendomsfaglig juridisk kompetanse.

Dagens situasjon

Eiendommassen består i dag av 13 tomter som er festet bort på langvarige festekontrakter (se vedlegg 1). Det er fortsatt noe potensial for mer utbygging på eiendommene, men den strategiske påvirkningsmuligheten i området er redusert til rollen som grunneier. I praksis betyr dette at Forskningsrådet som forvalter må følge opp den formelle eierrollen knyttet til det til enhver tid gjeldende lovverk. For å ivareta denne rollen på en god måte kreves inngående eiendomsfaglig og juridisk kompetanse.

Arbeidet med forvaltningen av eiendommene består i hovedsak av:

- Forvaltning av festekontraktene, inkludert reforhandlinger ved endringer (ved behov)

- Oppfølging/justering av grunnlag for festeavgift (faste justeringspunkter)
- Ivareta nødvendige tinglysninger/formaliseringer, inkludert justering av tomtegrenser mv. (ved behov)
- Overvåkning av formålsreguleringen (sist gjort i 2016)
- Innkreving av festeavgift (årlig)
- Kontakt med festerne og oppfølging av større utbyggingssaker (ved behov)
- Oppfølging av reguleringssaker (ved behov)
- Betaling og viderefakturering av eiendomsskatt (årlig)
- Budsjett, regnskap og revisjon av Eiendomsfondet (årlig).

Om Eiendomsfondet

Eiendomsfondet ble etablert som eget fond i 1985. Overføringer til fondet består av festeavgifter, renteinntekter og eiendomsskatt. For fire av eiendommene er det ikke avtalt festeavgift. Se forslag til virksomhetsbudsjett for detaljer om inntekter og driftsresultat for fondet.

Fondet har egne statutter vedtatt av Forskningsrådets styre (se vedlegg 2). Eiendomsfondet er regulert for forskningsstrategiske formål. Slike formål kan være: Strategiske eiendomskjøp, infrastrukturbygg, nybygg, og planlegging og utvikling av egne tomtearealer og eiendommer. I henhold til gjeldende statutter er det Forskningsrådets styre som har disposisjonsfullmakt over Eiendomsfondet. Det er ikke brukt midler fra fondet de siste årene. Tidligere har fondsmidlene blitt brukt til bidrag/grunnkapital og planleggingskostander for CIENS, oppretting av skader som følge av ustabile grunnforhold, støtte til teknisk utrusting av Forskningsrådets møtesenter, og kjøp av tilleggsarealer (justering av tomtegrenser).

Begrunnelse for utredning

Forvaltningsløsningen har vært diskutert med KD ved flere anledninger, herunder om forvaltningsansvaret burde overføres til andre. For å avklare risiko og ansvarsforhold for vårt forvaltningsansvar ba styringsgruppa advokatfirmaet Hjort om å utarbeide et notat om vårt juridiske ansvar som bortfester. I notatet fremgår det at det ikke kan utelukkes at Forskningsrådet kan bli erstatningsansvarlig for forhold på eller i tilknytning til bortfestede eiendommer. Sannsynligheten for slike krav er liten, men på den annen side kan eventuelle krav være store.

Notatet ble oversendt til KD høsten 2023. I et påfølgende møte ble det i tillegg til å diskutere et eventuelt erstatningsansvar knyttet til eiendommene, tatt opp av KD muligheten for å overdra forvaltningsansvaret for eiendomsvirksomheten fra Forskningsrådet til Statsbygg, med begrunnelse i at det kan redusere risikoen hvis eiendommene forvaltes av den virksomheten i staten som har eiendom som sin kjerneoppgave. KD sendte i etterkant av møtet et brev der departementet presiserer at det vil være en konkret vurdering i det enkelte tilfellet hvorvidt staten skal dekke eventuelt erstatningsansvar knyttet til eiendommen. Eventuelt erstatningsansvar blir i siste instans et budsjettsspørsmål som må vurderes i hver enkelt sak.

I tillegg er ressursituasjonen etter kuttene i virksomhetsbudsjettet for 2023 og 2024 et viktig bakteppe for at Forskningsrådet vurderer innretningen av forvaltningsansvaret for eiendomsvirksomheten. Eiendomsforvaltning ligger utenfor Forskningsrådets kjernevirksomhet. Et lavere antall årsverk enn før medfører større press på ressursene. Selv om eiendomsforvaltningen er selvfinansierende i form av årlig overføring fra Eiendomsfondet, har vi sett at det med dagens ressursituasjon i praksis er mer krevende å prioritere og opprettholde tilstrekkelig kompetanse på oppgaver som ligger utenfor vår kjernevirksomhet. I lys av dette er det nødvendig å

gjøre en vurdering av hva som er riktig og nødvendig endringer for forvaltningsansvaret fremover.

For å forberede denne saken har Forskningsrådet hatt en uformell, innledende samtale med Statsbygg, som opprettholder sitt standpunkt om at de i prinsippet er positive til en eventuell forvaltningsoverføring av eiendommene til Statsbygg. I den innledende dialogen har også KD stilt seg positive til endringer i forvaltningsansvaret.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Saken fremmes for at styret skal ta stilling til hvordan Forskningsrådet stiller seg til videre forvaltningsansvar av eiendommene.

Hovedpunkter

Vi har vurdert tre ulike alternativer for eiendomsforvaltningen framover:

1. Nullalternativet: Forskningsrådet beholder forvaltningsansvaret som i dag

Fordelen med nullalternativet er at Forskningsrådet fortsatt vil ha mulighet for å vurdere den forskningsstrategiske betydningen av ulike leieforhold i området, slik som å vurdere helheten/komplementariteten av universitet, sykehus, institutter, forskningspark/bedrifter. I dette ligger også den symbolske og historiske betydningen av at Forskningsrådet forvalter disse tomtene og at intensjonen om at arealet benyttes til forskningsformål blir tydelig. Dette var et sentralt argument ved forrige vurdering av saken i 2019. Dersom forvaltningen av eiendommene skal ha en strategisk betydning i form av utstrakt dialog med festere og videreutvikling av området, er det nødvendig å øke ressursinnsatsen og kompetansen på området sammenlignet med nåsituasjonen.

Siden det er få eiendommer vi forvalter, blir også volumet på oppgaven liten. Det er derfor utfordrende å opprettholde tilstrekkelig eiendomsfaglig kompetanse, og det er sårbarhet ved at ansvaret ligger hos få personer i virksomheten som ikke har eiendomsvirksomhet som sin kjerneoppgave eller kjernekompetanse. Dette øker risikoen for feil og mangler i forvaltningen, og det kan argumenteres med at det i et statlig perspektiv er lite effektiv forvaltning at Forskningsrådet skal opprettholde tilstrekkelig kompetanse på dette området.

En eventuell reduksjon av aktivitetsnivået til et minimumsnivå, med tilhørende reduksjon i overføringene fra Eiendomsfondet til driftsbudsjettet, vil medføre at det kun er helt nødvendig oppfølging som prioriteres. Dette vil medføre at det ikke er rom for forsknings-strategisk tilrettelegging, manglende merverdi ved at Forskningsrådet har forvaltningsansvaret, samt at risikoen for feil og mangler øker.

Det er risiko for at Forskningsrådet ikke greier å opprettholde tilstrekkelig kompetanse til å ivareta statens interesser som eiendomsforvalter. Det ville i sin tur innebære økt sannsynlighet for mangelfull forebygging og håndtering av eventuelle hendelser som kan oppstå. Videre er det risiko for at det tas strategiske valg (eller mangel på strategiske valg), som kan medføre økonomisk tap for staten og/eller omdømmetap for Forskningsrådet.

Det kan hevdes at dagens løsning kan utfordre at Forskningsrådet skal holde armlengdes avstand til aktører som også mottar forskningsmidler fra oss slik at det ikke oppstår tvil om at eiendomsforvaltning og tilskuddsforvaltning behandles atskilt. Vi har imidlertid ikke foretatt noen formell, juridisk habilitetsvurdering av denne problemstillingen.

Eiendomsfondet vil for nullalternativet fortsette som før, og forvaltes iht. gjeldende statutter. En mer aktiv forvaltning vil innebære å bruke av fondskapitalen til infrastrukturanlegg, iht. statuttene for fondet. Det bør i denne sammenheng avklares

nærmere hvilket handlingsrom som ligger innenfor fondets formål, og hva som ligger innenfor begrepet infrastrukturanlegg.

Vi vurderer at det er positivt at vi ved nullalternativet beholder disposisjonsrett over areal og midlene i Eiendomsfondet. Vi vurderer imidlertid at risikoen for eventuelle feil og mangler som følge av en presset ressursituasjon og utfordringer rundt å opprettholde tilstrekkelig kompetanse må ses i lys av en eventuell merverdi ved at Forskningsrådet driver en aktiv forsknings-strategisk forvaltning av området.

2. Forskningsrådet beholde ansvaret, og kjøper administrative tjenester av Statsbygg eller tilsvarende private aktører

Et alternativ til dagens løsning der Forskningsrådet gjør alt selv i oppfølgingen av eiendomsvirksomheten, er å kjøpe/outsorce de administrative oppgavene til enten Statsbygg eller en privat aktør.

Det innebærer at Forskningsrådet beholder ansvaret for forvaltningen, men kjøper tjenester for oppfølging/justering av grunnlag for festeavgift, innkreving av festeavgift, betaling og viderefakturering av eiendomsskatt, ivaretagelse av nødvendige tinglysninger/formaliseringer, inkludert justering av tomtegrenser mv., samt oppfølging av reguleringsaker, regnskap og revisjon av Eiendomsfondet.

Forskningsrådet vil i dette alternativet beholde ansvaret for å følge opp formålsreguleringen og ha strategisk kontakt med festerne. Kjøp av tjenester sikrer sannsynligvis en høy profesjonalitet i forvaltningen av eiendommene, med lavere risiko for feil og mangler i forvaltningen som følge av ressurser og sårbarhet i kompetanse/bemanning. For å vurdere forvaltningskostnader for dette alternativet må det innhentes tilbud på oppdraget. Det må videre avsettes ressurser til å følge opp oppdragstakeren, og sikre at Forskningsrådet og statens interesser blir ivaretatt på en god måte. Ved en deling av ansvar mellom to parter er det alltid risiko for at oppgaver og oppfølgingsansvar faller mellom to stoler. For å redusere denne risikoen, samt sikre at den strategiske oppgaven blir tilstrekkelig fulgt opp bør det lages gode interne rutiner og avsettes tilstrekkelig ressurser internt.

Eiendomsfondet vil for dette alternativet kunne fortsette som før og forvaltes iht. gjeldende statutter, jf. alternativ 1.

Fordelen ved denne løsningen er at Forskningsrådet både beholder forvaltningsansvaret og påvirkningsmulighet i området. Samtidig reduseres noe risiko for feil og mangler ved at den administrative oppfølgingen ivaretas av en profesjonell eiendomsforvalter. Det er imidlertid en forutsetning at det settes av tilstrekkelig ressurser til å følge opp at forvaltningen er iht. våre krav. Ved denne løsningen vil vi fortsatt vil ha det overordnede ansvaret for eiendommene, og vil kunne stilles til ansvar ved en hendelse eller mangelfull forvaltning hos den eksterne forvalteren.

Dersom vi velger å gå videre med dette alternativet må det undersøkes hvilke aktuelle tilbydere som finnes i det private markedet, samt innhente mer informasjon fra Statsbygg om det er en aktuell oppgave, og hvilke forutsetninger og kostnader som vil inngå i en avtale med hhv. en privat aktør og Statsbygg.

3. Fullstendig overdragelse av forvaltningen av eiendommene til Statsbygg

Dette alternativet innebærer at forvaltningsansvaret for eiendommene i sin helhet overdras til Statsbygg. Statsbygg kan ivareta forvaltningsansvaret på vegne av KD slik Forskningsrådet ivaretar det i dag.

Forvaltningen overlates da til en virksomhet som har eiendomsforvaltning som sin kjerneoppgave, og som allerede forvalter eiendommer og bygg i Gaustadbekkdalen,

og dermed kjenner området godt. Dette vil redusere risiko for feil og mangler i forvaltningen av eiendommene siden Statsbygg besitter nødvendig ressurs og kompetanse for oppgaven.

Risikoen ved en slik løsning er at formålet med eiendommene kan "utvannes" over tid, og at formålet fastsatt av Stortinget dermed ikke overholdes. Dette kan motvirkes ved at det i Statsbyggs forvaltning ligger en forutsetning at Forskningsrådet eller KD skal konsulteres i prinsipielle spørsmål som omhandler overholdelse av formålet for eiendommene. Det vil i hovedsak gjelde ved en eventuell reforhandling av festeavtaler ved utbygging, salg av eiendommer, samt å påse at leietakere oppfyller formålet. Konkret innretning for hvordan et slikt "kontrollorgan" eller styringsgruppe kan fungere må utredes nærmere i samarbeid med Statsbygg og KD.

En overføring av forvaltningsansvaret vil også sikre en armlengdes avstand til aktørene som er festere, da Statsbygg ikke har tilsvarende relasjon med enkelte av festerne slik som Forskningsrådet.

I dette alternativet vil Eiendomsfondet utvikles. Opptjent virksomhetskaper (113 mill. kroner per 31.12.23) kan disponeres av Forskningsrådet iht. fondets statutter før fondet utvikles. Årlig driftsresultat for disse eiendommene vil i framtiden gå tilbake til statskassen.

Fordelen med en fullstendig overdragelse til Statsbygg er at risikoen for feil og mangler i forvaltningen av eiendommene reduseres. Dette alternativet innebærer at eiendommene vil forvaltes av den virksomheten som har dette som sin kjerneoppgave og samfunnsoppdrag. Statsbygg har mulighet til å se disse eiendommene i en helhetlig portefølje av eiendommer i området, og se forvaltningen i et større perspektiv for staten som eier. Vi oppfatter at gevinsten av dette er større enn merverdien av at Forskningsrådet beholder forvaltningsansvaret.

Konklusjon og anbefaling

Basert på en risikovurdering av de tre alternativene anbefaler administrasjonen å gå videre med alternativ 3: en fullstendig overdragelse av forvaltningsansvaret fra Forskningsrådet til Statsbygg.

Ved en forberedelse for overdragelse til Statsbygg må festekontraktene gjennomgås og oppgaver og økonomiske konsekvenser av en forvaltningsoverføring avklares nærmere. Statsbygg må deretter fremme en sak til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) før endelig vurdering kan tas i saken og en endelig forvaltningsoverføring må deretter legges fram for Stortinget gjennom behandlingen av statsbudsjettet.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken. Det har vært uformell saksforberedende dialog med KD og Statsbygg.

Videre saksgang

Administrasjonen følger opp vedtaket i dialog med KD.

Bortfestede tomter uten festeavgift pr. 2024

Gnr./bnr.	Adresse	Fester	Areal (m2)	Start	Sluttdato	Festetid
42/111	Forskningsvn. 1	SINTEF	11.775	01.01.1985	31.12.2064	80
42/112	Forskningsvn. 3b	Norges Treteknisk Institutt - NTI	1.934	01.07.1986	30.06.2066	80
42/113	Forskningsvn. 3	Stiftelsen SINTEF	6.131	01.07.1985	30.06.2065	80
42/103	Gaustadalleen 28	Stiftelsen Forskningscenterets barnehager	2.857	01.07.1992	30.06.2072	80
42/206	Gaustadalleen	Forskningsrådet, Fellesareal	2.681			

Bortfestede tomter med festeavgift pr. 2024

Gnr/bnr	Adresse	Fester	Areal (m2)	Start	Sluttdato	Festetid
42/168	Forskningsvn. 2	Forskningsveien II AS	6.362	01.07.2000	30.06.2080	80
42/127	Gaustadalleen 21	Gaustadalleen 21 AS	4.317	01.01.1988	31.12.2068	80
42/166	Gaustadalleen 21c	Gaustadalleen 21 AS	4.579	01.01.1998	31.12.2077	80
42/214	Gaustadalleen 21e	Forskningsparken hus 5 AS	1.999	02.10.2008	01.01.2078	70
42/200	Gaustadalleen 21 d	CIENS EIENDOM HJEMMELSELSKAP AS	5.699		01.10.2086	
43/2	Gaustadalleen 7	Universitetet i Oslo (barnehage)	9.340		2 års oppsigelsesfrist	
43/42	Gaustadalleen 5	Montesorri Forskningsparken AS	2.098	01.01.2006	01.01.2086	80
42/145	Gaustadalleen 23 c	Stiftelsen SINTEF	4.654	11.02.2002	30.06.2082	80
42/205	Gaustadalleen 23	Sameiet Gaustadalleen 23 A og B	4.582	01.07.2008	30.06.2088	80

Eiendomsforvaltning - Eiendomsfondet

Norges
forskningsråd

Dokumentnr: 2-9-4

Dokumentansvarlig	Godkjent av	Dato
Øystein Bergersen	Hovedstyret Sak HS 52/98	02.09.1998
Hensikt Angi prinsipper for Forskningsrådets eiendomsforvaltning med tilhørende fullmaktsbestemmelser og beskrivelse av Eiendomsfondets formål, inntekter, disponering av midler og administrative bestemmelser, i tilknytning til Forskningsrådets hovedinstruks for økonomiforvaltning.		

1 Hovedinstruksen for økonomiforvaltning, forvaltning av verdier

Hovedinstruksen for økonomiforvaltning i Norges forskningsråd, fastsatt av KUF xx.xx.98, har under punkt 6.3 følgende bestemmelse:

"Forskningsrådets eiendomsforvaltning tar utgangspunkt i Stortingets forutsetninger om at Forskningsrådets eiendommer skal utvikles og utnyttes til forskningsformål, jfr. Innst. S. Nr. 199 (1952-53).

Eiendomsforvaltningen ivaretas gjennom et særskilt eiendomsfond som forutsettes å være selvfinansierende, med eget budsjett og regnskap. Fondets inntekter er primært leieinntekter og renteinntekter av eiendomskapital. Eiendomsfondet er unntatt fra ordningen med statlig konsernkonto.

Adm. direktør er ansvarlig for at eiendomsfondet disponeres i samsvar med forutsetningene og at regnskapet legges frem for Hovedstyret for godkjenning."

2 Prinsipper for eiendomsforvaltning

Ved forvaltning og utvikling av eiendommer og lokaler legges vanlige markedsprinsipper til grunn, herunder salg, bortfeste og utleie til markedspris og opptak av lån til finansiering av konkrete prosjekter etter særskilt godkjenning av KUF, jfr. "Avhendingsinstruksen", fastsatt ved kgl. res. av 19.12.1997.

3 Fullmakter

Administrerende direktør og styrets leder tegner i fellesskap Norges forskningsråd ved kjøp, salg, feste, pantsettelse eller annen langsiktig beheftelse av fast eiendom av vesentlig betydning for Norges forskningsråd.

Kjøp, salg eller feste av fast eiendom med antatt verdi mer enn 1 million kroner, skal skje etter fullmakt gitt av Hovedstyret.

4 Eiendomsfondet

4.1 Fondets formål

Det overordnede formålet er at fondet skal fungere som et virkemiddel for å nå forskningsstrategiske mål samt ivareta egne eiendommers økonomiske og funksjonelle verdi.

Fondets midler kan nyttes til:

- Strategiske eiendomskjøp, og/eller til betjening av lån som opptas for samme formål.
- Infrastrukturanlegg, nybygg, ombygning og vedlikehold av bygninger som anvendes til forskningsformål, og/eller til betjening av lån som opptas for samme formål.
- Forvaltning, planlegging og utvikling av egne tomtearealer og eiendommer.

4.2 Fondets inntekter

Fondet tilføres inntekter ved:

- Salg av tomtearealer, eiendom og lokaler.
- Bortfeste av eiendommer og utleie av lokaler.
- Avkastning av fondets midler ved årsavslutning.
- Særskilte bevilgninger over statsbudsjettet og/eller Forskningsrådets budsjett.

4.3 Disponering av fondets midler

Vedtak om bevilgninger til dekning av utgifter som knytter seg til fondets formål, skal være i samsvar med vedtak fattet i samsvar med Forskningsrådets generelle fullmaktsbestemmelser, jfr. Doksy 2-3-3.

Dette innebærer at adm. direktør har bevilgningsfullmakt i enkeltsaker inntil 1 million kroner og direktør for Økonomi og organisasjon inntil kr. 500.000.-. Bevilgninger utover 1 million kroner må vedtas av Hovedstyret.

4.4 Administrative bestemmelser for fondet

- Stabsområdet "Økonomi og organisasjon" har ansvaret for fondets administrasjon, herunder budsjett, regnskap og registrering av Forskningsrådets eiendommer og lokaler.
- Riksrevisjonen har ansvaret for revisjon av fondets regnskap og øvrige disposisjoner.
- Det utarbeides årsbudsjett for fondet, med driftsbudsjett for hver eiendom, som følger Forskningsrådets administrasjonsbudsjett som særskilt vedlegg.
- Driftsunderskudd for enkelte eiendommer kan dekkes av fondets driftsoverskudd eller av fondets oppsparte midler.
- Årsregnskapet forelegges Hovedstyret for godkjenning.

Til: Norges Forskningsråd v/Styret og Revisjonsutvalget
Kopi: Administrerende direktør
Avdeling virksomhetsstyring v/ revisjonskoordinator

Oslo, 18. november 2024

Innledning

Internrevisor skal i henhold til vedtatt internrevisjonsinstruks utføre sitt arbeid etter en styrefastsatt årsplan. De enkelte revisjonsrapportene skal avrapporteres løpende til ledelsen og oppsummeres periodisk overfor styret.

Internrevisor fremmer med dette forslag til internrevisjonsplan for 2025.

Forslag til internrevisjonsplan 2025

PwC tiltrådte som internrevisorer for Forskningsrådet i august, og fikk i september vedtatt en revisjonsplan for høsten 2024. Planen inneholder revisjoner av tilgangsstyring, anskaffelser, iFront og økonomirapportering. Disse revisjonene er i oppstarts- og gjennomføringsfasen og vil strekke seg inn i 2025. Nye revisjoner for vårparten bør ses i sammenheng med dette, både i forhold til tematikk og omfang. Det bør også tas høyde for at de pågående revisjonene kan medføre observasjoner og anbefalinger som bør følges videre opp av internrevisjonen i 2025. Internrevisor anbefaler derfor at det vedtas en foreløpig revisjonsplan for 2025, med et begrenset antall revisjoner, og at den endelige planen for 2025 vedtas samtidig med at internrevisor fremlegger sin årsrapport i mars/april 2025. En slik to-delning medfører at det nå kun vedtas revisjoner som er nyttige å påbegynne på nyåret, og at den endelige planen kan vedtas på bakgrunn av et mer fullstendig og oppdatert informasjonsgrunnlag i mars/april.

Planforslaget har blitt til ved at vi først har oppdatert en bruttoliste over aktuelle revisjonstema (se nedenfor). Bruttolisten er basert på vår kjennskap til Forskningsrådet, dokumentanalyser, dialog med ledelsen og inspirasjon fra tema som anses aktuelle hos sammenliknbare virksomheter. Deretter har vi diskutert bruttolisten med ledelsen og gjort en samlet prioritering av hva vi mener kan være egnede revisjonstema for den foreløpige planen.

Planforslag, med tilhørende begrunnelse:

- **Endringsevne/Gevinstrealisering:** I Forskningsrådets risikovurdering for 2024 er det vurdert som høy risiko at organisasjonen ikke klarer å ta ut gevinster fra endringsarbeidet etter omorganiseringen. Det foreslås en innsikts- og rådgivningsorientert revisjon, der det velges ut 2-3 viktige endringstiltak, og gjøres en vurdering av hvordan organisasjonen har lyktes i iverksettelsen og gevinsthøstingen. Formålet vil være å både skape innsikt om status for de de valgte endringstiltakene, samt se om det er mer generelle læringspunkter organisasjonen kan dra nytte av på tvers av tiltak.
- **Kunstig intelligens:** Kunstig intelligens utgjør både en mulighet og en trussel. Det foreslås en todelt revisjon, der det vurderes:
 - Hvordan Forskningsrådet har innrettet styring og kontroll med bruk av GenAI-løsninger, med fokus på risiko for at informasjon med konfidensialitetsbehov kommer på avveie.
 - Hvordan Forskningsrådet ligger an ift kommende EU-regulering på området (EU AI act). Formålet vil være å gi en innledende oversikt over hvor det vil være behov for tiltak for å kunne etterleve regelverket, og råd om hvordan forberedelsene bør grupes an.
- **Risikostyring:** Vi oppfatter at Forskningsrådet har etablert ulike former for risikovurderingsprosesser, men at det er behov for å samordne og se disse i en mer helhetlig sammenheng opp mot den samlede virksomhetsstyringen. Det foreslås en rådgivningsorientert revisjon, der internrevisor kartlegger dagens ulike praksiser og bidrar med forbedringsråd med tanke på å gjøre risikostyringen mer koordinert og helhetlig.

Bruttoliste - øvrige tema som ble vurdert som aktuelle:

Styring og tverrgående tema

- Virksomhetsstyring (overordnet vurdering av helheten)
- Risikostyring
- Helhetlig rapportering (analysekapasitet / oppfølging)
- Oppgavestyring – systematikk for å identifisere, prioritere, fordele og følge opp oppgaver (fra tidligere bruttoliste)
- Leverandørstyring / anskaffelser
- Kompetansestyling
- Ledelse / lederutvikling
- Bærekraft (f.eks reise/energi/klimaregnskap og/eller rapporteringsprosesser)

Kjernenære prosesser

- Universell utforming (nettsider for søkere)
- Internkontroll oppdragsvirksomhet
- Risikobasert tilnærming til internkontroll på tilskuddsområdet

Stab- og støtteprosesser

- Internkontrolltesting utvalgte områder
- Personvern
- Gevinstrealisering
- Økonomimodell – med vekt på å balansere detaljnivå med innsiktsbehov fra et styringsperspektiv
- Informasjonssikkerhet/cyber
 - Styringssystem for informasjonssikkerhet
 - Testing av kontrolltiltak på gjennomførende nivå
 - Inntrengningstester

Før oppstart av de enkelte revisjonene vil det etableres mer detaljerte prosjektplaner som forankres med ledelsen.

Internrevisor er disponibel til å bistå på andre områder enn det som ligger i planforslaget dersom det oppstår behov i perioden.

Med vennlig hilsen
PricewaterhouseCoopers AS

Jonas Gaudernack
Partner, PhD

Sak S-74/24

Godkjenning av porteføljeplaner for Banebrytende forskning

Forskningssystemet, Innovasjon og Muliggjørende teknologier

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Styret	Jesper Werdelin Simonsen	Ingvil Bjørnæs Yngvill R. Tømmerberg	<ol style="list-style-type: none">1. Porteføljeplan for banebrytende forskning2. Porteføljeplan for forskningssystemet3. Porteføljeplan for innovasjon4. Porteføljeplan for muliggjørende teknologier
Fra			
Administrerende direktør			

BESLUTNINGSSAK

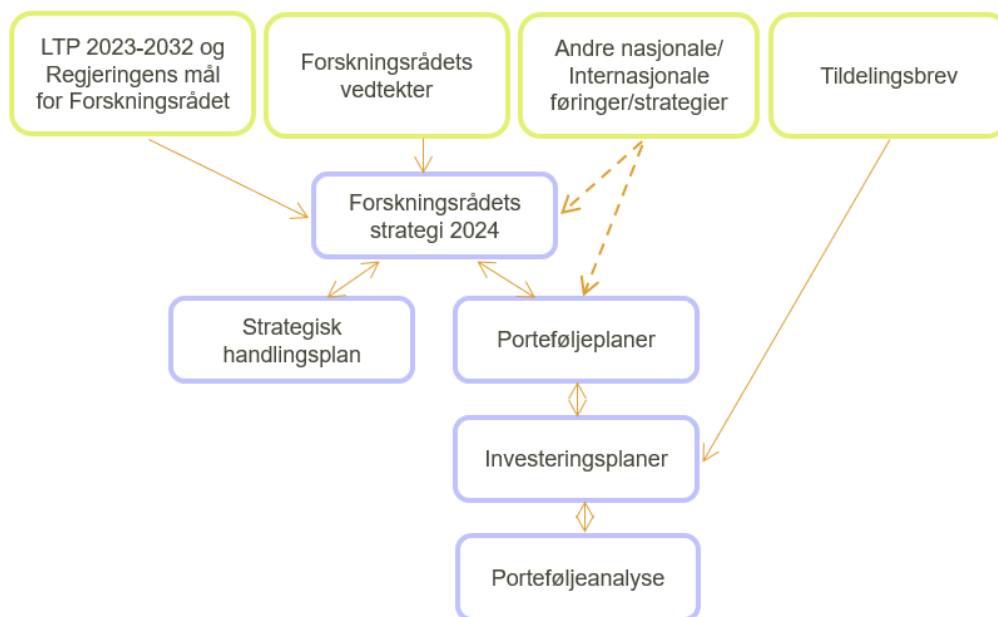
Forslag til vedtak

God og helhetlig styring av Forskningsrådets portefølje skal ivaretas gjennom 11 porteføljestyrer. Ti av disse ble oppnevnt i 2024, og nå foreligger nye porteføljeplaner. Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Styret er forelagt nye porteføljeplaner for fire av disse planene, som viser konsistens i form og innretning. Sammen med analyser og investeringsplaner som oppdateres årlig, vil disse bidra til en koordinert og bred oppfølging av Forskningsrådets strategi og overordnede målbidde.

Forskningsrådets styre godkjenner porteføljeplanene for Banebrytende forskning, Forskningsystemet, Innovasjon og Muliggjørende teknologier. Planene gjelder fra januar 2025. Administrerende direktør gis fullmakt til å justere planene i tråd med styrets merknader.

Kort bakgrunn

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Porteføljeplanens mål er forankret i regjeringens mål for Forskningsrådet (MRS), Langtidsplanen for forskning og utdanning (LTP) og strategien. Porteføljestyrene har et helhetsansvar innenfor sitt område, noe som innebærer å se egne beslutninger om tildelinger og investeringsplaner i lys av både Forskningsrådets samlede investeringer og internasjonale investeringer innenfor porteføljeområdet. Porteføljestyrenes egne prioriteringer og tiltak iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig. De samlede føringene i tildelingsbrevene fra departementene iverksettes også gjennom investeringsplaner og andre tiltak. Porteføljestyrene vil gi årlig rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse.

Figur 1: Forskningsrådets styrende dokumenter og porteføljeplanenes plass i oppfølgingen av overordnede mål og føringer.

Planene er utarbeidet i en felles prosess for å bidra til konsistens i målbilde, innhold og form mellom de ti planene. Relevante departementer er gjort kjent med innholdet i utkastene til porteføljeplaner.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

De nye porteføljeplaner legges fram for styret fordelt på møtene 6-24, 1-25 og 2-25. Planer med størst grad av tematisk sammenheng legges fram samlet.

Hovedpunkter

Porteføljestyring

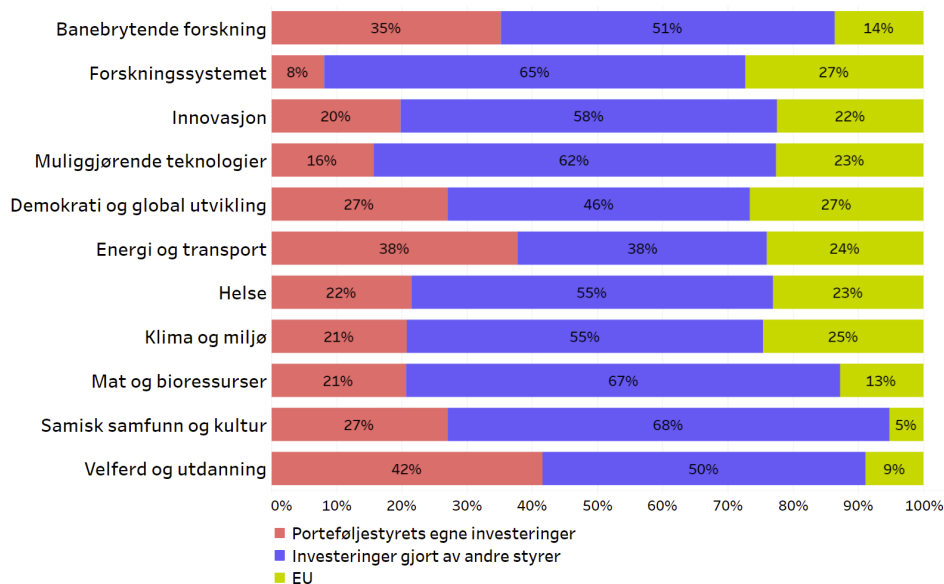
Porteføljene består både av det enkelte porteføljestyres egne investeringer, investeringer gjort av andre porteføljestyres og internasjonale midler. Forskjellene i hvordan dette fordeler seg beror på hvor mye midler som stilles til disposisjon fra departementene innenfor de ulike ansvarsområdene styrene har. Porteføljestyret har et rådgivningsansvar for hele porteføljen, mens deres handlingsrom og prioriteringer er knyttet til egne investeringer. Andelen som utgjør porteføljestyrets egne investeringer, varierer mellom 8 og 42 prosent. Dette er illustrert i Figur 2. Det er betydelig overlapp mellom porteføljene, dvs. at samme prosjekt inngår i flere porteføljer. Dette understreker hvor viktig koordinert innsats er for god måloppnåelse.

Et fellestrekk ved de fire planene vi legger fram i dette møtet, er *bredde*: de har et systemperspektiv, er faglig-tematisk åpne eller handler om teknologi med svært brede anvendelsesområder.

Figur 2: Størrelsesforholdet mellom ulike finansieringskilder for porteføljene.

Forskningsrådets porteføljer fordelt på finansiering (2023)

Planenes innretning

Godt samspill, helhetsblikk og tydeliggjøring av porteføljestyrenes handlingsrom og strategiske rolle har vært retningsgivende for arbeidet.

Mål for porteføljene er avledet av MRS, LTP og strategien og måloppnåelse vil bli vurdert på basis av et bredt og felles sett av indikatorer. Indikatorsettet, spesielt knyttet til effektmålinger, er i utvikling og vil bli presentert for styret i fremtidige rapporter.

Porteføljestyrene synliggjør sitt handlingsrom gjennom prioriteringer som bygger opp under ett eller flere mål. Tiltakene som er omtalt, vil operasjonaliseres gjennom investeringsplanen, som oppdateres årlig. Både tiltakene og porteføljestyrenes beskrivelse av porteføljens utviklingsbehov viser hvilken strategiske og rådgivende rolle porteføljestyret skal ta.

Samspill og koordinerte tiltak

I arbeidet med planene har det vært lagt vekt på å få til helhet, samspill og koordinering på tvers for tiltak som gjelder alle eller de fleste porteføljene. Samtidig skal tiltak som det enkelte porteføljestyre har ansvar for, komme tydelig fram.

Når det gjelder forskningsinfrastruktur ligger ansvaret for investeringer til porteføljestyret for forskningssystemet. Øvrige planer gir en overordnet omtale av infrastrukturbehov på sine områder. Alle porteføljestyrene vil bli invitert til å bidra med råd i prosessen med oppdatering av veikart for forskningsinfrastruktur.

Alle porteføljestyrene har lagt vekt på behovet for gode koblinger mellom nasjonal og internasjonal finansiering og at dette kan forbedres, til dels i samarbeid med andre finansierende aktører.

Ansvar for fagevalueringer er forankret i Porteføljestyret for banebrytende forskning og resultater av disse følges opp i mer tematiske rettede porteføljeplaner som legges fram for styret senere. Innenfor porteføljene for muliggjørende teknologier vektlegges det spesielt å styrke de humanistiske perspektivene.

Store samfunnsutfordringer som samfunnssikkerhet og beredskap, press på naturmangfold og naturressurser og behovet for et mer bærekraftig velferdssamfunn har sin primære forankring i porteføljestyrer som legger fram sine planer for styret senere og er derfor ikke vektlagt like mye i de planene vi legger fram her. Referanse til bærekraft bør likevel uttrykkes eksplisitt i alle planene.

Mekanismer for å sikre at resultater i forskning raskere kommer til anvendelse og gir verdiskaping blir vektlagt i alle porteføljeplaner og omfatter tiltak langs hele forsknings- og innovasjonsskjeden.

Behovet for å tilpasse virkemidlene bedre til næringslivets og offentlig sektors behov vil bli fulgt opp i alle porteføljeplaner som omfatter oppdrag og tiltak rettet mot næringsliv og offentlig sektor.

Porteføljeplan for banebrytende forskning

Porteføljen omfatter Forskningsrådets portefølje av grunnleggende forskningsprosjekter. I tillegg inngår norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert gjennom EU-programmene Horisont 2020 og Horisont Europa og da spesielt søyle 1 fremragende forskning. Porteføljens totale omfang (i 2023) er på 4,43 milliarder kroner, hvorav porteføljestyrets egne investeringer utgjør ca. 35%. De største investeringene i porteføljen gjort av andre porteføljestyrer kommer fra muliggjørende teknologier, innovasjon, energi og transport, forskningssystemet og klima og miljø.

Prioriteringer:

Porteføljestyret vil

- innrette porteføljen slik at den bidrar til flere verdensledende forskningsmiljøer
- fremme spesielt nyskapende forskningsideer
- stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid
- løfte fram lovende talenter
- stimulere til fagutvikling

Sentralt i planen er tiltak knyttet til å få fram flere verdensledende forskningsmiljøer. Planen inneholder også tiltak knyttet til internasjonalt forskningssamarbeid, å legge til rette for at forskning tas i bruk samt å stimulere til fagutvikling. Mange av disse tiltakene f.eks. oppfølging av fagevalueringer og videreføringen av satsingen på humaniora, er avhengig av godt samspill med andre porteføljestyrer og koordinert innsats på tvers i Forskningsrådet.

Det ble avholdt innspillmøte 4. november med 52 påmeldte deltakere og vi mottok enkelte skriftlige innspill i etterkant. De viktigste innspillene var et ønske om en tydeligere argumentasjon for grunnleggende og banebrytende forskning samt betydningen av å ha verdensledende forskningsmiljøer. Det ble også ytret ønske om å være tydeligere på å styrke ordningene knyttet til sentre for fremragende forskning og FRIPRO. Tilbakemeldingene er vurdert og innarbeidet i planen der det er hensiktsmessig.

Porteføljeplan for forskningssystemet

Porteføljen dekker ansvaret for internasjonalt samarbeid, forskningsinfrastruktur, tverrgående policyområder som åpen forskning (inkl. deling og gjenbruk av forskningsresultater, medvirkning, involvering og folkeforskning, og samfunnsansvarlig forskning og innovasjon), kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold, forskerrekuttering og tidlig karriere samt forskningsintegritet og etikk. Porteføljestyret for forskningssystemet er rådgivende overfor styret og administrasjon i policyutvikling og overordnede strategiske vurderinger som har et systemperspektiv, herunder

Forskningsrådets strategiske rolle for utviklingen av UH- og instituttsektor og utviklingen av et velfungerende forskningssystem nasjonalt og internasjonalt. Et kjennetegn ved porteføljen er at den er en blanding av rådgivning, policyutvikling og spesifikke finansieringsordninger rettet mot forskningssystemet i sin alminnelighet, uavhengig av fag og tema. Finansieringsordningene brukes i stor grad til å påvirke strukturelle forhold i forskningssystemet.

Porteføljen forskningssystemet besto i 2023 av en samlet FoU-innsats på 10,18 milliarder kroner (ekskludert grunnbevilgningene). Porteføljestyrets investeringer utgjør 13 prosent av Forskningsrådets samlede investeringer merket forskningssystemet, når EU-innsatsen ekskluderes, og 9 prosent når EU-innsatsen er inkludert. Overlapp er størst med porteføljene Banebrytende forskning, Muliggjørende teknologier, Innovasjon og Energi og transport.

Prioriteringer:

Porteføljestyret vil

- bidra til økt samhandling mellom ulike FoU-sektorer
- bidra til bedre samspill med og økt finansiering fra det europeiske forskningsområdet (European Research Area - ERA)
- bidra til å styrke samarbeid med land utenfor EU
- bidra til at norske miljøer har tilgang til relevant, nødvendig og oppdatert forskningsinfrastruktur
- utvikle og følge opp tverrgående planer og retningslinjer som berører forskningskultur

Spesielt tiltak for å legge til rette for hensiktsmessig oppgavedeling og samhandling mellom forskningsutførende institusjoner, næringsliv og offentlig sektor og tiltak for å oppnå større synergieffekter mellom nasjonale og internasjonale utlysninger krever et godt samspill og koordinert innsats på tvers.

Det ble avholdt innspillsmøte 11. oktober med ca. 100 deltakere og vi mottok 14 skriftlige innspill i etterkant. Tilbakemeldingene er vurdert og innarbeidet i planen der det er hensiktsmessig. Utkast til porteføljeplan ble lagt frem for konsultasjon med Sametinget 15. november. De mest overordnede tilbakemeldingene var:

- Tydeliggjøring av hva som menes med forskningssystemet.
- Presisering av porteføljestyrets ansvar i forhold til andre styreverv når det gjelder grunnforskning, fagevalueringer, samarbeid med næringslivet og innovasjon.
- Presisering om at tiltakene skal baseres på kunnskap og analyser og vurderes med hensyn til konsekvenser for forskningssystemet som helhet.
- Utvidelse av begrepet forskningskultur til å omfatte akademisk frihet og godt ytringsklima for forskere, inkluderende forskningsprosesser og ansvarlig bruk av kunstig intelligens.
- Tydeliggjøring av viktigheten av urfolksperspektiver.

Porteføljeplan for innovasjon

Porteføljen omfatter alle forskningsrådsfinansierte prosjekter, EU-prosjekter og SkatteFUNN-prosjekter som helt eller delvis karakteriseres som forskning i eller for næringslivet, i eller for offentlig sektor, nyskaping og kommersialisering fra forskningsinstitusjonene og forskning med mål om regional utvikling. Bredden av fag, teknologier, bransjer og tema- og utfordringsområder er inkludert. Porteføljen omfatter grunnforskning, men hovedtyngden er anvendt forskning, verifisering og pilotering, dvs. aktivitet i stor del av forsknings- og innovasjonsverdikjeden. Porteføljestyret for innovasjon er rådgivende overfor styret og administrasjon i policyutvikling og overordnede strategiske vurderinger som har et innovasjonssystemperspektiv, herunder Forskningsrådets strategiske rolle for å bidra til omstilling og verdiskaping i

privat og offentlig sektor i hele landet, og se regional, nasjonale og internasjonale forhold i sammenheng.

Porteføljen var i 2023 på nær 7,9 milliarder kroner. Midlene under porteføljestyret for innovasjon utgjorde 23 %, og fra øvrige porteføljestyrer 52 %, der muliggjørende teknologi og energi og transport står for de største investeringene. Muliggjørende teknologier, inkludert KI vil være helt sentralt fremover. Innsatsen for grønne verdikjeder fra porteføljestyret for energi og transport er også av stor relevans for innovasjonsporteføljen.

EU-delen utgjorde 26 %, og er størst innenfor klima, energi, og digitalisering. SkatteFUNN omfattet i 2023 av nær 5000 aktive prosjekter med et anslått skattefradraget på 3,2 mrd. kroner. SkatteFUNN har et større innslag av tjenestenæringer og bransjer med svake FoU-tradisjoner enn øvrig portefølje.

Porteføljestyret skal følge opp ambisiøse, generelle mål om mer FoU i privat og offentlig sektor, verdiskaping i hele landet og resultatutnyttelse fra forskningen. De næringsrettede midlene som er lagt til innovasjonsstyret (SFI, Grønn plattform, innovasjonsprosjekter, kommersialisering, nærings-ph.d., regionale midler) er alle samarbeidsvirkemidler med føringer om å være nøytrale mht. bransje/tema, geografi og bedriftsdemografi, og som skal bidra til målet om lavutslipp.

Prioriteringer:

Porteføljestyret vil

- gjøre investeringer som utløser økt FoU i næringsliv og offentlig sektor
- styrke næringslivets verdiskaping og bærekraftig omstilling i hele landet
- fremme forskning og innovasjon for viktige for offentlig sektor møte med store samfunnsutfordringer og for en effektiv offentlig sektor
- stimulere til internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid

Målene og utfordringer er i hovedsak å øke næringslivets FoU-innsats og bidra til mer innovasjon i offentlig sektor gjennom samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Innovasjonsstyrets innsats er komplementær til næringsrettet aktivitet i de tematiske porteføljestyrene og må økes i takt med omstillings- og konkurransekraftutfordringene. Den offentlig sektor-rettede innsatsen er vedvarende lav, og innovasjonsstyrets grep (offentlig sektor-ph.d., innovasjonsprosjekter) må styrkes i samarbeid med en rekke andre porteføljer (helse, klima, mat, velferd og utdanning, mfl.), også for å adressere behovet for systeminnovasjon i offentlig sektor.

Styrets signaler til bredden av porteføljestyrer er nødvendig for å lykkes. Kompetansebygging, rekruttering, infrastruktur, internasjonalt samarbeid, et solid muliggjørende teknologi-fundament, nyskaping samt fremragende forskning på områder av betydning for privat og offentlig sektor er kritiske faktorer. Innsatsen for økt verdiskaping i næringsliv og i offentlig sektor er en vedvarende, gjennomgående utfordring som må adresseres av bredden av porteføljestyrer.

Porteføljeplanen ble presentert i et innspillmøte for interessenter 23. oktober, og 65 deltok. Det er også mottatt skriftlige innspill. De viktigste innspillene omhandlet behov for økte ambisjoner og tempo, bl.a. med henvisninger til Draghi-rapporten, bredde i innovasjonsperspektivet, sektorsamspill og kunnskapsspredning, videreutvikling av omtalen av tiltak for offentlig sektor, og at naturhensyn bør inngå. Dette er ivare tatt i vedlagt versjon av planen.

Porteføljeplan for muliggjørende teknologier

Porteføljen omfatter aktive muliggjørende-teknologi-prosjekter som Forskningsrådet finansierer, EU-prosjekter og relevante prosjekter i SkatteFUNN. MT-porteføljen

inneholder prosjekter som helt eller delvis er kategorisert som IKT som forskningsområde, digitalisering, kunstig intelligens og bruk av IKT, bioteknologi, nanoteknologi, avanserte materialer og mikroteknologi.

I porteføljens prosjekter ble det utført FoU for 5,34 milliarder kroner i 2023. Innsatsen initiert av porteføljestyret utgjorde 15 %, og den av øvrige porteføljestyre vel 60 %, der de fleste midlene kommer fra porteføljestyret for innovasjon, etterfulgt av energi og transport, banebrytende forskning og forskningssystemet. EU-prosjektene, som utgjorde 25 %, var i hovedsak innrettet mot helse, energi, mat, teknologi, digitalisering og radikal innovasjon. I SkatteFUNN var nær 85 % av prosjektene innenfor teknologi i 2023, og en stor andel av disse er digitaliseringsprosjekter i ulike bransjer.

Porteføljestyret skal følge opp et bredt teknologifelt som muliggjør fremragende forskning, verdiskaping i privat og offentlig, nyskaping og omstilling FoU-sektorene, og som understøtter en rekke samfunnsutfordringer. Midlene lagt til porteføljestyret for muliggjørende teknologier er generelt rettet mot å bygge kvalitet, kapasitet og internasjonalt samarbeid innenfor områdene. Ansvarlig teknologiutvikling vektlegges. Det er få føringer, utover på angitte av teknologier, som for eksempel KI og kvanteteknologi, i oppdragene.

Prioriteringer:

Porteføljestyret vil

- finansiere grensesprengende forskning og radikal innovasjon
- stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid
- fremme ansvarlig og pålitelig teknologiutvikling

Muliggjørende teknologier griper inn i nær alle forsknings- og innovasjonsområder. Porteføljestyrets ansvar er å bidra til et solid nasjonalt fundament gjennom å investere i fremragende forskning, rekruttering og bidra til forskningsgjennombrudd, radiale innovasjon og ansvarlig teknologiutvikling. Porteføljene for banebrytende forskning og for forskningssystemet med infrastruktur og internasjonalisering har også roller i å bidra til det nasjonale teknologifundamentet. Bruk av teknologiene for verdiskaping og for å løse samfunnsutfordringer skjer i innovasjonsporteføljen og i rekken av de tematiske porteføljene. Porteføljestyret har, alene eller sammen med andre porteføljestyre, et visst handlingsrom for å understøtte anvendelse og at teknologikunnskap tas i bruk på områder med særlig potensiale eller utfordringer.

Porteføljeplanen ble presentert i et innspillsmøte 18. oktober med ca. 66 deltakere. Vi mottok også skriftlige innspill i etterkant. De viktigste innspillene var at planen kan være mer ambisiøs og ha spissede tiltak, at både forskningskvalitet og anvendelser må være i fokus, at forskning på transformasjonspotensialet til teknologiene er viktig, forskningsinfrastruktur må utnyttes bedre og at virkemidlene må tilpasses teknologienes modenhet og behov for samarbeid mellom ulike aktører. Porteføljeplanen ble også lagt frem for konsultasjon med Sametinget 15. november. Det kom innspill om at planen må ta høyde for at teknologiene må ivareta samisk språk og kultur og at porteføljen bør omfatte både forskning om konsekvenser av teknologiene og ansvarlig utvikling av teknologiene og hvordan den tas i bruk også til beste for urfolk og urfolkssamfunn. Alle innspill er innarbeidet.

Forberedelse / prosess

Porteføljeplanene er utarbeidet i en prosess mellom administrasjonen og porteføljestyrene. Det har vært dialog med departementene og arrangert digitale innspillsmøter for hver plan og konsultasjon med Sametinget, hvor det ble oppnådd enighet.

Saksfremlegg

Sak S-74/24
Godkjenning av porteføljeplaner for Banebrytende forskning
Forskningsystemet, Innovasjon og Muliggjørende
teknologier

Videre saksgang

Godkjente porteføljeplaner publiseres på Forskningsrådets nettside og gjelder fra 2025.

Porteføljeplan

Gjelder fra 2025

Banebrytende forskning
- til godkjenning i styret

Innhold

1	Utfordringer og muligheter	3
2	Om porteføljen	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	4
2.3	Utvikling av porteføljen.....	5
3	Mål for porteføljen	5
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	6

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre tiltak. De samlede føringene i tildelingsbrev fra departementene ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 utfordringer og muligheter

Nysgjerrighetsdrevet grunnleggende forskning av høy kvalitet er selve fundamentet i kunnskapssystemet og er en forutsetning for de mer radikale gjennombruddene i forskningen. Den flytter kunnskapsfronten og bidrar til internasjonal utvikling av fagområdene. Betydningen av slik banebrytende forskning kan ikke overvurderes. Den er grunnlaget for å utvikle nye ideer og ambisjoner, og bidrar til å flytte grensene for hva vi vet og kan oppnå. Gjennom banebrytende forskning oppnår vi innsikt og forståelse som er fundamental for kulturell og samfunnsmessig utvikling, og en opplyst samfunnsdebatt. Å ha verdensledende fagmiljøer og høy kvalitet i bredden av forskningen gir en kunnskapsberedskap som er avgjørende for å nå målene om konkurransekraft, innovasjonsevne og bærekraft.

[Regjeringens Langtidsplan for forskning og utdanning \(LTP\)](#) beskriver utfordringene samfunnet står overfor og de overordnede samfunnsmålene for den banebrytende forskningen. Spesielt kapittel 2.3 i planen som beskriver det overordnede målet *Høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning*, gir en begrunnelse for viktigheten av høy kvalitet i forskningen og ambisjonen om at Norge skal ha verdensledende fagmiljøer på enkelte områder.

I planen står det bl.a. (kap. 2.3, s. 21):

For at vi skal nå målene om konkurransekraft, innovasjonsevne og bærekraft [...] er det avgjørende at norsk forskning og høyere utdanning har høy kvalitet og er tilgjengelig for de som har bruk for den. I tillegg er det et mål i seg selv for Norge som kunnskapsnasjon å ha faglig sterke og godt utbygde systemer for forskning og høyere utdanning. Vi skal ha verdensledende fagmiljøer på enkelte områder og sikre høy kvalitet i hele bredden av forskning og høyere utdanning. Regjeringen vil legge et godt grunnlag for å utvikle flere fremragende fagmiljøer og heve kvaliteten på forskning og utdanning.

[Forskningsrådets strategi](#) utdyper langtidsplanen. Her står det (s. 5):

Forskningsrådet spiller en viktig rolle for at forskningssystemets viktigste ressurs – forskerne selv – skal kunne utvikle sine ideer og ambisjoner og fremskaffe ny kunnskap i sine forskningsmiljøer. Forskning av høy kvalitet styrker Norges kunnskaps- og kompetanseberedskap og flytter grensene for hva vi vet, forstår og kan få til. Forskning gir innsikt og forståelse, er en grunnleggende del av samfunnets kulturelle utvikling og bidrar med kunnskap til en opplyst samfunnsdebatt.

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og Forskningsrådets strategi danner det viktigste grunnlaget for denne porteføljeplanen.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Forskningsrådets portefølje av aktive prosjekter omfatter prosjekter som Forskningsrådet finansierer, eller som har midler fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, eller andre finansieringskilder Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til. Forskningsrådet

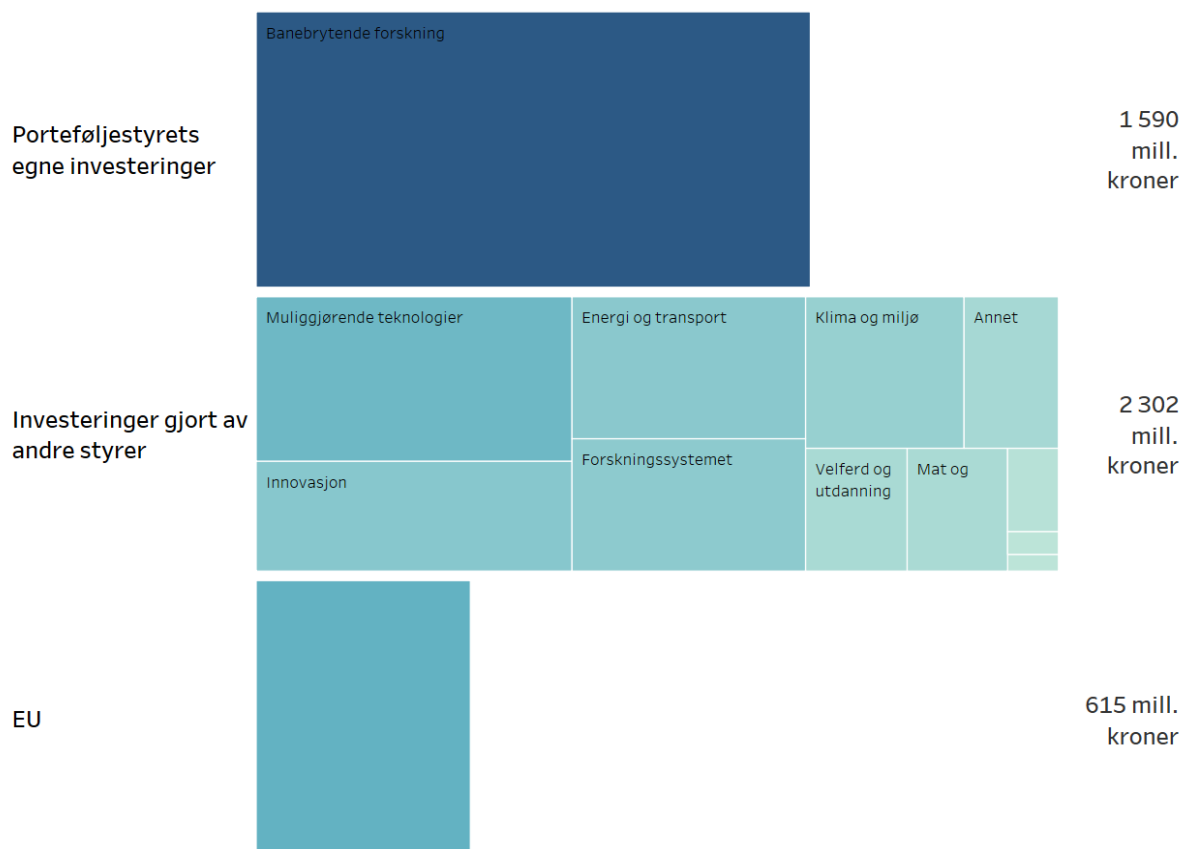
kategoriserer alle innvilgede prosjekter langs ulike dimensjoner og denne kategoriseringen ligger til grunn for inndelingen av prosjekter i 11 porteføljer. Prosjekter med støtte fra EUs rammeprogram merkes tilsvarende. Porteføljene kan ha varierende grad av overlapp med hverandre og et prosjekt kan inngå i flere porteføljer.

Porteføljen for Banebrytende forskning består av Forskningsrådets portefølje av grunnleggende forskningsprosjekter. I tillegg inngår norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert gjennom søyle 1 fremragende forskning i EU-programmene Horisont 2020 og Horisont Europa .

2.2 Finansiering

Porteføljen for banebrytende forskning var i 2023 på totalt 4 430 millioner kroner, som vist i figur 1. Av dette utgjorde innsatsen fra porteføljestyret ca. 35 % og finansieringen fra øvrige porteføljestyre ca. 51 %. Finansieringen fra EUs rammeprogram utgjør ca. 14 %.

Norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert av det europeiske forskningsrådet (ERC) utgjør den største delen av finansieringen fra søyle 1 i EU's rammeprogram og var i 2023 omtrent 2,5 ganger så stor som finansieringen gjennom Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA).

Figur 1. Finansieringskilder til prosjektene i porteføljen (2023-tall).

I 2023 var det i første rekke Kunnskapsdepartementet som finansierte forskningen knyttet til porteføljestyrets egen innsats. Hoveddelen av midlene kommer fra departementets post for grunnleggende forskning. En mindre andel kommer fra departementets bevilgning til strategiske forskningsprioriteringer. Dette gjelder oppfølgingen av stortingsmeldingen om humaniora og

satsingene på nukleær forskning og norsk som fagspråk. Merk at omfanget av finansieringen og hvilke føringer departementene legger, vil variere fra år til år.

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivningsansvar overfor Forskningsrådets styre. Dette utøves ved å gi råd om porteføljeområdet i strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, relevante høringer, og nye initiativer og tendenser etc. som er av betydning for utvikling og status i porteføljen.

Porteføljestyret har også et overordnet ansvar for fagutvikling i Forskningsrådet. En viktig oppgave er å gjennomføre fagevalueringer innen alle fagområder. Fagevalueringene er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for utvikling av forskningen i UH- og instituttsektor, og danner grunnlag for porteføljestyrets rådgivning til Forskningsrådets styre, til andre porteføljestyre og til Forskningsrådets administrasjon. Fagevalueringene er også viktige som grunnlag for utvikling av porteføljen innen banebrytende forskning.

Porteføljestyret vil se egne investeringer i lys av de samlede investeringene i porteføljen og vil basere sine valg på den årlige porteføljeanalysen. Fagevalueringene vil være et viktig underlag for porteføljeanalysene.

En stor del av porteføljen er finansiert av porteføljestyrene for Muliggjørende teknologier, Innovasjon (spesielt sentrene for forskningsdrevet innovasjon), Forskningssystemet (spesielt forskningsinfrastruktur og internasjonalisering), Energi og transport, Klima og miljø m.fl. (se Figur 1). Det er viktig for porteføljestyret å følge utviklingen i disse porteføljene og samkjøre aktuelle tiltak.

Den største delen av ERC-prosjektene som inngår i porteføljen, er innenfor samfunnsvitenskap og humaniora. I forhold til størrelsen av fagene i Norge er uttellingen av ERC-prosjekter innenfor naturvitenskap og teknologi og livsvitenskap lavere enn for samfunnsvitenskap og humaniora. Som et ledd i utviklingen av flere verdensledende fagmiljøer, er det ønskelig å øke antall ERC-prosjekter generelt, og spesielt innenfor naturvitenskap og teknologi og livsvitenskap slik at uttellingen når samme nivå som for samfunnsvitenskap og humaniora. Porteføljestyret vil ta hensyn til dette i utformingen av sine virkemidler.

3 Mål for porteføljen

Målene for alle porteføljeplanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet, og hvert porteføljestyre legger de meste relevante av disse til grunn for sitt arbeid. Målene skal adresseres både gjennom porteføljestyrets rådgiving til Styret og gjennom porteføljestyrets egne investeringer.

Mål 1: Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet bibliometriske data og norske fagmiljøers gjennomslag i internasjonale utlysninger i regi av f.eks. ERC.

Mål 2: Forskningsmiljøene innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet bibliometriske data, norske fagmiljøers gjennomslag i internasjonale utlysninger, samt resultater fra fagevalueringer.

Mål 3: Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet utviklingen i åpen publisering og bidrag til kunnskapsoverføring gjennom forskningspublikasjoner, konferansebidrag og populærvitenskapelig publisering.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Forskningsrådet har en rekke policydokumenter og handlingsplaner som utfyller Forskningsrådets strategi, knyttet til blant annet etikk og samfunnsansvar, kjønnsbalanse og mangfold, rekruttering og internasjonalt samarbeid (se Forskningsrådets [nettsider for forskningspolitikk og strategier](#)). Mange av disse dokumentene inneholder prioriteringer og tiltak som gjelder hele Forskningsrådets portefølje, og dermed også porteføljen for banebrytende forskning. De vil dermed komme i tillegg til porteføljestyrets egne prioriteringer og tiltak listet under.

Merk at de årlige tildelingsbrevene fra departementene kan introdusere nye tiltak i tillegg til de som er beskrevet i planen.

Prioritering 1: Porteføljestyret vil innrette porteføljen slik at den bidrar til flere verdensledende forskningsmiljøer

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "*Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer*", Mål 2 "*Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten*".

Tiltak:

- a) Finansiere nye sentre for fremragende forskning.
- b) Finansiere nye banebrytende prosjekter gjennom FRIPRO-ordningen.
- c) Bidra til å etablere og ta i bruk felles mekanismer for å sikre god balanse og kobling mellom nasjonal og internasjonal finansiering innenfor porteføljen.
- d) Bruke fagevalueringer som grunnlag for å utvikle bruken av virkemidler for banebrytende forskning.
- e) Styrke ordningen med sentre for fremragende forskning.
- f) Styrke porteføljen gjennom å finansiere større forskerprosjekter/mindre forskningssentre.
- g) Styrke FRIPRO-ordningen som virkemiddel for banebrytende forskning bl.a. gjennom en ekstern evaluering.
- h) Stimulere til å øke antall søknader til ERC og til høyere kvalitet på søknadene.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil fremme spesielt nyskapende forskningsideer

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Vurdere bruk av et virkemiddel for finansiering av radikale og banebrytende forskningsideer.
- b) Videreutvikle porteføljen av tverrfaglige prosjekter innenfor banebrytende forskning.

Prioritering 3: Porteføljestyret vil stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Bidra til internasjonal mobilitet og kunnskapsutveksling.
- b) Utnytte potensialet til forskningssamarbeid knyttet til internasjonale partnerskap og forskningsinfrastrukturer.
- c) Vurdere innhold og tidspunkt i utlysninger i lys av internasjonale utlysninger, spesielt Horisont Europa og EØS-midlene.

Prioritering 4: Porteføljestyret vil løfte fram lovende talenter

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer" og Mål 2 "Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Finansiere nye forskerprosjekter for tidlig karriere.
- b) Finansiere nye treårige forskerprosjekter for internasjonal mobilitet.
- c) Gi råd om videreutvikling av ordningen med Forskerprosjekt for tidlig karriere.
- d) Vurdere ordningen med Treåring forskerprosjekt for internasjonal mobilitet.

Prioritering 5: Porteføljestyret vil legge til rette for at forskning tas i bruk

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 3 "Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk".

Tiltak:

- a) Fremme betydningen av grunnleggende og banebrytende forskning i samfunnet.
- b) Fremme betydningen av grunnforskning for innovasjon.
- c) Stimulere til økt forskermobilitet mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og innovasjon.
- d) Bidra til at ideer, skapt i SFF eller andre sentre, tas videre til anvendelse og innovasjon.
- e) Stimulere forskere som har FRIPRO og SFF prosjekter, til å etablere møteplasser med forskere fra andre fagområder og med brukere (f.eks. gjennom KOS).

Prioritering 6: Porteføljestyret vil stimulere til fagutvikling

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 " *Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer*", Mål 2 " *Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten*" og Mål 3 " *Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk* ".

Tiltak:

- a) Vurdere hensikt med og betydning av fagevalueringer.
- b) Videreføre satsingen på humaniora i Forskningsrådet for perioden 2024-2028. bl.a. gjennom samfinansiering av prosjekter med andre porteføljestyre.
- c) Følge opp fagevalueringene for naturvitenskap og teknologi (EVALNAT og EVALMIT).
- d) Følge opp fagevalueringene for livsvitenskap (EVALBIOVIT og EVALMEDHELSE).
- e) Iverksette fagevalueringer av humaniora og samfunnsvitenskap.

Porteføljeplan

Gjelder fra 2025

Forskningssystemet
- til godkjenning i styret

Innhold

1	Utfordringer og muligheter	1
2	Om porteføljen	2
3	Mål for porteføljen	7
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	8

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder. Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre aktiviteter. De samlede føringene i tildelingsbrev fra departementene ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for årlig oppdatering av investeringsplanen, som viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler mellom utlysninger og andre tiltak de nærmeste tre årene. Porteføljeanalysen vil også ligge til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om sin aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også viktig for å vurdere porteføljens måloppnåelse, gi innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og bidra til Forskningsrådets årsrapport.

1 Utfordringer og muligheter

Forskningssystemet omfatter aktører som utfører og anvender forskning og relasjonene mellom dem, samt organisering og finansiering av forskningsaktiviteter. De fire forskningsutførende sektorene - universiteter og høyskoler, helseforetak, forskningsinstitutter og næringsliv - har ulike samfunnsoppdrag. I tillegg utfører offentlig sektor i økende grad forskning. Sektorene utfører forskning ut fra ulike kjerneoppdrag i samfunnet, ulike eierskap og rammevilkår og ulik innretning av forskningen. Variasjoner innen, og overlapp mellom sektorene er til stede. Det gjenspeiler seg i at en til dels samarbeider, basert på arbeidsdeling, og til dels konkurrerer om forskningsmidler.

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP) slår fast at Norge skal ha et velfungerende forskningssystem som samlet sett når de overordnede målene i forskningspolitikken.

Forskningssystemet skal frembringe relevant og ansvarlig forskning av høy kvalitet, som raskere enn tidligere og på en mer effektiv måte skal gjøre Norge i stand til å møte de store omstillingsbehovene

og samfunnsutfordringene. Porteføljestyret for forskningssystemet trekker særlig frem fire hovedutfordringer som er forankret i langtidsplanen og som berører porteføljen:

Samspill mellom aktører i forskningssystemet er en forutsetning for å løse store samfunnsutfordringer, som det grønne skiftet. Det er behov for økt samarbeid mellom ulike forskningsutførende sektorer. Virkemidlene i det norske forskningssystemet og mellom det norske og det europeiske forskningssystemet må ses i sammenheng, slik at vi får størst mulig samlet effekt av ressursene som investeres i forskning og forskningsinfrastruktur.

Internasjonalt samarbeid bidrar til utveksling av kunnskap, metoder og teknologier, noe som bidrar til høy kvalitet i forskningen og teknologiske fremskritt. Med en mer usikker geopolitisk situasjon har ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid og forskningssikkerhet kommet enda høyere på dagsordenen og påvirker samarbeidsrelasjoner og rekruttering. Internasjonalt samarbeid må styrkes, enten det er i europeiske og nordiske fora, gjennom bilateralt samarbeid eller i regi av internasjonale organisasjoner. Dette samarbeidet må inkludere urfolksperspektiver der det er relevant.

Utvikling av nye digitale verktøy og bruk av kunstig intelligens gjør at behovet for tilgang til data og tungregnekraft øker. Datadrevet forskning skaper nye muligheter innen forskning og innovasjon LTP fremhever behovet for infrastruktur som kan håndtere store datamengder for å styrke beredskapen og for å forebygge kriser og håndtere dem når de oppstår.

Å sikre tillit til forskning er viktig for at samfunnet skal kunne stole på og bruke forskningsresultater på en ansvarlig måte. For å opprettholde tilliten til forskning må den være uavhengig og redelig. Rekrutteringen til forskning skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet. En høy grad av tilgjengelighet i det norske forskningssystemet handler om at allmennheten, offentlig sektor og private virksomheter av ulik størrelse over hele landet har god tilgang til forskningsbasert kunnskap.

2 Om porteføljen

Porteføljen dekker ansvaret for internasjonalt samarbeid, forskningsinfrastruktur, tverrgående policyområder som åpen forskning (inkl. deling og gjenbruk av forskningsresultater, medvirkning, involvering og folkeforskning, og samfunnsansvarlig forskning og innovasjon), kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold, forskerrekruttering og tidlig karriere samt forskningsintegritet og etikk. Porteføljestyret for forskningssystemet er rådgivende overfor Styret og administrasjon i policyutvikling og overordnede strategiske vurderinger som har et systemperspektiv, herunder Forskningsrådets strategiske rolle for utviklingen av UH- og instituttsektor og utviklingen av et velfungerende forskningssystem nasjonalt og internasjonalt. Et kjennetegn ved porteføljen er at den er en blanding av rådgivning, policyutvikling og spesifikke finansieringsordninger rettet mot forskningssystemet i sin alminnelighet, uavhengig av fag og tema. Finansieringsordningene brukes i stor grad til å påvirke strukturelle forhold i forskningssystemet. Porteføljestyrets ansvarsområder grenser til andre porteføljestyres ansvarsområder, som banebrytende forskning, fagevalueringer, samarbeid med næringslivet og innovasjon. De ulike porteføljene skal spille godt sammen.

Den største enkeltposten i porteføljens investeringsordninger er grunnbevilgningene til forskningsinstitutter omfattet av [Retningslinjer for statlig grunnbevilgning](#). Denne, sammen med RETUR-EU, er såkalte regelbasert ordninger, og inngår dermed ikke i porteføljestyrets konkurranseutsatte investeringsordninger. De største postene i porteføljestyrets konkurranseutsatte investeringer er internasjonalt arbeid, forskningsinfrastruktur og rekrutteringsordninger. Porteføljestyret beslutter også investeringer i CERN- og romforskning for å få utbytte av norsk

deltakelse i internasjonale organisasjoner og forskningsinfrastrukturer som CERN, ESA, EISCAT, Nordic Optical Telescope og EUs romprogram. I tillegg har porteføljestyret ansvaret for Forskningsrådets investeringer i forskning om forskning og innovasjonspolitik og kjønnsbalanse og mangfold.

Det er i første rekke Kunnskapsdepartementet og i noe grad Nærings- og fiskeridepartementet som finansierer porteføljestyrets egne investeringer. Porteføljestyrets ansvarsområder kan illustreres ved å se på omfanget av porteføljestyrets egne investeringer, investeringene fra andre porteføljestyrer som dekker porteføljestyrets ansvarsområder, samt støtten norske miljøer får fra EUs rammeprogram innenfor områdene. Figurene 1, 2 og 3 viser hvordan tildelt og regnskapsført beløp i porteføljen fordelte seg i 2023 for de konkurranseutsatte midlene¹. Tallene er basert på Forskningsrådets merking av tildelte prosjekter, og hensikten er å indikere fordelingen mellom porteføljestyrets egne investeringer og de øvrige. Figurene viser behovet for å koordinere nasjonale og internasjonale midler, og for å samarbeide med øvrige porteføljestyrer.

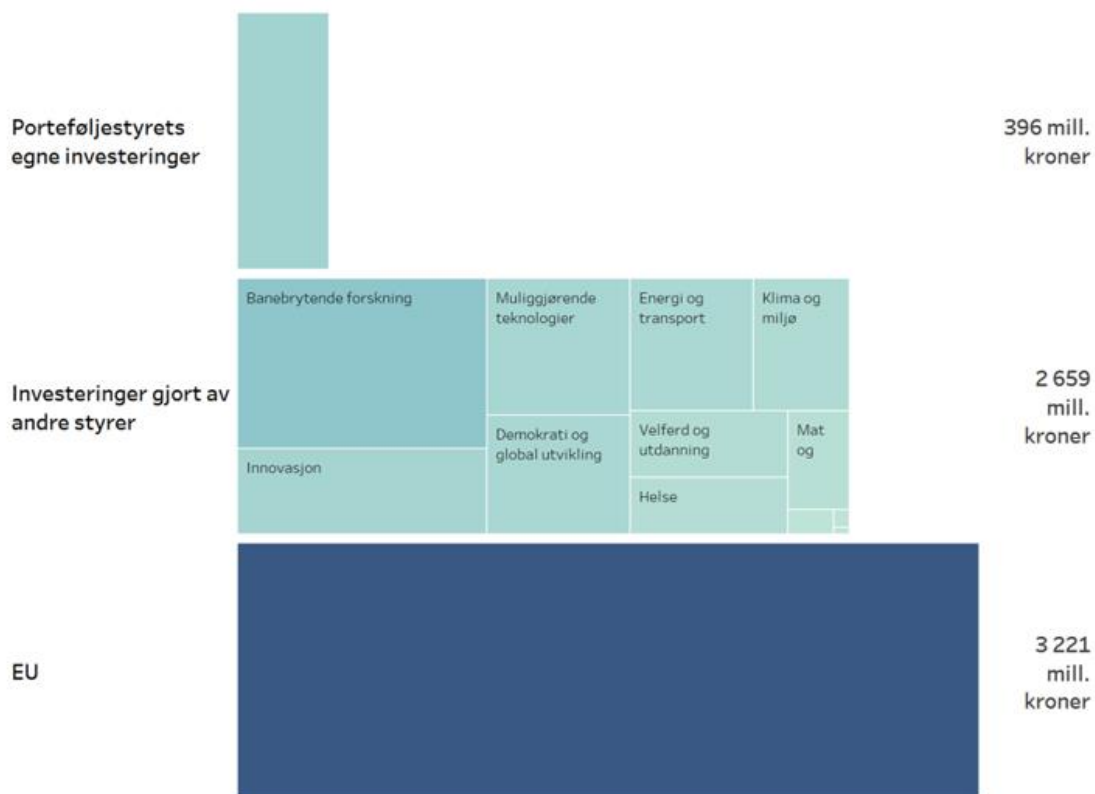
Internasjonalt arbeid

Porteføljestyret for forskningssystemet har ansvar for tverrgående policyområder i Forskningsrådets internasjonale arbeid. Det gjelder både på bilaterale og multilaterale arenaer og både i og utenfor Europa. Til dette ansvaret ligger det å sørge for at porteføljestyrene vurderer hvordan nasjonale og internasjonale virkemidler fungerer sammen. Porteføljens omfang innenfor internasjonalt samarbeid består av midler tildelt norske forskningsmiljøer fra EUs rammeprogram, midler tildelt av andre porteføljestyrer og midler tildelt gjennom porteføljestyrets egne investeringer². Investeringer gjort av andre porteføljestyrer er midler til internasjonalt samarbeid gjennom forskerprosjekter, sentre for fremragende forskning og sentre for forskningsdrevet innovasjon, samt midler til prosjekter i porteføljen for Demokrati og global utvikling. I 2023 gikk i tillegg ca. 300 mill. kroner av EØS-midlene til norske aktører som deltok i internasjonale forskningsprosjekt³. Det er et potensial for å se disse midlene mer i sammenheng med nasjonale og EU-midler.

¹ Omfanget av faktisk tildelt og regnskapsført beløp vil kunne svinge fra år til år, og tall for de tre-fem siste årene vises i porteføljeanalysen.

² Blant annet *PES Horisont Europa – Støtte til prosjektetablering og posisjonering* og *INTPART International Partnerships for Excellent Education, Research and Innovation*. Midler tildelt gjennom *Kompensasjonsordning for deltagelse i Horisont Europa (Retur-EU)* inngår ikke i dette tallmaterialet.

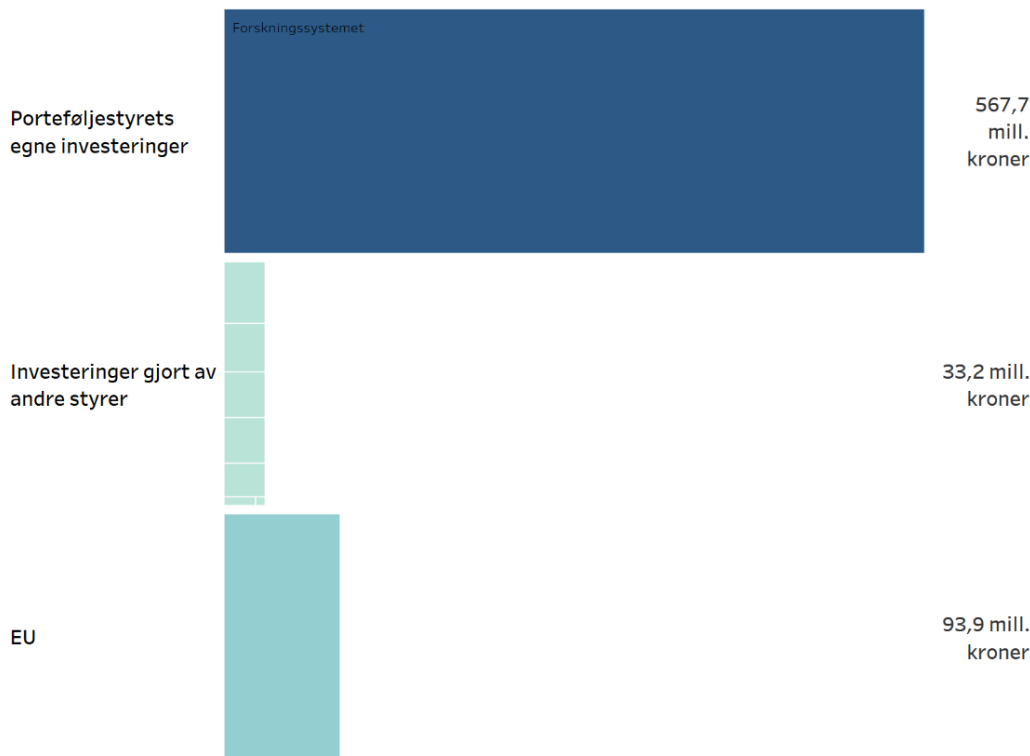
³ EØS-midlene er Norges bidrag til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i Europa og midlene brukes blant annet til å finansiere prosjekter innenfor forskning og innovasjon. Forskningsrådet er programpartner for EØS-midlene og har et spesielt ansvar for å informere norske forskningsaktører om mulighetene som finnes.

Figur 1: Finansieringskilder til internasjonalt samarbeid – tildelt og regnskapsført beløp i 2023

Forskningsinfrastruktur

Det er et stort behov for relevant og oppdatert forskningsinfrastruktur som støtter opp om forskning av høy kvalitet og bidrar til å møte samfunnets utfordringer. Moderne forskningsinfrastruktur er en sentral drivkraft i et velfungerende forskningssystem. Oppdatert forskningsinfrastruktur legger til rette for at forskere fra forskjellige fagfelt utnytter infrastrukturen og samarbeider i tverrfaglige prosjekter. Næringslivets konkurransekraft bygges i økende grad på kompetanse og teknologi som er utviklet i nært samarbeid med internasjonalt ledende forskningsmiljøer med tilgang til moderne forskningsinfrastruktur. Også utviklingen av tjenester i offentlig sektor i Norge fordrer forskning og infrastrukturer på høyt nivå. Utvikling av nye digitale verktøy og bruk av kunstig intelligens gjør det mulig å anvende data på nye måter og gjør at behovet for forskningsnett, regnekraft og datainfrastruktur øker i alle sektorer. Ettersom datainfrastruktur er kostbart, er det nødvendig å bruke felles nasjonale og internasjonale løsninger og offentlig/privat samarbeid så langt som mulig. Porteføljestyret for forskningssystemet har ansvar for veivalg om finansiering, utvikling og drift av forskningsinfrastruktur og datainfrastruktur for forskning av nasjonal interesse, både i form av investering og rådgivning. Porteføljens omfang innenfor forskningsinfrastruktur består i hovedsak av porteføljestyrets egne investeringer og midler tildelt norske forskningsmiljøer fra programmet *Research Infrastructures* i Horisont Europa.

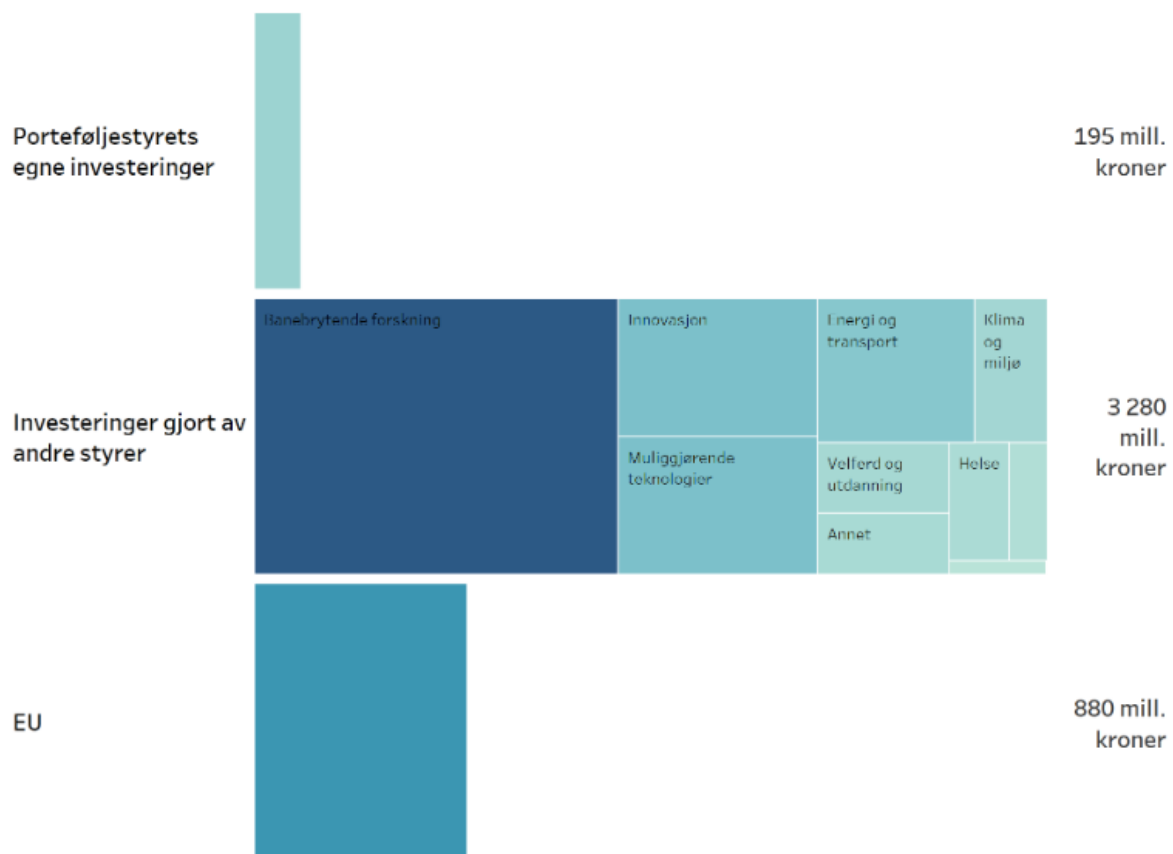
Figur 2: Finansieringskilder til forsknings- og datainfrastruktur – tildelt og regnskapsført beløp i 2023.

Rekruttering

Hovedansvaret for rekruttering ligger hos forskningsinstitusjonene, men Forskningsrådet bidrar nasjonalt til å dekke behovet for forskningskompetanse i hele samfunnet og næringslivet. Porteføljestyrets ansvar omfatter policyutvikling for rekruttering og tidlig karriere og rekrutteringsordningene vitensentre, forskerskoler og forskerlinjer. Det omfatter også rådgivning om mobilitet og samspill med næringslivet og offentlig sektor. Porteføljen for rekruttering består i hovedsak av investeringer fra andre porteføljer i Forskningsrådet, og er midler som går til å finansiere rekrutteringsstillinger i prosjekter, støtte for doktorgradsprosjekter i offentlig sektor og næringslivet⁴, samt midlene til søknadstyper for forskere tidlig i karrieren⁵. Midlene som er tildelt norske miljøer fra EU omfatter i hovedsak midler fra det europeiske forskningsrådet (ERC) og Marie Skłodowska-Curie Actions for forskerutdanning.

⁴ Ansvaret tilligger porteføljestyret for innovasjon.

⁵ Ansvaret tilligger porteføljestyret for banebrytende forskning.

Figur 3: Finansieringskilder til fagmiljøer og talenter - tildelt og regnskapsført beløp i 2023.

Forskingskultur

Porteføljestyret for forskningssystemet har ansvaret for tverrgående policyområder som kan samles under betegnelsen "forskingskultur"⁶. God forskingskultur kan ses på som grunnlag for høy kvalitet og tillit til forskning. Forskingskultur handler om de normer, verdier, praksiser, etikk og standarder som styrer hvordan forskning utføres. Det omfatter aspekter som akademisk frihet, åpenhet, forskningsetikk, gjennomsiktighet, medvirkning og ansvarlighet i forskningsprosessen. God forskingskultur fremmer kvalitet og integritet i forskningen, og sikrer at forskningen bidrar positivt til samfunnet. Forskingskultur omfatter i denne sammenhengen:

- At forskningen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer og retningslinjer.
- Akademisk frihet og godt yringsklima for forskere
- Inkluderende forskningsprosesser
- Åpenhet og formidling av forskningsresultater og metoder.
- Ansvarlighet for forskningens innvirkning på samfunnet og miljøet.
- Samarbeid og tverrfaglighet for å fremme bredere forståelse og innovasjon.
- God karriereutvikling
- Kjønnsbalanse, mangfold og inkludering.
- God balanse i bruk kriterier ved vurdering av forskere og forskning.
- Ansvarlig bruk av kunstig intelligens.
- Ansvarlig internasjonalt samarbeid.

⁶ Forskingskultur har de siste årene kommet høyt på dagsorden i EU (<https://scienceeurope.org/our-priorities/research-culture/>)

Dette området har relativt små investeringer, men er viktige for Forskningsrådets strategiske arbeid for å utvikle et velfungerende forskningssystem. Tematikken samsvarer med det europeiske charteret for forskere (Charter for Researchers) som beskriver roller, ansvar og rettigheter for forskere og deres arbeidsgivere eller finansører. Det utgjør et rammeverk for forskere, arbeidsgivere og finansører som inviterer dem til å opptre ansvarlig og profesjonelt innenfor sitt arbeidsmiljø, og å anerkjenne hverandre som sådan. Målet er å fremme et produktivt forhold som forbedrer kunnskapsproduksjon, deling og teknologisk utvikling, samt karriereutvikling for forskere⁷.

Ansvar for god utvikling av instituttsektoren og UH-sektoren

Porteføljestyrets ansvar rettet mot UH-sektoren og instituttsektoren omfatter satsing på internasjonalt samarbeid og infrastruktur, tilrettelegging for åpen forskning og ordninger for rekruttering og tidlig karriere, samt likestilling og mangfold. Forskningsrådet har et særskilt ansvar for utvikling av instituttsektoren, og skal bidra til at forskningsinstituttene leverer forskning av høy kvalitet og relevans for næringsliv, forvaltning og samfunnet ellers. Porteføljestyret har ansvar for å støtte forskningsinstitutter gjennom grunnfinansiering. I tillegg støtter Forskningsrådet instituttene gjennom kompensasjonsordninger for deltagelse i internasjonale prosjekter som Horisont Europa.

3 Mål for porteføljen

Målene for porteføljeplanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet. Målene adresseres både gjennom porteføljestyrets rådgiving til administrasjonen og Styret, og gjennom porteføljestyrets egne investeringer. De kommende årene vil være preget av at det legges frem en stortingsmelding om forskningssystemet og de forventningene politiske myndigheter har til et velfungerende forskningssystem. Porteføljestyret skal bidra til god samhandling og måloppnåelse på tvers i Forskningsrådet gjennom dialog med øvrige porteføljestyre.

Mål 1: Porteføljen skal bidra til helhet og godt samspill i det nasjonale forskningssystemet

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet samarbeid og vitenskapelige sampublikasjoner på tvers av forskningsmiljøer og sektorer, samt tverrsektoriell mobilitet gjennom Forskningsrådets virkemidler.

Mål 2: Porteføljen skal bidra til god interaksjon mellom det nasjonale og det internasjonale forskningssystemet

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet samarbeid og sampublisering med ulike land, samt internasjonal mobilitet gjennom Forskningsrådets virkemidler.

Mål 3: Porteføljen skal bidra til forskningsinfrastruktur av nasjonal strategisk interesse og legge til rette for at ressursene utnyttes best mulig

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet omfanget av og profilen på investeringene i forskningsinfrastruktur over tid.

Mål 4: Det nasjonale forskningssystemet skal være preget av god forskningskultur

⁷ Charter for Researchers er del av European framework for Researcher careers.

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet forskerrekruttering, kjønnsfordeling og mangfold, kjønnsperspektiver, tillit til forskning og åpent tilgjengelige vitenskapelige publikasjoner.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Prioriteringene under skal bidra til å realisere de fire overordnede målene skissert i kapittel 3. *For best mulig samlet måloppnåelse er det behov for å samhandle med de andre porteføljestyrene på alle de prioriterte områdene.* Tiltak handler både om porteføljestyrets rådgiverrolle og om investeringer. I tillegg til porteføljestyrets prioriteringer og tiltak som er beskrevet her, kan de årlige tildelingsbrevene fra departementene introdusere nye tiltak. Tiltakene skal baseres på kunnskap og analyser og vurderes med hensyn til konsekvenser for forskningssystemet som helhet.

Prioritering 1: Porteføljestyret vil bidra til økt samhandling mellom ulike FoU-sektorer

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1. Porteføljestyret skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill. Porteføljestyret vil legge til rette for at de forskningsutøvende institusjonene (UH-sektoren, instituttsektoren og helseforetakene), næringsliv og offentlige virksomheter, og aktører i sivilsamfunnet samarbeider godt når forskningen gjennomføres og når resultatene av forskning skal tas i bruk.

Tiltak – rådgivning:

- Gi innspill til og følge opp Stortingsmelding om forskningssystemet (kommer våren 2025).
- Videreutvikle Forskningsrådets strategiske ansvar for instituttsektoren og gi råd om nivået på grunnbevilgning til forskningsinstitutter omfattet av [Retningslinjer for statlig grunnbevilgning](#).
- Bidra til tilrettelegging av samarbeid og utveksling av kunnskap mellom forskningsutførende institusjoner, næringsliv og offentlig sektor.
- Gi råd om enklere tilgang til og bedre kommunikasjon av forskningsresultater.
- Gjennomgå Forskningsrådets virkemidler med sikte på å legge til rette for hensiktsmessig oppgavedeling og samhandling mellom forskningsutførende institusjoner, næringsliv og offentlig sektor.

Tiltak – finansiering:

- Videreutvikle og styrke støtteordningen til forskning om forsknings- og innovasjonspolitik.
- Bidra til økt bruk av forskning i offentlig sektor og næringslivet, blant annet ved å styrke forskningskompetansen i sektorene.
- Bidra til forskerrekruttering og forskerkarrierer i bredden av arbeidslivet.
- Videreutvikle ordningene med forskerskoler og forskerlinjer.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil bidra til bedre samspill med og økt finansiering fra det europeiske forskningsområdet (European Research Area - ERA)

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2. Å få til et godt samspill mellom nasjonale virkemidler og rammeprogrammet er helt nødvendig for å utnytte forskningsressursene best mulig. De nasjonale forskningsinfrastrukturene har et stort potensial for å delta i felleseuropeiske søknader til Horisont Europa.

Tiltak – rådgivning:

- Gi råd om deltakelse i og medvirkning til EUs rammeprogram for forskning og innovasjon
- Gi råd om deltakelse i ERA politikkgenda og Forskningsrådets deltagelse i europeiske partnerskap
- Bidra med innspill til EØS-midlenes utforming og til at EØS-midlene ses i sammenheng med nasjonale midler og EU-midler.
- Følge opp EUs arbeid med forskningssikkerhet og forskning med potensial for flerbruksmuligheter ("dual-use")⁸ og bidra i arbeidet med å etablere nasjonale retningslinjer.
- Følge med på samspillet mellom nasjonale og internasjonale virkemidler og vurdere tiltak for å oppnå større synergieffekter mellom nasjonale og internasjonale utlysninger.

Tiltak – finansiering:

- Videreutvikle de økonomiske støtteordningene for å oppnå høy deltagelse i Horisont Europa.
- Bidra til å etablere ordninger som sikrer god kobling mellom nasjonal og internasjonal finansiering.
- Vurdere innhold og tidspunkt i utlysninger i lys av internasjonale utlysninger, spesielt Horisont Europa og EØS-midlene.
- Gi råd om innretningen på Forskningsrådets pott for internasjonale stimuleringsmidler.

Prioritering 3: Porteføljestyret vil bidra til å styrke samarbeid med land utenfor EU

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2. Internasjonalt samarbeid med land utenfor EU er viktig for å få tilgang til forskning, bygge relasjoner og å få til globale løsninger. Forskningsrådet har en viktig rolle i oppfølgingen av regjeringens [Panoramastrategi](#). Det er behov for å styrke samarbeidet med de nordiske landene og med regioner i vekst, som for eksempel det afrikanske kontinentet.

Tiltak – rådgivning:

- Følge med på omfanget av samarbeid med prioriterte land og gi innspill til revidert Panoramastrategi.
- Bidra til oppfølging av regjeringens [Afrika-strategi](#) med sikte på å styrke forskningssamarbeidet.

Tiltak – finansiering:

- Styrke internasjonalt samarbeid med Panoramaland.
- Styrke samarbeid med afrikanske land.
- Styrke internasjonalt samarbeid gjennom partnerskap i EUs rammeprogram.

⁸ *Dual use can be defined as research conducted for legitimate purposes that generates knowledge, information, technologies, and/or products which could be utilized for both benevolent and harmful purposes.* På norsk kalles dette ofte for flerbruksteknologi. Siden vi her tenker bredere enn "bare" teknologi, har vi valgt å oversette *dual use* med flerbruksmuligheter.

Prioritering 4: Porteføljestyret vil bidra til at norske miljøer har tilgang til relevant, nødvendig og oppdatert forskningsinfrastruktur

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 3. Porteføljestyret skal arbeide for en prioritering av forskningsinfrastruktur, deling og tilgjengeliggjøring av forskningsdata, ved å investere i nasjonal forskningsinfrastruktur og norsk deltakelse i samarbeid om internasjonale forskningsinfrastruktur som støtter opp under prioriteringene i LTP.

Tiltak – rådgivning:

- Utvikle kunnskapsgrunnlag for prioriteringer og rådgivning til departementene om investeringer og drift av forskningsdata og -infrastruktur av nasjonal viktighet.
- Bidra til samspill mellom investeringer i forskningsinfrastruktur og andre forskningsinvesteringer/porteføljer.
- Gi råd om sektorovergrepene samarbeid om finansiering og bruk av forskningsinfrastruktur.
- Bidra til god sammenheng mellom deltakelse i internasjonal forskningsinfrastruktur og nasjonale forskningsprioriteringer.
- Gi råd om hvilken rolle virkemidlene i Forskningsrådet bør ha i finansieringen av datainfrastruktur for forskning.
- Gi råd om videreutvikling av det nordiske samarbeidet om forskningsinfrastrukturer.

Tiltak – finansiering:

- Videreutvikle INFRASTRUKTUR-ordningen som strategisk strukturerende virkemiddel, både nasjonalt og internasjonalt.
- Utvikle gode ordninger for finansiering av digitale verktøy for forskning.
- Etablere en ordning for å kunne finansiere bruk av nasjonal datainfrastruktur.

Prioritering 5: Porteføljestyret vil utvikle og følge opp tverrgående planer og retningslinjer som berører forskningskultur

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 4. Porteføljestyret vil sørge for at de tverrgående policyene blir sett i sammenheng og blir godt implementert. Porteføljestyret vil vurdere å revidere eksisterende planer og retningslinjer eller utarbeide nye.

Tiltak – rådgivning:

- Følge opp og videreutvikle planer og retningslinjer for rekruttering og tidlig karriere, ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid, kjønnsperspektiver, kjønnsbalanse, mangfold og inkludering, forskningsintegritet og -etikk, åpen forskning og tilgjengeliggjøring av data og andre forskningsresultater.
- Utarbeide refleksjonsnotater om forskningskultur og om andre av porteføljestyrets ansvarsområder.

Tiltak – finansiering:

- Videreutvikle støtteordningen som omfatter kjønnsperspektiver, kjønnsbalanse, mangfold og inkludering og se den i sammenheng med andre ordninger. Dette inkluderer å styrke rekruttering og karrieremuligheter for samiske forskere og forskere med urfolksperspektiver.

Porteføljeplan

Gjelder fra 2025

Innovasjon
- til godkjenning i styret

Innhold

1	Utfordringsbilde	2
2	Om porteføljen	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	4
2.3	Utvikling av porteføljen.....	6
3	Mål for porteføljen	7
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	7
5	Porteføljestyrets forventninger	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre aktiviteter. De samlede føringene i [tildelingsbrev fra departementene](#) ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 Utfordringer og muligheter

[Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning](#) beskriver utfordringene som samfunnet og forskningssystemet står overfor, og presenterer tre overordnede mål for norsk forskning og høyere utdanning. Et av disse målene er styrket konkurransekraft og innovasjonsevne i næringslivet og i offentlig sektor. Regjeringen skriver:

"Forskningsdrevet innovasjon er en viktig kilde til omstilling og helt nødvendig for å sikre fremtidig verdiskaping og løse de utfordringene som samfunnet står overfor. Sterke forsknings- og kunnskapsmiljøer og et godt utviklet internasjonalt kunnskapssamarbeid står helt sentralt i dette arbeidet "

LTP fremholder en målsetning om å øke norsk næringslivs investeringer i FoU til to prosent av BNP i 2030 og at støtte til næringslivets egne FoU-prosjekter skal prioriteres. Det skal videre legges til rette

for kommersialisering og nyetableringer basert på offentlig finansiert forskning i de ulike kunnskapsmiljøene da det "vil bidra til at det vokser frem nye kunnskapsintensive virksomheter innenfor både etablerte og nye næringer."

For at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050 ønsker regjeringen "å legge til rette for en generell dreining i næringslivets forsknings- og innovasjonsaktiviteter mot mer klima- og miljøvennlige løsninger i hele landet". Hovedprinsippet er at prosjekter som mottar støtte fra virkemiddelapparatet «skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050". «Prinsippet favner både prosjekter med nøytral effekt og prosjekter med positiv effekt på grønn omstilling», og «der to prosjekter er like gode, bør prosjektet som er mest bærekraftig med hensyn til effekter på klima, miljø og samfunn, prioriteres.»

"En innovativ offentlig sektor – både den statlige og den kommunale" trekkes i LTP frem som viktig for norsk økonomi, og det påpekes at innenfor flere områder er det behov for mer og bedre forskning, både på innholdet i selve tjenestene, på strukturene de inngår i, hvordan de fungerer sammen i et helhetlig tjenestetilbud overfor brukerne, og hvilke effekter de har. Innovasjon i offentlig sektor i samarbeid med forskningsinstitusjonene og næringsaktører gir bedre effekt både på kvalitet og effektivitet, også på systemnivå. Det offentliges innkjøpsmakt kan brukes for å dreie etterspørselen mot grønne og bærekraftige løsninger og skape et hjemmemarked som kan gi ny eksport. Offentlig sektor, fra store statlige aktører til små kommuner, er sentrale for å løse også store samfunnsutfordringer knyttet til inkludering, demografi, medvirkning og demokrati. Forskningsbasert innsats og samarbeid krever kapasitet og kompetanse hos offentlige aktører og i forskningsinstitusjonene. Nye tiltak som Kommunenes samarbeidsarena for forskning (KSF) og samfunnsoppdragene er viktige for å samordne kunnskapsbehov og styrke og innrette forskningsinnsatsen for innovasjon i offentlig sektor.

EUs analyser er av betydning for utfordringsbildet. Draghi-rapporten om EUs konkurransekraft vektlegger betydningen av kobling mellom fremragende forskning, digitale teknologier, ny næringsvirksomhet og konkurransekraft. Draghi påpeker behovet for å øke FoU-investeringene til 3 prosent av BNP for å holde tritt med globale konkurrenter. Rapporten understreker viktigheten av samarbeidet mellom forskningsinstitusjoner og næringslivet for at kunnskap raskt kan omsettes til nytte og kommersielle løsninger. Videre er prioritering av forskning innenfor digitalisering og avanserte teknologier, tiltak for fremragende forskning for å tiltrekke og beholde toppforskere, teknologioverføring for å fremme flere kunnskapsbaserte oppstartsbedrifter som kan gi nye arbeidsplasser og en differensiert næringsstruktur fremholdt. Draghis vurderinger og forslag til tiltak og fart er høyst relevante for det norske utfordringsbildet.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Forskningsrådets portefølje er aktive prosjekter som Forskningsrådet finansierer, som har midler fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon eller andre finansieringskilder Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til, inkludert SkatteFUNN. Forskningsrådet kategoriserer prosjekter langs ulike dimensjoner som ligger til grunn for inndelingen av prosjekter i 11 porteføljer. Prosjekter med støtte fra EU kategoriseres tilsvarende, men er enda ikke helt tilsvarende for SkatteFUNN. De 11 porteføljene er ikke gjensidig utelukkende, og kan ha varierende grad av overlapp med hverandre da et gitt prosjekt kan ha flere formål og dermed inngå i flere porteføljer.

Porteføljen for innovasjon omfatter alle forskningsrådsfinansiererte prosjekter, EU-prosjekter med norsk deltagelse og SkatteFUNN-prosjekter som helt eller delvis karakteriseres som:

- Forskning i eller for næringslivet
- Forskning i eller for offentlig sektor
- Nyskaping og kommersialisering fra offentlig forskningsinstitusjoner

Porteføljen omfatter alle fag- og teknologiområder, og alle temaer, utfordringer og bransjer/næringer. Porteføljestyret har det strategiske ansvaret for å monitorere og gi Forskningsrådets Styre råd om hele bredden av innovasjonsaktivitet for hele forsknings- og innovasjonsverdikjeden. Porteføljen inkluderer grunnforskning, med hovedtyngden er anvendt forskning, verifisering og pilotering for økt verdiskaping regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Prosjektene skal bidra til innovasjon i næringslivet og offentlig sektor i hele landet, på prosjektnivå samt for ved å videreutvikle innovasjonssystemet i og mellom sektorene. Porteføljestyret for innovasjon har et analyse- og rådgivingsansvar for hele Forskningsrådets innovasjonportefølje, samt et investeringsansvar for den delmengden som Styret til enhver tid legger til dette porteføljestyret.

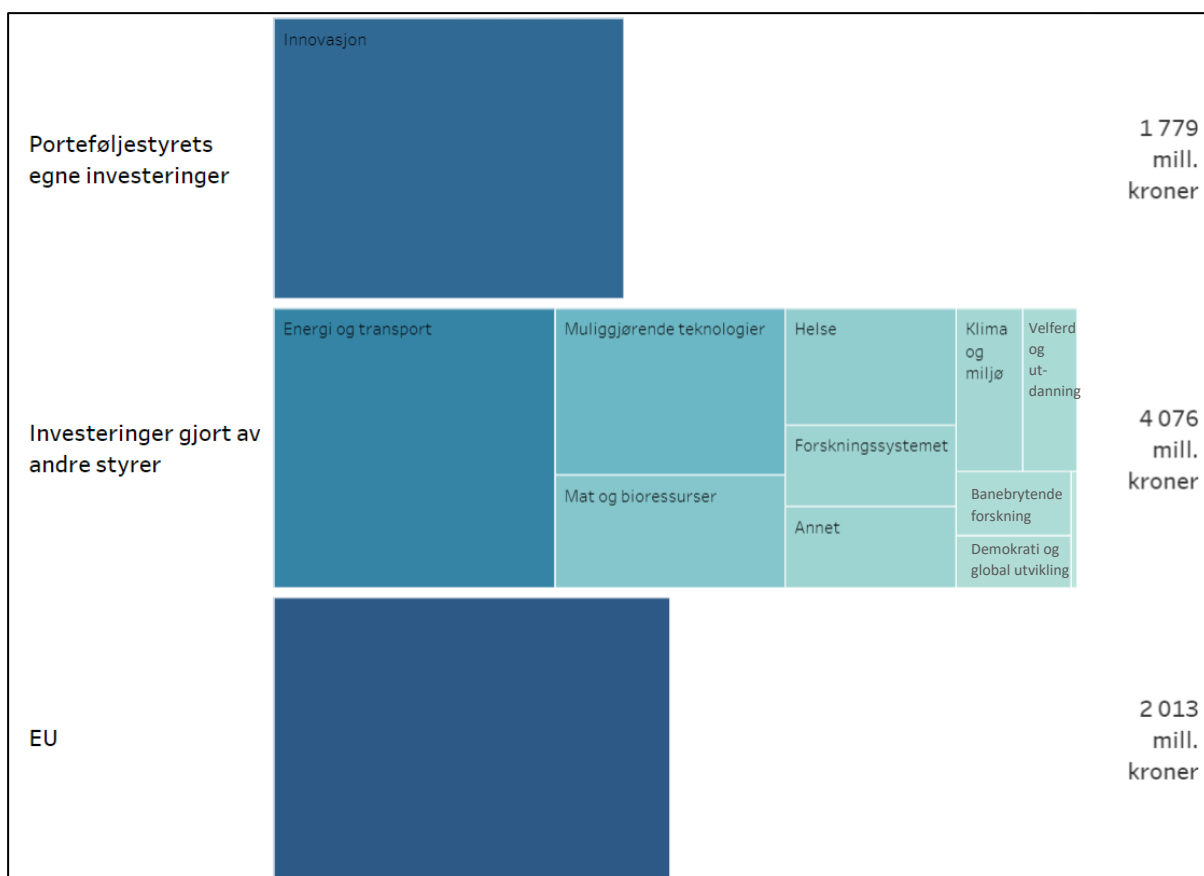
Innovasjonsbegrepet som er lagt til grunn favner bredden av forskningsinvolverende innovasjonsarbeid som bør ha kommersielt eller samfunnsnytte som formål. Dette omfatter produkt- og tjenesteinnovasjon for utvikling av nye eller forbedrede varer eller tjenester, prosessinnovasjon for ny eller forbedret produksjon, prosess, systemutvikling, inkrementell innovasjon gjennom mindre, trinnvise forbedringer av produkter, tjenester og prosesser, samt radikal innovasjoner som er helt nye og kan revolusjonere et område eller et domene.

2.2 Finansiering

Forskningsrådets portefølje for innovasjon var i 2023 på nær 7900 millioner kroner, som vist i figur 1. Av dette utgjorde porteføljestyrets egen innsats ca. 23 prosent og finansieringen fra øvrige porteføljestyre ca. 52 prosent. Finansieringen fra EUs rammeprogram ca. 26 prosent.

En stor andel av innovasjonporteføljens EU-finansiering var i 2023 innenfor klima, energi og mobilitet, digitalisering, næringsliv og romvirksomhet, helse og mat bioøkonomi, naturressurser, jordbruk og miljø i Horisont Europa (alle i søyle 2 «Globale utfordringer og konkurransedyktig europeisk næringsliv»). Også den europeiske innovasjonsrådet (søyle 3, EIC) bidro med midler til prosjekter i porteføljen, da hovedsakelig nyskappings- og kommersialiseringsprosjekter.

SkatteFUNN-porteføljen besto i 2023 av 4829 aktive prosjekter, som vist i tabell 1. Ifølge Finansdepartementet er det estimerte skattefradraget for disse 3,2 mrd. kroner i 2023. Prosjektene blir merket med et anvendelsesområde, det vil si i hvilken bransje eller næring prosjektet er mest relevant for. Prosjektet kan imidlertid også være relevant for andre anvendelsesområder. Basert på denne merkingen og det budsjetterte skattefradraget på søknadstidspunktet fordelte SkatteFUNN-prosjektene i 2023 slik gitt i tabell 1.

Figur 1: Finansieringskilder til prosjektene i innovasjonsporteføljen (2023-tall).

SkatteFUNN 2023	Antall aktive prosjekter	Forventet andel av totalt estimert skattefradrag (%t)
Helsenæringen	458	11,4
IKT-næringen	434	11
Fiskeri og havbruk	506	9,4
Energi	392	8,8
Annen tjenesteyting	383	7,6
Olje og gass	329	6,6
Bygg, anlegg og eiendom	367	5,6
Maritim	308	5,5
Miljø	209	5,2
Vareproduserende industri	332	5,1
Transport og samferdsel	205	4,9
Finans og bank	141	4,9
Media og kultur	145	3,2
Prosess- og foredlingsindustri	134	2,7
Varehandel	105	2,6
Næringsmiddelindustri	172	2,3
Landbruk	132	1,9
Reiseliv	50	1,0
Skog og trebruk	27	0,3
Totalt	4829	100,00

Tabell 1: SkatteFUNN-porteføljen 2023 fordelt på bransje/næring.

I 2023 stod bevilgninger fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) for vel 60 prosent av porteføljestyrets egne investeringer (innovasjonsprosjekter, Grønn plattform, nyskaping og kommersialisering, nærings-phd). Kunnskapsdepartementets (KD) sektorovergrepene midler stod for 33 prosent (nyskaping og kommersialisering og phd-ordningene) og Kommune og distrikts departementet (KDD) for noe over tre prosent (innovasjons i offentlig sektor, regionale tiltak).

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivningsansvar overfor Forskningsrådets styre på sitt porteføljeområde i strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, relevante høringer etc. som er av betydning for utvikling og status i porteføljen. Porteføljestyret har et overordnet ansvar for forskning i og for næringslivet og offentlig sektor, samt å bidra til å økt kommersialisering og samfunnsinnovasjoner fra offentlig finansiert forskning. Porteføljen har berøringsflater mot de fleste andre porteføljer og porteføljestyrets råd har betydning både for Styret og de andre porteføljestyrene.

Porteføljestyret vil se egne investeringer og rådgiving i lys av de samlede investeringene i porteføljen, og vil basere sine valg på den årlige porteføljeanalysen. Porteføljestyrene for muliggjørende teknologi og for energi og transport har store, komplementære porteføljer relevante for det helhetlige innovasjonsansvaret som er tillagt porteføljestyret for innovasjon. Muliggjørende teknologier, inkludert kunstig intelligens og andre digitale teknologier vil være helt sentralt fremover. Energi og transportstyrets innsats for grønne verdikjeder er også for stor relevans for innovasjonsporteføljen.

Porteføljestyrene for helse har ansvaret for helseforskningen, og vil måtte samspille med porteføljestyret for innovasjon som gjennom de åpne arenaene er hovedfinansierer av helsenæringen. Muliggjørende teknologi-, helse- og velferds- og utdanningsporteføljene finansierer viktig innsats av betydning for innovasjon i og for offentlig sektor. Det er videre sentralt at næringsliv og offentlig sektor har tilgang til data og infrastruktur ved at kvalitetsdata kan deles og ny teknologi testes i samarbeid med forskningsinstitusjonene. Høy forskningskvalitet og god forskerkapasitet innenfor en stor bredde av fag, disipliner og forskningsinstitusjoner er helt avgjørende for innovasjonsinnsatsen. Innsatsen i porteføljestyrene for forskningssystemet og for banebrytende forskning danner dermed et viktig faglig og strukturelt fundament for forskningsbasert innovasjon fra institusjonene og i bredden av offentlig sektor og næringslivet.

For å styrke konkurransekraft og innovasjonsevne med en forskningsbasert tilnærming er kunnskapsdeling, -overføring og -spredning mellom ulike sektorer, områder og domener helt essensielt. Innsikter fra forskningen og innsikter om behov og muligheter i samfunn og næringsliv må deles effektivt i prosjekter og nettverk, ved publisering og formidling mm, slik at kunnskapen blir til nytte for mange.

Prosjektene i porteføljen skal bidra til å løse store samfunnsutfordringer på en klimavennlig måte, og må være miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftige. Det er gitt føringer om at "*...prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050*".

Det er viktig at internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid sees i sammenheng med de nasjonale finansieringskildene. Porteføljestyret vil søke å finne en hensiktsmessig balanse mellom nasjonale utlysninger og deltakelse i internasjonale satsninger, inkludert EUs partnerskap, Eureka mm. Porteføljestyret vil aktivt følge mulighetene og utviklingen av den EU-finansierte

innovasjonsporteføljen, og de mulighetene som åpner seg for norske aktører i EU de nærmeste årene (se [EUs strategiske plan](#)).

Forskningsrådets vedtekter fremholder oppgaven med å fremme innovasjon i næringsliv og offentlig sektor i hele landet. Flere departementer som finansierer porteføljestyrets egne investeringer gir føringer om at hele landet skal tas i bruk (KD), og at Forskningsrådets investeringer skal skape flere lønnsomme og innovative jobber i hele landet (NFD). Innsikt i regional næringslivsstruktur og forutsetninger for forskningsbasert innovasjon må vektlegges i innovasjonsporteføljen.

3 Mål for porteføljen

Målene for alle porteføljepleanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet, og hvert porteføljestyre må legge de meste relevante av disse til grunn for sitt arbeid. Målene skal adresseres både gjennom porteføljestyrets rådgiving til Styret og gjennom porteføljestyrets egne investeringer.

Mål 1: Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet rapportering fra prosjektene underveis om omfanget av nye forretningsområder i eksisterende bedrifter, nyetableringer og beslutning om videre investeringer, samt virksomhetens kommersielle resultater, vurdert noen år etter prosjektets avslutning.

Mål 2: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet informasjon om nye eller forbedrede varer, tjeneste eller virksomhetsprosesser, underveis og etter prosjektets avslutning, samt prosjektenes bidrag til at Norge kan være et lavutslippssamfunn i 2050.

Mål 3: Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet omfanget av nye eller forbedrede produkter, prosesser og tjenester, søkte patenter, inngåtte lisensieringskontrakter og utvikling i TRL-nivå, samt omfang av samarbeid med andre sektorer og hvordan porteføljen fordeler seg langs FoUoI-kjeden.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Prioriteringene og tiltakene som porteføljestyret setter gir føringer for styrets egne investeringer. Prioriteringene og tiltakene er avledet av Forskningsrådets strategi. Investeringene vil også ta hensyn til føringer fra departementene.

Prioritering 1: Porteføljestyrets investeringer skal utløse økt forskning og utvikling i næringsliv og offentlig sektor

Prioriteringen vil bidra til alle målene; mål 1 Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv, mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor

og næringsliv i hele landet og mål 3 Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor.

Regjeringens strategi for å øke næringslivets investeringer i FoU til to prosent av BNP har en rekke tiltak som treffer Forskningsrådet. Målet krever gode betingelser og tiltak for forskningsbasert innovasjon i forskningsinstitusjonene og i næringslivet, og for samarbeid mellom institusjonene og med brukere av forskningen i privat og offentlig sektor. Forskningsrådets bidrag til fremragende forskning, utvikling av muliggjørende og digitale teknologier og samarbeid på tvers av aktører og domener vil bidra til nye kunnskapsbaserte næringer og vekstbedrifter og videreutvikling av etablert næringsliv. Forskningsrådets virkemidler utløser private investeringer i FoU, og evalueringer viser bl.a. økning i antall ansatte, innovasjoner og i samarbeid for bedrifter som mottar støtte. Tilsøkningen til er høy, kvaliteten i prosjektene er høy og stadig flere prosjekter må avslås. En bred mobilisering av bedrifter i hele landet er viktig for å kunne støtte prosjekter med høyest potensial. Porteføljestyret vil anbefale at Forskningsrådet øker andelen næringslivsinitierte -prosjekter, både gjennom egne investeringer og gjennom sine råd til Styret.

Norge har en relativt høy andel offentlig finansiert FoU, og høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner i alle landets regioner. Analyser viser at for lite av den offentlig finansierte forskningen gir nyskaping, samfunnsinnovasjoner og kommersialiseringer. Porteføljestyret vil være en pådriver for å støtte nyskaping, næringsrettede innovasjoner og innovasjoner av betydning for samfunnsutviklingen fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner, både gjennom egne investeringer og gjennom sine råd til Styret. Tiltak som trinnvis finansiering, akselererte løp og kobling til andre virkemidler og aktører nasjonalt, i EU og andre samarbeidsland vil vurderes.

Tiltak:

- a) Prioritere prosjekter initiert og delfinansiert av næringslivet.
- b) Bidra til at flere ideer, resultater og kunnskap fra forskningsinstitusjonene i hele landet blir testet ut for anvendelse og nytte i næringsliv og i samfunnet.
- c) Bidra til økt forskerrekruttering, -kompetanse og -samspill mellom forskningsorganisasjoner og næringsliv og offentlig sektor, og til spredning av forskningsbasert kunnskap.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil styrke næringslivets verdiskaping og evne til bærekraftig omstilling i hele landet

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet og mål 3 Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor.

Forskningsrådet vil styrke innsatsen for næringsrettet og næringsrelevant FoU for bærekraftig verdiskaping og for flere kunnskapsbaserte, internasjonale konkurransedyktige norske bedrifter og verdikjeder. Samarbeid med offentlig sektor er vesentlig for flere av de fremvoksende næringene. Det er behov for å bygge kvalitet og kapasitet i fag, disipliner og innenfor områder av betydning for

dagens og morgendagens næringsliv, og som muliggjørende og industrielle teknologier og for innovasjon som fagfelt.

Det er ønskelig at innsatsen foregår i hele landet, og legger vekt på regioners forutsetninger, fortrinn og potensialer, inkl. urfolksperspektiver der det er relevant.

Tiltak:

- a) Investere i prosjekter som har en plass på veien til lavutslippssamfunnet
- b) Investere i prosjekter som har internasjonal konkurransekraft og eksportpotensial
- c) Legge til rette for verdikjedesatsinger som kan omfatte offentlig-privat og sivilt-militært samspill
- d) Etterspørre bruk av KI og digitale teknologier i forsknings- og innovasjonsprosessene og kunnskap om konsekvenser av disse

Prioritering 3: Porteføljestyret vil fremme forskning og innovasjon for en effektiv offentlig sektor

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 3 Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor.

Norge står overfor bærekrafts-, demografiske og inkluderingsutfordringer, og en innovativ offentlig sektor er derfor avgjørende for å videreutvikle velferdsstaten. Samspill mellom offentlig sektor, næringsliv og forskningsorganisasjoner må intensiveres for å bygge kunnskap, bidra til systeminnovasjoner, sikre kunnskapsflyt og å utvikle tjenester som utnytter teknologi, gir økt kvalitet og reduserer behovet for bemanning. Dette vil gi store besparelser for i norsk økonomi, samt verdiskapings- og eksportpotensial for norsk næringsliv.

Tiltak:

- a) Investere i prosjekter initiert av offentlig sektor.
- b) Prioritere prosjekter som adressere store utfordringer og prosjekter med størst effektiviseringsgevinst
- c) Legge til rette for innovative offentlige anskaffelser og utvikling av et hjemmemarked
- d) Utnytte offentlige data til næringsutvikling og økt bærekraft i offentlig sektor

Prioritering 4: Porteføljestyret vil fremme internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv og mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet.

Mulighetene for forskningsdrevet innovasjon påvirkes av globale og nasjonale samfunnsutfordringer, markeder, teknologiutvikling og endringsprosesser. Forskningsdrevet innovasjon er i økende grad avhengig av at kunnskap og teknologi fra ulike områder sees i sammenheng. Dette krever bedre samspill mellom forskning, utdanning og innovasjon og utstrakt samarbeid på tvers av fag-, sektor-, aktør- og landegrenser. Internasjonalt samarbeid kobler norske og internasjonale aktører som gjerne tilgang til kunnskap, teknologi, partnerskap, nettverk, infrastrukturer og markeder.

Tiltak:

- a) Prioritere deltakelse i strategiske internasjonale nettverk og partnerskap viktige for

næringsliv og samfunnsikkerhet

- b) Stimulere næringslivets og offentlig sektors deltagelse i internasjonalt verdikjedesamarbeid med kunder, leverandører, forskningsorganisasjoner og myndigheter

Forskningsrådet har [en rekke policydokumenter og handlingsplaner](#) som utfyller Forskningsrådets strategi, knyttet til blant annet etikk og samfunnsansvar, kjønnsbalanse og mangfold, rekruttering og internasjonalt samarbeid (se Forskningsrådets nettsider for forskningspolitikk og strategier). Disse prioriteringer og tiltakene kommer i tillegg. Merk at de årlige tildelingsbrevene fra departementene kan introdusere nye tiltak i tillegg til dem som er beskrevet i planen.

Porteføljeplan

Gjelder fra 2025

Muliggjørende teknologier
- til godkjenning i styret

Innhold

1	Utfordringer og muligheter	2
2	Om porteføljen	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	4
2.3	Utvikling av porteføljen.....	5
3	Mål for porteføljen	5
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	6

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#), bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en analyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre aktiviteter. De samlede føringene i tildelingsbrev fra departementene ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 Utfordringer og muligheter

LTP beskriver utfordringer og muligheter som samfunnet og forskningssystemet står overfor, og presenterer tre overordnede mål og seks tematiske prioriteringer for norsk forskning og høyere utdanning. En av prioriteringene er muliggjørende teknologier (MT), som betegner brede teknologiområder med et vidt spekter av kjente og ukjente anvendelsesområder, og et potensial, både hver for seg og sammen, til å drive frem nye grensesprengende teknologier, radikale innovasjoner, internasjonal konkurransekraft og store samfunnsendringer. MT åpner vei for nye og bedre løsninger på globale og nasjonale samfunnsutfordringer, som klima, miljø, mat, helse, energi, sikkerhet, omstilling m.m., og må utvikles i tett samspill med disse. Forskning og utvikling innenfor MT gir beredskap og robusthet mot fremtidige, ukjente og uforutsette utfordringer. MT omtales slik i LTP, kapittel 3.4:

Muliggjørende og industrielle teknologier har en transformerende kraft til å være med og realisere et bærekraftig samfunn gjennom en grønn og digital omstilling. Muliggjørende teknologier er grunnleggende, avanserte teknologiområder som legger til rette for å utvikle mer effektive, lønnsomme og bærekraftige løsninger, produkter og prosesser. Grunnleggende forskning på de muliggjørende teknologiene skal berede grunnen for konkrete anvendelser innenfor de andre prioriterte områdene i langtidsplanen.

Forskningsrådets strategi følger opp LTP og fremhever blant annet følgende:

Vi skal bidra til at næringslivet og offentlig sektor i hele landet har ordninger som fremmer omstilling. De muliggjørende teknologiene smelter sammen og gir nye muligheter, med digitalisering som en sentral drivkraft. Mestring, ansvarlig bruk og utvikling av teknologier, er avgjørende for deltagelse, verdiskaping, konkurranseevne og velferd.

Nyere analyser om EUs konkurransekraft, deriblant [Draghi-rapporten](#) og [Heitor-rapporten](#), vektlegger koblingen mellom fremragende forskning, digitale teknologier, ny næringsvirksomhet og konkurransekraft. Vurderinger og forslag til tiltak og fart i disse rapportene er høyst relevante for det norske utfordringsbildet.

LTP omtaler IKT, nanoteknologi og bioteknologi som muliggjørende teknologiområder, og industrielle teknologier som avanserte, generiske teknologiplattformer som bygger på og utnytter de muliggjørende teknologiene, mens Forskningsrådet bruker muliggjørende teknologier som en fellesbetegnelse som også inkluderer avansert produksjonsteknologi og -prosesser. LTP legger stor vekt på grunnleggende forskning innenfor MT, og fremhever kunstig intelligens, kvanteteknologi og nevroteknologi som særlig prioriterte områder innenfor forskning og forskningsdrevet innovasjon.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Forskningsrådets portefølje består av aktive prosjekter som Forskningsrådet finansierer, prosjekter med norsk deltakelse som har midler fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon eller fra andre finansieringskilder som Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til, herunder SkatteFUNN. Forskningsrådet kategoriserer prosjekter langs ulike dimensjoner og som ligger til grunn for inndelingen av prosjekter i 11 porteføljer. Porteføljene kan overlappe hverandre ettersom ett prosjekt kan ha flere formål og dermed inngå i flere porteføljer.

MT-porteføljen inneholder prosjekter som helt eller delvis er kategorisert som:

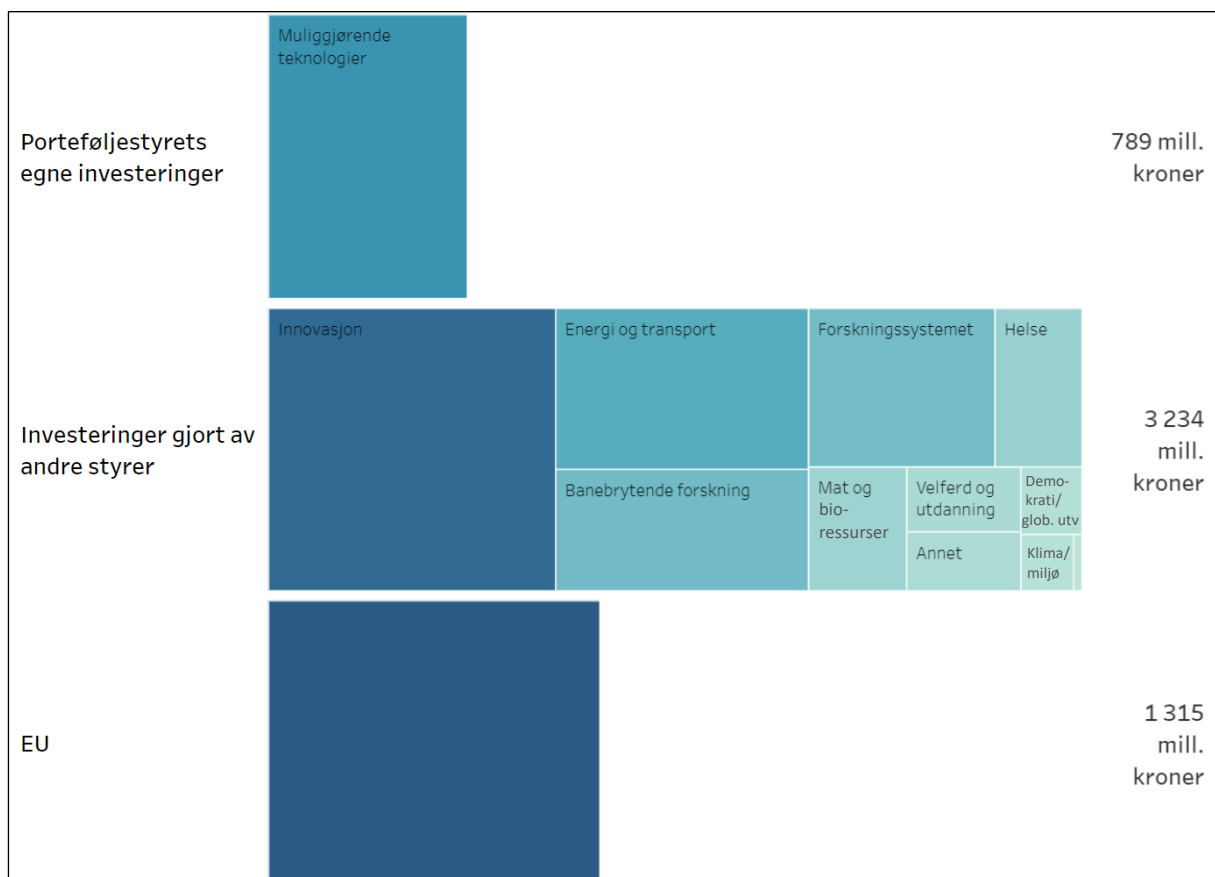
- IKT som forskningsområde
- Digitalisering, kunstig intelligens og bruk av IKT
- Bioteknologi
- Nanoteknologi, avanserte materialer og mikroteknologi

IKT brukes her som en fellesbetegnelse for informasjons-, kommunikasjons- og datateknologi, datamaskiner, annen maskinvare og programvare – det vil si teknologier og metoder som gjør det mulig å samle inn, lagre, behandle, analysere, dele, kommunisere, presentere, bruke og samarbeide

om data og digital informasjon, samt utvikle og produsere nye innsikter, løsninger og kommunikasjonsmuligheter basert på disse. Kunstig intelligens (KI) utgjør en stadig større del av IKT. Bioteknologi viser til anvendelse av naturvitenskap og teknologi på levende organismer og på deler, produkter og modeller av disse, slik at levende eller ikke-levende materialer endres for å frembringe kunnskap, varer og tjenester, deriblant genteknologi og genredigering. Nanoteknologi, avanserte materialer og mikroteknologi viser til bruk av nano-, mikro- og materialteknologi for å utvikle og fremstille avanserte materialer og systemer med spesifikke og kontrollerbare egenskaper. Forskningsrådets MT-kategorisering omfatter også kvanteteknologi, nevroteknologi og eventuelle nye fremtidsrettede teknologier, i tillegg til konvergens mellom de nevnte teknologiene. Det tas høyde for at disse teknologiene også kan tilpasses for å ivareta norsk og samisk språk og kultur.

2.2 Finansiering

I MT-porteføljens prosjekter ble det utført FoU for 5337 mill. kroner i 2023, se figur 1. Av dette utgjorde porteføljestyrets egne investeringer ca. 15 prosent, mens innsats initiert av øvrige porteføljestyre utgjorde ca. 61 prosent. EU-prosjektene, som utgjorde ca. 25 prosent, var finansiert fra Horisont Europa og Horisont 2020 og i hovedsak innrettet mot helse, energi, mat, næringsrettet teknologi, digitalisering og radikal innovasjon.

Figur 1. Finansieringskilder til prosjektene i MT-porteføljen. I tillegg kommer SkatteFUNN med et estimert totalt skattefradrag i 2023 på 3,2 mrd. kroner, hvorav 84 prosent er teknologiprojekter. En stor andel av disse er digitaliseringsprosjekter med relevans for MT-porteføljen.

Kunnskapsdepartementet finansierer ca. 80 prosent av FoU-innsatsen som kommer fra porteføljestyrets egne investeringer, mens Nærings- og fiskeridepartementet finansierer ca. 15 prosent. Også Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet bidrar med midler. Omfanget og oppdragene fra departementene vil variere fra år til år, men det er relativt få føringer fra de større departementene.

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivingsansvar overfor Forskningsrådets styre i strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, planer, høringer osv. av betydning for MT-porteføljen og dens utvikling. Andre porteføljer, som energi, klima, helse, mat og ikke minst innovasjon, er avhengige av og påvirkes av kvaliteten og kapasiteten innenfor MT. Når eksempelvis KI treffer alle porteføljer og forskningsprosesser, har porteføljestyrets råd betydning både for Styret og de andre porteføljestyrene.

Porteføljestyret vil se sine investeringer og rådgivning i lys av de samlede investeringene i MT-porteføljen, og vil basere sine valg på den årlige porteføljeanalysen. For porteføljestyret er det særlig viktig å følge med på utviklingen i porteføljen som er innrettet mot innovasjon i og for næringsliv og offentlig sektor, men også utviklingen innenfor banebrytende forskning og infrastrukturbehovene og -investeringene.

Det er viktig at aktørene i MT-prosjektene har tilgang til nasjonale og internasjonale avanserte laboratorier samt annen fysisk og digital infrastruktur. Når forskningen blir stadig mer datadrevet, krever dette data med kvalitet og transparens, regnekapasitet, lagringskapasitet og avanserte verktøy for dataanalyser. Porteføljestyret vil følge med på hvordan den digitale infrastrukturen utvikler seg, og gi råd om behovet for datakraft, databaser, datadeling og utstyr for å kunne lagre, organisere, dele, gjenbruke og utnytte innsamlede data effektivt og sikkert.

Internasjonalisering inngår som integrert del av porteføljestyrets arbeid for å sikre at nasjonale og internasjonale muligheter og finansiering samspiller godt. Porteføljestyret vil søke en hensiktsmessig balanse mellom nasjonale utlysninger og deltakelse i internasjonale samarbeid. Porteføljestyret vil også følge med på utviklingen av den EU-finansierte MT-porteføljen, herunder profilen på denne, og de mulighetene som åpner seg for norske aktører i EU de nærmeste årene (se [EUs strategiske plan](#)).

3 Mål for porteføljen

Målene for alle porteføljeplanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet, og hvert porteføljestyre må legge de meste relevante av disse til grunn for sitt arbeid. Målene skal adresseres både gjennom porteføljestyrets rådgiving til Styret og gjennom porteføljestyrets egne investeringer.

Mål 1: Porteføljen skal styrke forskningskvaliteten og flytte forskningsfronten innenfor muliggjørende teknologier

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet bibliometriske data, siteringer, norske fagmiljøers attraktivitet og deres gjennomslag i internasjonale utlysninger.

Mål 2: Porteføljen skal styrke evnen til forskning, omstilling og verdiskaping i næringsliv og offentlig sektor

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet av internasjonalt og nasjonalt samarbeid i porteføljen, tverrsektorielt samarbeid, omfanget av muliggjørende teknologier i Forskningsrådets samlede portefølje, ulike innovasjonsindikatorer og omtale av forskningen i policydokumenter. I tillegg kan det være relevant å se på hvordan porteføljen fordeler seg på FoU-sektorer og er relevant for ulike bransjer, næringer og samfunnsområder, samt innslaget av muliggjørende teknologier i SkatteFUNN-prosjektene.

Mål 3: Porteføljen skal bidra til bærekraftig og demokratisk samfunnsutvikling

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet informasjon om tverrfaglig samarbeid i porteføljen, omfanget av samfunnsvitenskap og humaniora, brukermedvirkning og hvordan porteføljen bidrar til de øvrige tematiske prioriteringene i LTP.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak gir føringer for styrets egne fremtidige investeringer, og må – i samsvar med Forskningsrådets strategi – ta hensyn til teknologisk og vitenskapelig utvikling, eksisterende og kommende behov, gjennombrudd og analyser. Merk at de årlige tildelingsbrevene fra departementene kan introdusere nye tiltak i tillegg til dem som er beskrevet i planen.

Porteføljestyrets prioriteringer støtter opp under målene for MT-porteføljen og må ses i sammenheng med hverandre. Porteføljestyrets forventning er at porteføljen skal bidra til solid MT-forskning som gir fremragende resultater. Porteføljen skal bidra til å utvikle sterke forskningsmiljøer, deriblant noen med potensial til å bli internasjonalt ledende innenfor sine områder. Videre skal porteføljen bidra til mer tverrfaglig og tverrsektorielt forskningssamarbeid samt kompetansebygging og kompetanseheving innenfor MT-feltet som sikrer at forskningsresultatene tas i bruk og skaper verdi. Porteføljen skal omfatte både forskning om konsekvenser av teknologiene og ansvarlig utvikling av teknologiene til det beste for mennesker, natur og samfunn, inkludert urfolkssamfunn.

Prioritering 1: Porteføljestyret vil finansiere grensesprengende forskning og radikal innovasjon

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 Porteføljen skal styrke forskningskvaliteten og flytte forskningsfronten innenfor muliggjørende teknologier.

MT-fagene er i rask utvikling hver for seg og i samspill med hverandre. Banebrytende og nyskapende MT-forskning og teknologikonvergens kan danne fundament til nye disipliner, teknologier og anvendelser, og bidra til vellykket omstilling og en samfunnsutvikling i riktig retning. Forskning og innovasjon innenfor MT må kunne håndtere både dagens og morgendagens utfordringer og behov i en verden i stadig endring. Forskningsmiljøene må kunne respondere raskt på nye muligheter, utfordringer og plutselige hendelser og kriser, samtidig som de må arbeide systematisk og langsiktig for å kunne skyve forskningsfronten fremover med banebrytende resultater. Grunnleggende og langsiktig MT-forskning av høy kvalitet gir beredskap for ukjente fremtidige utfordringer og åpner ikke minst for uante fremtidige muligheter og gevinster. Norge trenger sterke fagmiljøer som dekker et stort MT-spekter og ulik grad av teknologimodenhet (TRL), og bør ha en ambisjon om at noen av de sterkeste fagmiljøene er internasjonalt ledende innenfor sine områder.

Tiltak:

- a) Finansiere fremragende forskningsprosjekter, både grunnleggende og anvendte
- b) Finansiere høyrisikoprojekter med potensial for betydelige gjennombrudd
- c) Lyse ut midler til KI, kvanteteknologi, nevroteknologi og andre banebrytende teknologier
- d) Finansiere fremtidsrettet kompetanse og kapasitet, samt vurdere måter å støtte opp om talenter som er tidlig i sin karriere
- e) Etterspørre tverrfaglighet og teknologikonvergens
- f) Legge til rette for utvikling og videreutvikling av sterke forsknings- og innovasjonsmiljøer, blant annet basert på relevante fagevalueringer
- g) Bidra til at MT-miljøene utnytter nasjonal og internasjonal forskningsinfrastruktur

Prioritering 2: Porteføljestyret vil stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til forskning, omstilling og verdiskaping i næringsliv og offentlig sektor.

Fremragende forskning og radikal innovasjon er i økende grad avhengig av at kunnskap og teknologi fra ulike områder sees i sammenheng. Behovene og mulighetene følger i stor grad av globale og nasjonale samfunnsutfordringer og endringsprosesser. For å lykkes, kreves det bedre samspill mellom forskning, utdanning og innovasjon, og utstrakt samarbeid på tvers av fag-, sektor-, aktør- og landegrenser. Forpliktende samarbeid i og mellom forskningsinstitusjonene, næringsliv, offentlig sektor, forsvarssektoren og/eller frivillig sektor, gjør forskningen mer treffsikker og relevant. Mer forskningskompetanse i næringsliv og offentlig sektor vil styrke både grunnlag for samarbeid og arbeidslivets evne til å ta i bruk ny kunnskap og bedre teknologi på en god og sikker måte, og som også inkluderer urbefolkningen. Gjennom internasjonalt FoU-samarbeid kobles verden sammen og Norge får økt tilgang til kunnskap, teknologi, partnerskap, nettverk, infrastrukturer og markeder. Deltakelse EU-programmer og -partnerskap, nordisk samarbeid og bilateralt samarbeid med land i og utenfor EU bidrar til økt kvalitet og relevans i forskningen. Internasjonalt samarbeid er nødvendig for at Norge skal kunne delta i utviklingen av den globale kunnskapsbasen og bidra til løsninger på globale samfunnsutfordringer.

Tiltak:

- a) Sørge for at både nye og etablerte aktører kan delta i nasjonalt og internasjonalt samarbeid om forskning, teknologiutvikling og innovasjon
- b) Legge til rette for samarbeid mellom forskningsinstitusjoner, næringsliv og offentlig sektor
- c) Støtte offentlig-privat forsknings- og innovasjonssamarbeid om konkrete samfunnsutfordringer
- d) Bidra til at lovende forskningsresultater kommer til anvendelse
- e) Bidra til å øke forskningskompetansen og -innsatsen i næringsliv og offentlig sektor
- f) Støtte forsknings- og innovasjonsaktørers deltakelse i EU og annet internasjonalt samarbeid, spesielt på områder som er viktige for Norge
- g) Bidra til teknologiutvikling og kompetanseheving som er relevant for alle sektorer og Norges totalberedskap

Prioritering 3: Porteføljestyret vil fremme ansvarlig og pålitelig teknologiutvikling

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 3 Porteføljen skal bidra til bærekraftig og demokratisk samfunnsutvikling.

Muliggjørende teknologier har kraft til å transformere forskning, samfunn og næringsliv. De kan både løse kriser og katastrofer, og utvikle helt nye muligheter, verktøy, produkter og tjenester gjennom rettferdig, inkluderende og sikker teknologi som legger til rette for et bedre, tryggere og mer bærekraftig samfunn. Etiske, juridiske, sikkerhetsmessige, økonomiske, miljømessige og sosiale aspekter må derfor inkluderes i utvikling og bruk av teknologiene. MT-forskning må vektlegge forskning om ansvarlig teknologi, transparente metoder, trygge utviklingsprosesser og robusthet i systemene og produktene. Både mulige positive og negative konsekvenser av utvikling og bruk av teknologi må belyses, slik at det kan etableres metoder og rammeverk for å imøtekomme disse. Nettopp fordi potensialet i MT er så stort, vil et vedvarende fokus på ansvarlighet gjøre MT-forskningen til veiviser i en mer bærekraftig fremtid som aktørene former sammen. I tillegg til å dra all forskningspraksis i riktig retning, vil dette gi økt bevissthet om mulige virkninger og samfunnseffekter av ny teknologi, og bedre ivaretagelse av samfunnssikkerhet, tillit og demokratiske verdier. Brukerinvolvering og åpen forskning er en sentral del av dette.

Tiltak:

- a) Etterspørre tverr- og flerfaglig kompetanse, inkludert bidrag fra humaniora og samfunnsvitenskap, ved utvikling og gjennomføring av MT-prosjekter
- b) Finansiere forskning både på den transformativ kraften i MT og på ansvarlig teknologiutvikling, samfunnseffekter og konsekvenser av ny teknologi
- c) Være pådriver for nasjonale og internasjonale avtaler, retningslinjer og rammeverk for ansvarlig og pålitelig teknologiutvikling, og stille krav om at disse blir fulgt
- d) Være pådriver for styrking av den generelle teknologikompetansen i samfunnet, slik at alle er bedre i stand til å bedømme både mulighetene og fallgruvene ved ulike teknologier

Forskningsrådet har en rekke policydokumenter og handlingsplaner som utfyller Forskningsrådets strategi, knyttet til blant annet etikk og samfunnsansvar, kjønnsbalanse og mangfold, rekruttering, internasjonalt samarbeid og forskningsinfrastruktur (se Forskningsrådets [nettsider for forskningspolitikk og strategier](#)). Mange av disse dokumentene inneholder prioriteringer og tiltak som gjelder hele Forskningsrådets portefølje, og dermed også MT-porteføljen. De supplerer dermed porteføljestyrets egne prioriteringer og tiltak.

Sak S 75/24

Godkjenning av FoU-budsjett 2025 og investeringsplaner

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Styret	Jesper W. Simonsen		<ol style="list-style-type: none">Investeringsplaner for 2025-2027Fordeling av handlingsrommet utover nullvekst (vedlegg)
Fra			
Administrerende direktør			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak

Styret godkjenner FoU-budsjettet for 2025 med fordeling av bevilgning og tilsagnsramme til porteføljestyrene. Styret godkjenner investeringsplanene for porteføljestyrene med de endringer som følger av det økte handlingsrommet. Eventuelle endringer som følge av styrets behandling innarbeides i tilskuddsbudsjettet og i de endelige investeringsplanene.

Administrerende direktør gis fullmakt til å justere investeringsplaner og budsjett på grunnlag av styrets behandling og Stortingets endelige budsjettbehandling og tildelingsbrev fra departementene. Fullmakten gis under forutsetning av at det ikke er behov for vesentlige endringer som følge av Stortingets endelige budsjettvedtak eller departementenes tildelingsbrev.

Administrerende direktør gis fullmakt til å justere fordelingen av bevilgningen etter regnskapsavslutning for 2024.

Kort bakgrunn

Styret skal i denne saken vedta FoU-budsjettet for 2025 med tilhørende tilsagnsrammer for porteføljestyrene og de formål som håndteres av administrasjonen. Det skal videre godkjenne investeringsplanene for porteføljestyrene som beskriver hvordan porteføljestyrene vil legge opp sine aktiviteter i 2025.

Saken er sammensatt, både på grunn av selve overgangen fra nettobudsjettering til bruttobudsjettering, og fordi det fortsatt er stor usikkerhet om hva det endelige budsjettet til fordeling vil bli og med hvilke føringer.

Til grunn for saken ligger budsjettforslaget for 2025 som Forskningsrådet sendte til departementene 1.november 2023. Dette inneholdt en vurdering av nullvekst, dvs. videreføring av de samme nominelle rammer som i 2024, og vekstforslag i form av en prioriteringsliste av satsingsforslag overfor hvert departement. På grunnlag av nullvekstforslaget har porteføljestyrene utarbeidet sine investeringsplaner.

Ved framleggelsen av regjeringens forslag til statsbudsjett ble store deler av tilskuddsbudsjettet prisjustert. Dette gir et økt handlingsrom som kommer i tillegg til de foreliggende investeringsplanene. Dette handlingsrommet skal fordeles på porteføljestyrene og innarbeides i investeringsplanene.

Endringer som følger av Stortingets behandling av statsbudsjettet og departementenes tildelingsbrev kan kreve endringer i tilskuddsbudsjett og investeringsplanene. Det foreslås hvordan slike endringer skal håndteres.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Styret har ansvar for å fordele Stortingets bevilgninger med tilhørende tilsagnsfullmakter på de 11 porteføljestyrene, og godkjenne de planer disse har for sine aktiviteter. Dette må gjøres før de endelige rammebetingelsene, i form av Stortingets budsjettvedtak og departementenes tildelingsbrev, foreligger ved årsskiftet. Det er ikke et alternativ å utsette denne behandlingen i styret, siden aktiviteter må forberedes, og iverksettes så snart tildelingsbrevene er mottatt.

Hovedpunkter

Viktig vedtak i årshjulet

Styret begynte arbeidet med 2025 FoU-budsjettet høsten 2023 med vedtak av *Budsjettforslag 2025* der styret fattet et overordnet vedtak, og administrasjonen utviklet konkrete budsjettforslag til hvert departement. Forslaget til departementene omhandlet både hva man kan få til i nullvekst, dvs. ved samme nominelle nivå for hvert departement, og hva man kan få til ved vekst, i form av konkrete satsingsforslag i prioritert rekkefølge for hvert departement.

På grunnlag av budsjettforslaget, har porteføljestyrene utviklet sine planer for hva som skal utlyses i 2025, investeringsplanene.

Med regjeringens forslag til statsbudsjett og føringer i dette, får Forskningsrådet en realistisk ramme for konkret å planlegge neste år. Ut fra dette skal budsjettet fordeles på porteføljestyrene med føringer for hvordan midlene skal brukes. Disse føringene er nedfelt i investeringsplanene som også oppdateres i lys av endret handlingsrom.

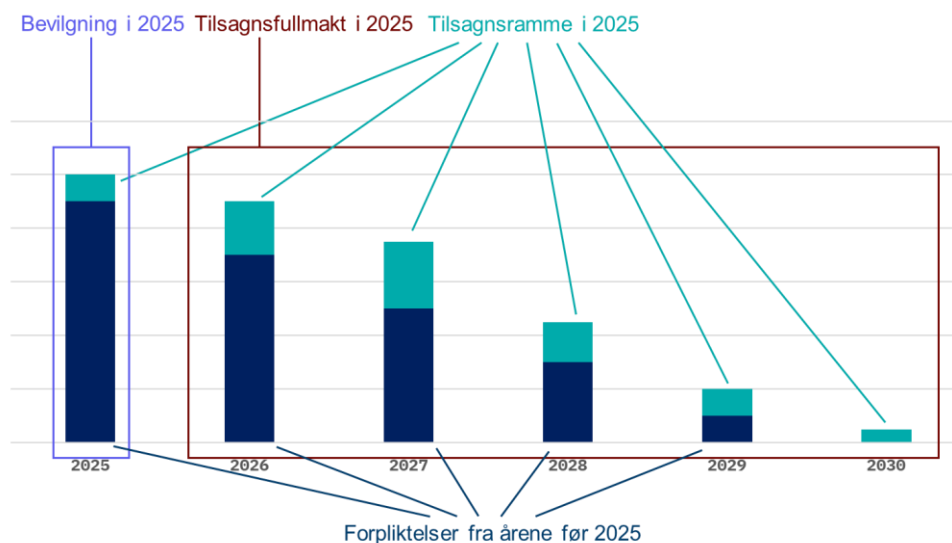
Dette er likt under netto- og bruttobudsjettering. Godkjenning av investeringsplaner og FoU-budsjett er styrets viktigste vedtak for å sette midlene til forskning i arbeid.

Overgangen fra nettobudsjettering til bruttobudsjettering

Fra bevilgning til tilsagnsramme

I nettobudsjettering var det viktigste allokeringsvedtaket i styret å fordele bevilgningen for neste år. Dette var midler som sa hvilket aktivitetsnivå man ønsket på et område. Muligheten til å overføre ubrukte midler, betydde at den aktivitet man ikke fikk realisert i budsjettåret, kunne man ta igjen senere.

Figur 1: Begrepene i bruttobudsjettering

Ved bruttobudsjettering med tilsagnsfullmakter fastsetter Stortinget for hver post *bevilgningen*, som ikke lenger er et uttrykk for ønsket aktivitetsnivå, men for forventet forbruk, og *tilsagnsfullmakten* som sier hvor mye Forskningsrådet kan ha forpliktet

staten til å betale ut etter budsjettåret. *Tilsagnsrammen* er hvor mye som kan tildeles det kommende budsjettåret og beregnes ut ifra størrelsen på forpliktelsene og tilsagnsfullmakten. Tilsagnsrammen er derfor en beregnet størrelse, selv om enkelte departementer har tallfestet den i Statsbudsjettet.

Det er altså fordeling av tilsagnsrammen som er det reelle allokeringsvedtaket styret skal fatte i denne sak. Bevilgningen i budsjettåret er et resultat av tidligere tildeling og bruken av tilsagnsrammen. Styret skal også vedta/bekreftede fordelingen av bevilgningen, for å sikre god budsjettstyring.

Avvikling av overføringer

I nettobudsjettering overførte man ubrukte midler til kommende år. Ved overgangen til bruttobudsjettering omgjøres overføringene til tilsagnsfullmakt. Tilsagnsrammen de nærmeste årene må tilpasses slik at man akkurat fyller tilsagnsfullmakten med forpliktelser. På noen områder er overføringen så store at det vil det ikke vil være tilrådelig å løse dette i ett tildelingsår, da det kan føre til for stort avvik fra normalt aktivitetsnivå.

Ordninger som ikke har årlige tildelinger

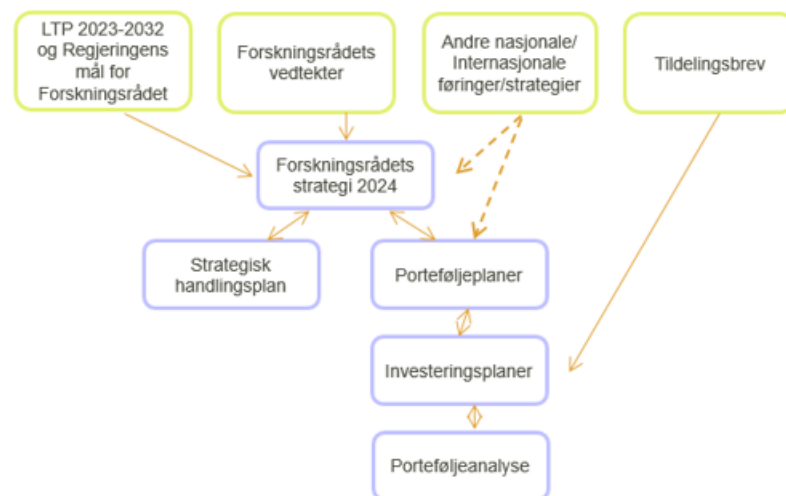
I nettobudsjettering allokerte man bevilgning til alle ordninger som hadde et jevnt aktivitetsnivå. Dette gjaldt også store ordninger som ikke hadde tildelinger hvert år. I bruttobudsjettering skal disse bare ha tilsagnsramme i årene med tildelinger.

Investeringsplanene

Investeringsplanene, slik de foreligger nå, beskriver porteføljestyrenes planer for de neste år, blant annet utlysningsplaner. Disse er ikke identiske med hva som skal tildeles i 2025, siden noen utlysninger i 2024 vil gi tildelinger i 2025 og noen utlysninger i 2025 vil gi tildelinger i 2026. Dette var ikke viktig da investeringsplanene ble utviklet i og med at det ble gjort før alle sider av bruttobudsjettering var kjent. Investeringsplanene for 2026 vil utvikles innenfor bruttobudsjettering og på en bedre måte være tilpasset sak om fordeling av FoU-budsjettet.

Investeringsplanene dekker om lag 80% av tildelingene i 2025. Etter at vekstrammen er endelig fastsatt og fordelt (se nedenfor) vil dette innarbeides i investeringsplanene.

Figur 2 Forskningsrådets styrende dokumenter og investeringsplanenes plass i oppfølgingen av overordnede mål og føringer

Porteføljestyrene utarbeider en porteføljeplan som er det overordnede styringsdokumentet for flere år for hvert porteføljestyre. Porteføljeplanen iverksettes

gjennom en treårig investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse, føringer i tildelingsbrev fra departementene etc. Investeringsplanene viser hvordan porteføljestyrene vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre tiltak. Som kjent er nye porteføljeplaner under utarbeiding og er på ulike stadier. Noen av investeringsplanene viser derfor til mål i nye porteføljeplaner, inkl. porteføljeplaner som skal styrebehandles i 2025, mens andre viser til gjeldende porteføljeplaner. Investeringsplanens plass i dokumenthierarkiet er illustrert i figur 2.

Investeringsplanene fyller flere funksjoner:

1. Investeringsplanene konkretiserer de faglige prioriteringene som vil ligge til grunn for utlysningene de kommende tre årene. Utlysningene bidrar til å styre den konkrete forsknings- og innovasjonsinnsatsen gjennom faglige og tematiske prioriteringer, samt gjennom bruk av ulike virkemidler som samlet bidrar til å nå målene i Forskningsrådets strategi.
2. Investeringsplanene, som vil bli lagt ut på Forskningsrådets nettside, gir potensielle søkere kunnskap om hvilke prioriteringer som vil ligge til grunn for utlysningene som planlegges fremover.

Planene er basert på analyser av porteføljene og strategiske diskusjoner i porteføljestyrene, og de uttrykker behovet for investeringer basert på porteføljestyrenes beste vurderinger for å nå målene hver for seg og samlet. Vi gjør oppmerksom på at investeringsplanene i stor grad ble utarbeidet og vedtatt før prinsippene for bruttobudsjettering var klare. Men siden fokus i investeringsplanene er utlysninger, stemmer de godt overens med bruttoprinsippene.

Investeringsplanene er treårige, der år 1 er detaljert og har vært gjenstand for grundig arbeid både i administrasjonen og porteføljestyrene, mens år 2 og år 3 i større grad er å anse som retningsgivende. Porteføljestyrene beslutter fordelingen mellom temaer i porteføljen, inkludert prioriteringer og samspillet mellom nasjonale og internasjonale finansieringskilder. Investeringsplanene skal også følge opp føringer fra tildelingsbrevene. Dersom disse avviker fra det som er planlagt, innarbeides de nye føringene i investeringsplanene.

Oppfølging av Forskningsrådets målbilde

Investeringsplanene for 2025–2027 beskriver hvordan midlene som porteføljestyrene har ansvaret for, skal investeres for å bidra til mål og prioriteringer i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP), regjeringens mål for Forskningsrådet, Forskningsrådets strategi og porteføljeplanene.

Porteføljestyrene skal, både individuelt og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets strategi innenfor sine respektive porteføljeområder. Investeringsplanen bidrar samlet til å nå målene i strategien om

- Høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning
- Miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft
- Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne
- Velfungerende forskningssystem

I tillegg er Mål om god rådgiving ivaretatt blant annet gjennom porteføljeplaner og budsjettforslagsprosessen, og derfor ikke så tydelig i investeringsplanene. For eksempel er det behov for grunnleggende forskning av høy kvalitet for å fremme både omstilling i næringsliv og offentlig sektor, samt bærekraftig utvikling. Miljømessig, sosial og/eller økonomisk bærekraftig utvikling er et sentralt mål for de fleste porteføljestyrene.

Porteføljestyrene har ulikt ansvar og innretning. Det er stor variasjon i hvor mye midler de disponerer, og behovet for detaljeringsgrad i planene er ulikt. Dette fører til at prioriteringer og tiltak, og omtalen av utlysninger og andre tiltak varierer.

Tabell 1 Planlagt utlysningsbeløp per porteføljestyre for 2025 (avviker fra hva som vil bli tildelt i 2025) mill. kr.

Porteføljestyre	2025
Muliggjørende teknologier	664,0
Innovasjon	1149,0
Velferd og utdanning	463,0
Samisk samfunn og kultur	12,0
Helse	468,7
Demokrati og global utvikling	261,6
Banebrytende forskning	2935,0
Forskningssystemet	1560,3
Klima og miljø	425,1
Mat og bioressurser	425,0
Energi og transport	1256,0
Totalt	9619,7

Investeringsplanene viser stor variasjon fra år til år for enkelte porteføljestyre. Dette skyldes sykliske tildelingsprosesser som ikke har årlig tildeling, for eksempel senterutlysning i porteføljestyret for Banebrytende forskning i 2025 og utlysning av midler til forskningsinfrastruktur i porteføljestyret for Forskningssystemet i 2025 og 2027.

Vi gjør oppmerksom på at det i 2024 ble lyst ut midler til Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Forskningscentre for kunstig intelligens (KI-senter) med søknadsfrist i januar 2025. Disse midlene er ikke inkludert i tabellene, da de inngikk i hhv. styrets plan og investeringsplanen for Muliggjørende teknologier for 2024.

Innenfor budsjettfordelingen finnes det flere ordninger der Forskningsrådet ikke selv står for utlysninger og søknadsbehandling. Dette inkluderer viderefordeling av midler fra internasjonale kontingenter, medlemskap i internasjonale organisasjoner og infrastrukturer, samt direkte overføringer uten søknadsbehandling, som institusjonell støtte og grunnbevilgninger til forskningsinstituttene. Disse ordningene er ikke inkludert i utlysningstabellen.

Fordeling på virkemidler

Gjennom strategisk bruk av ulike virkemidler, balanseres investeringene mellom grunnforskning, anvendt forskning, forskningsbasert innovasjon og kommersialisering. Porteføljestyrene planlegger for et bredt spekter av utlysninger nasjonalt og internasjonalt for å nå målene beskrevet i porteføljepanene, gjennom bl.a. banebrytende prosjekter, forskerrekuttering og samspill mellom forskningsorganisasjoner og næringsliv og offentlig sektor. Nedenfor vises fordelingen på hovedkategorier av virkemidler for planlagte utlysninger i 2025. Innenfor de ulike kategoriene inngår flere søknadstyper, for eksempel unge talenter og mobilitet i forskerprosjekter, og nærings- og offentlig sektor-ph.d. i innovasjonsprosjekter. Vi vurderer at denne kombinasjonen av virkemidler bidrar til å nå målene i strategen på en god måte.

Tabell 3 Utlysninger fordelt på virkemidler i 2025, mill. kr.

Virkemidler	2025
Forskerprosjekt	2151,5
Kompetanse og samarbeidsprosjekt	1249,0
Innovasjonsprosjekt	1826,7
Kommersialiseringsprosjekt	148,0
Forskningscentre	2012,0
Forskningsinfrastruktur	1400,0
Koordinerings- og støtteaktivitet	211,9
Internasjonalt samarbeid og fellesutlysninger	620,6
Totalt	9619,7

Oppfølging av Forskningsrådets strategi

Strategien følges opp i utlysninger i form av prioriteringer (f.eks. av fag, samarbeid, kjønnsbalanse), øremerkede utlysninger og samfinansiering av utlysninger mellom flere porteføljestyre. Under følger omtale av noen tverrgående temaer.

Internasjonal og nasjonal finansiering følges opp i full bredde i investeringsplanene, men fortsatt kan koblinger mellom nasjonal og internasjonale investeringer innenfor porteføljenes områder forbedres. Dette jobbes det med i porteføljene. EUs Horisont Europa og partnerskapene er viktige arenaer. Porteføljestyrene allokere midler til en rekke partnerskap i EU-regi, bilaterale utlysninger, blant annet med Panorama-land, oppfølging av regjeringens Afrika-strategi og gjennom annet strategisk samarbeid.

Porteføljestyrene vil bidra til fag- og sektorovergrepene forskning for å løse samfunnsutfordringer. Flere prioriterer å følge opp fagevalueringer på fagområder som er sentrale i porteføljene, og vil prioritere bl.a. humanistiske perspektiver i utlysninger innenfor porteføljen.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport følges bl.a. opp gjennom fellesutlysning med porteføljestyrene Samisk samfunn og kultur, Velferd og utdanning, Helse, Energi og transport og Klima og miljø. Den tematiske rammen for utlysningen er kunnskapsbehov omtalt i rapporten.

Naturløftet: Porteføljestyrene prioriterer dette både gjennom separate utlysninger f.eks. Energiomstilling og virkninger for samfunn, klima og natur og fellesutlysninger som Arealer under press, hvor porteføljestyrene Klima og miljø, Energi og transport, Demokrati og global utvikling, Mat og bioressurser og Velferd og utdanning bidrar med midler.

KI-forskning: Det lyses ut midler til KI-forskning, blant annet gjennom KI-milliarden hvor porteføljestyret for Muliggjørende teknologier vil prioritere ph.d.-stillinger og nordisk samarbeid i utlysningen i 2025, i tillegg til KI-senter-utlysningen nevnt tidligere i saken. Porteføljestyret for Energi og transport vil lyse ut midler til et KI-forskningscenter innenfor det maritime området i 2025.

Samfunnssikkerhet og beredskap følges opp blant annet i en fellesutlysning om samfunnets evne til å forebygge og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Her bidrar porteføljestyrene Energi og transport, Demokrati og global utvikling, Mat og bioressurser og Klima og miljø med midler.

Ta forskning i bruk: Porteføljestyrene vil prioritere tiltak som bidrar til at forskning tas i bruk blant annet gjennom utlysninger som fremmer samspill mellom aktører i næringsliv, offentlig sektor og forskningsinstitusjoner.

Fordeling av handlingsrommet utover nullvekst

Investeringsplanene slik de foreligger nå beskriver porteføljestyrenes planer for utlysninger i 2025. Forslaget til statsbudsjett og overgangen til bruttobudsjettering åpnet imidlertid et betydelig handlingsrom utover nullvekst i nettomodellen. Dels ble det gitt prisomregning på flere tilskuddsposter, dels øremerket vekst og dels må tildelingene økes for å sette udisponerte midler, som har vært overført, i arbeid.

Fordelingen på hver kap.post er gjort på grunnlag av vekstforslagene Forskningsrådet framla i Budsjettforslag 2025. Vekstforslaget var da basert på nettomodellen og forslagene var økte budsjettammer for nivåheving. Budsjettforslaget er i denne saken omarbeidet til å gjelde fordeling av tilsagnsrammer i 2025. Fordelingen har fulgt prioriteringsrekkefølgene mellom satsingsforslag der det har latt seg gjøre. Enkelte av prioriteringene i forslaget har ikke tildeling med vedtak i 2025 og er derfor ikke fulgt opp. Summen av økt tilsagn er gjort etter vurdering av rammen som ble spilt inn i budsjettforslag 2025.

Vedlegg 2 viser fordelingene av økte rammer per departement og kap.post. Det er ikke gjort noen større beskrivelser av satsingene som prioriteres da det er gjort i Budsjettforslag 2025. For enkelte kap.poster er ikke tilsagnsfullmakten fullt ut utnyttet da det er ønskelig at udisponerte midler (avsetninger) fra tidligere år skal tildeles over en flerårig periode. Dette er omtalt særskilt under kap.post der det er tilfelle og glatter ut overgangen til bruttomodellen.

Samlet fordeling av tilsagnsrammer for 2025

I tabell 3 er den samlede tilsagnsrammen fordelt på porteføljestyre. Kolonne 2 viser de planlagte tildelingene i 2025 som følge av porteføljestyrenes utlysningsplaner i 2025 og 2024. Det er som nevnt ikke direkte sammenlignbart med tabell 1. Kolonne 3 viser tilskuddsmidler som ikke går via investeringsplanene, men videreformidles f.eks. til internasjonale infrastrukturer og kontingenter. Kolonne 4 viser tilsagnsramme som følge av det utvidete handlingsrommet.

Tabell 3: Fordeling av tildelingsramme for 2025

	Planlagt tildeling investerings- planer	Planlagt tildeling utenom investeringsplaner	Nye tilsagn	Total
Adm.dir-fullmakt	328 100	158 400	348 000	834 400
Banebrytende forskning	1 294 500		300 000	1 594 500
Demokrati og global utvikling	297 700		169 100	466 700
Energi og transport	1 321 000		228 900	1 549 900
Forskningssystemet	210 300	386 800	100 000	697 100
Helse	488 700		65 600	554 300
Innovasjon	2 217 000		378 600	2 595 500
Klima og miljø	406 100	28 000	182 400	616 500
Mat og bioressurser	425 000		97 800	522 800
Muliggjørende teknologier	1 495 000		650 900	2 145 900
Samisk samfunn og kultur	12 000		7 700	19 700
Velferd og utdanning	463 000		99 700	562 700
Ikke fordelt til Porteføljestyre			89 100	89 100
Totalsum	8 958 300	573 100	2 717 600	12 249 000

Av samlet fordeling til nye tilsagn er anslagsvis 1,2 mrd. kroner prisjustering av tilsagnsfullmakten, om lag 0,5 mrd. kroner er vekst i tilsagnsrammen. Resterende fordeling til nye tildelinger på 1 mrd. kroner er tidligere udisponerte midler. Som omtalt tidligere utnyttes ikke alle tidligere udisponerte midler fullt ut i 2025 for å kunne balansere fremtidige bevilgninger.

Fordelingen av nye tilsagn på porteføljestyrenes ansvarsområder er gjort ut ifra beskrivelsen av satsingsområdet, føringer og operasjonalisering av tildelingene kan gi justering for enkelte av satsingene.

Samlet fordeling av bevilgning for 2025

Som sagt er fordeling av bevilgningen ikke lenger et uttrykk for en aktiv allokering eller prioritering. Bevilgningen skal dekke forventede utbetalinger. Disse er i all hovedsak bestemt at forpliktelser som allerede er inngått. I tillegg kommer en liten andel av tilsagnsrammen for 2025 som utbetales i tildelingsåret, denne bestemmes ved vedtaket om tilsagnsrammer. Det er likevel viktig at styret vedtar fordeling av bevilgningen, for å sikre god kontroll med budsjettstyringen.

I tabell 4 er forventet utbetaling på tidligere forpliktelser og nye tildelinger fordelt per porteføljestyre.

Tabell 4: Bevilgning til de ulike porteføljestyrenes aktiviteter

Porteføljestyre	Rev. Budsjett 24	Estimert utbetalt 24	Foreslått fordeling 25
Adm.dir.-fullmakt	820	910	1 140
Banebrytende forskning	1 540	1 260	1 480
Demokrati og global utvikling	390	420	360
Energi og transport	1 340	1 040	1 340
Forskningssystemet	1 200	690	1 100
Helse	640	530	560
Innovasjon	1 490	1 140	1 440
Klima og miljø	560	470	580
Mat og bioressurser	450	380	460
Muliggjørende teknologier	840	550	640
Samisk samfunn og kultur	20	20	20
Velferd og utdanning	540	480	590
	9 830	7 880	9 710

Tabellen viser at utbetalingen i 2024 blir langt lavere enn planlagt under nettofinansiering. Det skyldes at regnskapsåret i netto dekket hele kalenderårets aktiviteter, mens regnskapsåret i brutto kun dekker utbetalinger i løpet av budsjettåret, og dermed kun aktiviteter fram til overgangen november/desember. Dette er ikke et problem innenfor bruttomodellen, siden budsjettåret også da er 12 måneder. Men ved overgangen skaper dette usikkerhet om fordeling av 2025 bevilgningen. Endelig bevilgning for 2025 og fordeling mellom porteføljestyrene må derfor justeres etter at regnskapet for 2024 er gjort opp.

Tabellen viser også en liten nedgang i aktiviteten i 2025 i forhold til i 2024 (revidert budsjett). Dette skyldes lave tildelinger i de siste årene med innstramninger, som også er årsaken til store overføringer og store tildelinger i 2025.

Grunnbevilgninger til instituttsektoren

Kunnskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for politikken for forskningsinstituttene. Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet har i tråd med sektorprinsippet for forskning ansvaret for grunnbevilgningen til de 32 forskningsinstituttene som mottar statlig grunnbevilgning. Støtten er for 2025 lagt til egne kap. post per departement som gjennomstrømningsmidler. Styret har ingen myndighet over disse midlenes fordeling.

Tabell 5: Instituttene grunnbevilgninger, mill. kroner

Grunnbevilgning	Bev. 2024	Bev. 2025	
DFD Kap.500.51	48	50	Grunnbevilgning forskingsinstitutt
KD Kap. 226.71	116	120	Vitensenter
KD Kap. 285.73	245	254	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutt
KLD Kap. 1410.71	242	248	Grunnbevilgninger til miljøinstituttene
LMD Kap. 1137.72	208	213	Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt
NFD Kap. 920.71	533	553	Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter
NFD Kap. 920.73	128	133	Grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter
	1 520	1 571	

Oppsummering

Administrasjonen ber styret godkjenne

1. investeringsplanene slik de foreligger, med innarbeiding av endringer som framkommer i denne sak
2. fordeling av tilsagnsrammene som i høyre kolonne i tabell 3
3. fordeling av bevilgningen som i tabell 4 og grunnbevilgningene som i tabell 5
4. fullmakt til administrerende direktør til å innarbeide endringer
 - på grunnlag økt handlingsrom og styrets merknader
 - på grunnlag av Stortingets budsjettvedtak og departementenes tildelingsbrev, gitt at endringene ikke er vesentlige
 - på grunnlag av regnskapsavslutningen for 2024

Mulige tema for styrets vurderinger

- Er det behov for endringer i porteføljestyrenes planer for nullvekst?
- Ønsker styret å utnytte handlingsrommet utover nullvekst på en annen måte?
- Har styret synspunkter på videre behandling og fullmaktene som gis til administrerende direktør?

Videre saksgang

Investeringsplanene vil oppdateres med endret rammer som følge av vedtaket og av endringer som følger av Stortingets budsjettvedtak og departementenes tildelingsbrev. Det foreslås at administrerende direktør får fullmakt til å gjøre dette, under forutsetning av at det ikke er vesentlige endringer.

Fordeling av bevilgning per budsjettportefølje settes etter foreslått fordeling. Etter avsluttet regnskap for 2024 vil budsjettene justeres dette av administrerende direktør.

Investeringsplanene publiseres på Forskningsrådets nettside når de er ferdigstilt.

Ved framlegging av tilsvarende sak for FoU-budsjett for 2026, vil alle dokumenter være basert på bruttobudsjettering og lettere å se i forhold til hverandre.

Sak S 75/24 vedlegg 2

Fordeling av handlingsrommet utover nullvekst

Kunnskapsdepartementet

Kap. Post 285.71

KDs post 285.71 skal støtte forskning med høy relevans og kvalitet på områder som regjeringen prioriterer, og skal bidra til å oppnå målene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Inkludert i det er forskning- og datainfrastruktur av nasjonal strategisk interesse og støtte til internasjonale forskningssamarbeid. Det er satt av en tilsagnsramme på 4,4 mrd. kroner, og en tilsagnsfullmakt på 11,2 mrd. kroner.

Ved å realisere rammen på 4,4 mrd. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 8,8 mrd. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 2,4 mrd. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Administrasjonen tilrår å ikke tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Det er ikke planlagt tildelinger til Forskningsinfrastruktur med vedtak i 2025 derfor er det ikke noen ramme å øke i 2025.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Departementet øremerker en styrking av forskning på kvanteteknologi gjennom Forskningsrådet med en ramme på totalt 108,7 mill. kroner i 2025. Dette er en ny øremerket satsing som skal finansieres både fra KD og fra FD, med en intensjon om at den årlige bevilgningen på sikt er 70 mill. kroner.
- Økt satsing på Fremtidens databehandling/kunstig intelligens er den primære satsingen, det foreslås å øke tildelingsrammen i 2025 med 200 mill. kroner.
- Det foreslås å økt rammen til Retur-EU med 346 mill. kroner, opp til 622 mill. kroner. Volumet reflekterer antatt reelt behov for oppjustering av ordningen gitt ambisjoner og instituttsektorens muligheter for norsk retur fra Horisont Europa.
- Satsingsforslaget på Bærekraftig fôr følger opp samfunnsoppdraget. Det er gitt øremerket vekst på fem mill. kroner hver fra Landbruksdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. For at det skal kunne være en utlysning på samfunnsoppdraget i 2025 foreslås å bruke 50 mill. kroner av rammen fra KDs 285.71 i 2025.
- Satsingsforslaget på Bærekraftig areal- og naturforvaltning følger opp langtidsplanens tematiske prioritering energi, klima og miljø. Det er gitt økt tilsagn fra Klima- og miljødepartementet, det foreslås derfor også å sette av økt tilsagn fra KDs 285.71 på 50 mill. kroner slik at det kan gjennomføres en utlysning i 2025.
- Det settes av 100 mill. kroner til en internasjonal pott som skal gå til tverrgående internasjonale utlysninger/samarbeid.

- Det foreslås å forsterke tildelinger mot forskning i og for offentlig sektor med 98,8 mill. kroner. Dette midler som kan benyttes både som offentlig ph.d., innovasjonsprosjekter i offentlig sektor, førkommersielle anskaffelser og mot KSF-satsingen. Sistnevnte var ikke et prioritert satsingsforslag fra Forskningsrådet i 2025 forslaget, men har vært foreslått ved tidligere anledninger.
- Det foreslås å øke tildelingen over fellessatsingen Teknologikonvergens med 60 mill. kroner, økningen er en konsekvens av tidligere tildelte udisponerte midler.
- Det foreslås å prisjustere tildelingen av SFI-er med 30 mill. kroner.

Samlet sett foreslås det å øke planlagte tildelinger med 1 043 mill. kroner.

Tabell 1: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Økt ramme KI/Fremtidsdata	200 000	9 800	30 400	50 000
Offentlig sektor	98 751	2 700	19 200	27 400
Kvanteteknologi	108 700	1 100	15 000	21 400
Internasjonal fellesspott	100 000	11 800	32 000	31 000
RETUR-EU	346 061	115 400	115 400	115 400
Bærekraftig fôr	50 000	1 400	9 700	13 900
Bærekraftig areal- og naturforvaltning	50 000	1 400	9 700	13 900
Prisjustering SFI	30 000	-	800	2 500
Justering TEKNOKONVERGENS	60 000	300	6 900	14 600
	1 043 512	143 900	239 300	290 400

Tabell 2: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	2 539 000	1 315 000	602 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	776 000	1 490 000	2 228 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme 2025	144 000	239 000	290 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		31 000	242 000
Sum estimert utbetalt	3 459 000	3 075 000	3 362 000
Bevilgning statsbudsjett 2025	2 950 000		
Bevilgning 2024 og endring i %	3 014 000		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på vel 500 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det skyldes forsinkede utbetalinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 3,014 mrd. kroner, mens prisjustert nullvekstramme er på 3,128 mrd. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er således anslagsvis 441 mill. kroner over nullvekstrammen, og 326,5 mill. kroner over prisjustert ramme. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 1,66 mrd. kroner, inkludert 764 mill. kroner i leverandørgjeld, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025.

Kap. Post 285.72

Kunnskapsdepartementet har et særskilt ansvar for å finansiere forskning som ikke er øremerket særskilt tema eller formål. Tildelinger over kap. post 285.72 skal støtte langsiktig og grunnleggende forskning, bidra til å øke den vitenskapelige kvaliteten i forskningsmiljøene og utvikle fagmiljø av fremragende kvalitet.

Det er satt av en tilsagnsramme på 2,044 mrd. kroner, og en tilsagnsfullmakt på 6 mrd. kroner. Ved å realisere rammen på 2,044 mrd. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 5,2 mrd. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 817 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Administrasjonen tilrår å ikke tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Handlingsrommet på posten er på 639 mill. kroner når allerede planlagte tildelinger er hensyntatt.

- Det foreslås å sette av inntil 300 mill. kroner til en økning av satsinger under paraplyen banebrytende forskning. Blant virkemidlene er en ny satsing på radikale forskningsidéer i tidlig karriere, forskerprosjekter for tidlig karriere, forskerprosjekt med internasjonal mobilitet og forskerprosjekt for erfarne forskere. Det nye virkemiddelet skal gjennomføres med stegvis finansiering av de mest radikale og mest banebrytende forskningsidéene spesielt rettet mot forskere tidlig i karrieren.
- Nyskaping fra forskningsinstitusjonene skal styrke Norges evne til å fange opp nye idéer og avklare kommersielle muligheter i forskningsresultater som har potensial til å bli nye produkter, tjenester samt skape internasjonalt konkurransedyktige, innovative arbeidsplasser. Det foreslås å sette av inntil 100 mill. kroner for en tildeling til satsingen i 2025.
- Det foreslås å sette av inntil 50 mill. kroner øremerket rettsvitenskapelig forskning, som skal bidra til å styrke rettsvitenskapelig forskning i Norge med relevans for de store samfunnsutfordringene.
- Det foreslås å forsterke KI-satsingen, Fremtidens databehandling med 100 mill. kroner.
- Det foreslås å prisjustere øvrige tildelinger over posten med 89,1 mill. kroner

Tabell 3: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Banebrytende forskning	300 000	1 500	34 400	72 800
Nyskaping fra forskningsinstitusjonene	100 000	2 700	19 400	27 700
Fremtidsdata, økt ramme	100 000	-	5 000	15 500
Rettsvitenskapelig forskning	50 000	2 500	12 500	12 500
Øvrig prisjustering	89 100	2 400	17 300	24 700
	639 100	9 100	88 600	152 700

Tabell 4: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	1 463 000	1 046 000	626 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	220 000	483 000	892 000

Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme 2025	9 000	89 000	153 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	-	18 000	166 000
Sum estimert utbetalt	1 692 000	1 636 000	1 837 000
Bevilgning statsbudsjettet	1 663 000		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på vel 34 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det skyldes endringer i utbetalingsmønster og noe kommer som en konsekvens av økte tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 1,76 mrd. kroner, mens prisjustert nullvekstramme er på 1,83 mrd. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er således under nullvekstrammen, men er estimert til å øke gradvis opp mot prisjustert nullvekstramme på sikt. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 633 mill. kroner, inkludert 556 mill. kroner i leverandørgjeld, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Kap. Post 201.70

Målet for posten er å bygge opp et godt kunnskapsgrunnlag for utforming av kunnskapspolitikken. Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 799,9 mill. kroner for 2025, og en bevilgning på 265 mill. kroner som skal gå til å dekke utbetaling av inngåtte forpliktelser. Forslaget gir en tilsagnsramme på 223,8 mill. kroner, som er en økning på 25 mill. kroner mot Forskningsrådets budsjettinnspill.

Ved å realisere rammen på 223,8 mill. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 652 mill. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 147 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Administrasjonen tilrår å ikke tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Departementet øremerker den økte tilsagnsrammen på 25 mill. kroner til forskning på høyere yrkesfaglig utdanning og fag- og yrkesopplæring. Tiltaket øker bevilgningen med 1,3 mill. kroner i 2025 og tilsagnsfullmakten med 23,8 mill. kroner, mot innspillet fra Forskningsrådet.
- Det foreslås at 25 mill. kroner av den ubrukte tilsagnsrammen settes av til å styrke satsingen *Inkludere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv* i henhold til Forskningsrådets budsjettforslag.
- Videre foreslås det å prisjustere tilsagnsrammen til forskning og innovasjon i utdanningssektoren med 15,7 mill. kroner.

Tabell 5: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Høyere yrkesfaglig utdanning, fag- og yrkesopplæring (øremerket)	25 000	100	2 900	6 100
Inkludere flere barn og unge	25 000	400	4 100	7 100
Forskning og innovasjon i utd. sektoren	15 700	400	3 000	4 300
	65 700	900	10 000	17 500

Tabell 6: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	235 000	147 000	71 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	32 000	88 000	153 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme 2025	900	10 000	17 500
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	-	3 000	21 000
Sum estimert utbetalt	267 900	248 000	262 500
Bevilgning statsbudsjettet	265 064		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 3 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det skyldes forsinkede utbetalinger og ikke større tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 230,6 mill. kroner, mens prisjustert nullvekstramme er på 239 mill. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er over nullvekstrammen grunnet høye utbetalinger som følge av tidligere tildelinger, som dekkes av overførte midler på posten. Det forventes at utbetalingene stabiliserer seg på prisjustert nullvekstnivå. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 131 mill. kroner, inkludert om lag 58 mill. kroner i leverandørgjeld, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Nærings- og fiskeridepartementet

Kap. Post 920.70

NFD Kap. 920.70 er tilskudd til næringsrettet forskning fra næringsministeren. Departementet har foreslått en bevilgning på posten på 1,012 mrd. kroner i 2025, og en tilsagnsfullmakt på 2,84 mrd. kroner. Forslaget gir en tilsagnsramme på 1,412 mrd. kroner, som er i henhold til Forskningsrådets budsjettinnspill. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 135 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Ved å realisere rammen på 1,412 mrd. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 2,23 mrd. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 600 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Administrasjonen tilrår å ikke tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Departementet har øremerket en vekst til satsingen Grønn plattform på 42 mill. kroner.
- Departementet har foreslått videreføring av Kunnskapsbasert næringsutvikling på Svalbard med 1,4 mill. kroner.
- I tråd med Forskningsrådets budsjettforslag for 2025 foreslås styrking av innsatsen til ph.d.-er i næringslivet på 20 mill. kroner

- Videre foreslås det å sette av 40 mill. kroner til Nyskaping fra forskningsinstitusjonene (TTO-funksjon og kommersialisering av forskning) som prisjustering samt vekst i henhold til budsjettforslaget. Forslaget bygger på nytt oppdrag fra departementet, gitt i statsbudsjettet for 2023, om å bidra til å finansiere den tidlige fasen av teknologioverføring.
- Resterende ramme på 31,4 mill. kroner foreslås fordelt til Brukerstyrt innovasjonsarena for bedrifter som prisjustering

Tabell 7: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

<i>Forslag</i>	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Grønn plattform (øremerket)	42 000	12 600	16 800	12 600
Ph.d.-er i næringslivet	20 000	1 000	5 000	5 000
Nyskaping fra forskningsinstitusjonene	40 000	20 000	20 000	0
Brukerstyrt innovasjonsarena for bedrifter	31 400	2 300	10 500	10 100
Kunnskapsbasert næringsutvikling på Svalbard (øremerket)	1 400	700	700	
	134 800	36 500	52 600	27 300

Tabell 8: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	790 000	451 000	176 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	219 000	594 000	910 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	36 500	52 600	27 300
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	0	11 000	92 000
Sum estimert utbetalt	1 045 500	1 108 600	1 205 300
Bevilgning statsbudsjettet	1 012 770		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 32 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 1,1 mrd. kroner, prisjustert nullvekstramme er på 1,14 mrd. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er således under nullvekstrammen med og uten prisjustering. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 507 mill. kroner, inkludert 427 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Kap. Post 920.72

NFD Kap. post 920.72 er tilskudd til marin og maritim forskning. Departementet har foreslått en tilsagnsfullmakt på 1,36 mrd. kroner og en bevilgning på 439 mill. kroner i 2025, hvorav 30,5 mill. kroner er øremerket strategisk bevilgning til Havforskningsinstituttet (en økning på 1,1 mill. kroner mot 2024-budsjettet).

Forslaget gir en tilsagnsramme på 551,8 mill. kroner, som er i henhold til Forskningsrådets budsjettinnspill. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på om lag 66 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Departementet foreslår at 359,3 mill. kroner av tilsagnsrammen settes av til forvaltnings- og næringsrettet marin forskning (inkludert Havforskningsinstituttet), og at 192,5 mill. kroner av tilsagnsrammen settes av til næringsrettet maritim forskning, rettet mot grønn skipsfart og digitalisering i maritim næring.

Ved å realisere rammen på 551,8 mill. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 1,23 mrd. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 133 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Forskningsrådet ønsker ikke å tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

Marin forskning

- Departementet har øremerket 5 mill. kroner av tilsagnsrammen under marin forskning. Midlene skal inngå i en utlysning til forskning på fôrområdet, sammen med midler fra Landbruks- og matdepartementet (LMD).
- 1,1 mill. kroner er øremerket økning i tilskudd til Havforskningsinstituttet.
- Det foreslås at resterende handlingsrom på 37,4 mill. kroner brukes til å prisjustere planlagte utlysninger under forvaltnings- og næringsrettet marin forskning, i tråd med Forskningsrådets budsjettforslag.

Maritim forskning

- Maritim forskning får et handlingsrom i tilsagnsrammen på 22,5 mill. kroner, sammenlignet mot planlagte tildelinger i budsjettinnspillet. Det foreslås at midlene lyses ut til Grønn maritim næring i samsvar med budsjettforslaget, med fokus på grønn skipsfart og digitalisering i maritim næring (Prop 1S).

Tabell 9: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

<i>Forslag</i>	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Havforskningsinstituttet (øremerket)	1 100	1 100	-	-
Bærekraftig fôr (øremerket)	5 000	100	1 000	1 400
Marin forskning	37 400	1 000	7 300	10 400
Grønn maritim næring	22 500	600	4 400	6 200
Sum	66 000	2 800	12 700	18 000

Tabell 10: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	333 000	223 000	118 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	112 000	235 000	350 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme 2025	2 800	12 700	18 000

Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	-	5 000	40 000
Sum estimert utbetalt	447 800	475 700	526 000
Bevilgning statsbudsjettet	439 320		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 8 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det skyldes forsinkede utbetalinger og ikke større tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 480,8 mill. kroner, mens prisjustert nullvekstramme er på om lag 500 mill. kroner (+3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 ligger således under nullvekstrammen med og uten prisjustering. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 126 mill. kroner, inkludert 94 mill. kroner i estimert leverandørgjeld, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25, men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Energidepartementet

Kap. Post 1850.73

Midlene over Energidepartementets budsjett skal gå til prosjekter med høy samfunnsøkonomisk nytte, kvalitet og relevans, og som ellers ikke ville blitt realisert eller realisert i et mindre omfang eller over lengre tid. Midlene skal tematisk dekke områdene *Ny klimavennlig teknologi, Petroleum, CO₂ håndtering og havbunnsmineralvirksomhet og øremerkinger til kartlegging av sjøfugl, Nordisk energiforskning, snøskredforskning og IODP*. Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 4 150 mill. kroner for 2025, og en bevilgning på 966 mill. kroner som skal gå til å dekke utbetaling av inngåtte forpliktelser. Forslaget gir en tilsagnsramme på 959 mill. kroner, som er en økning på nærmere 200 mill. kroner mot Forskningsrådets budsjettinnspill.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

Departementet foreslår en økning av tilsagnsrammen på nærmere 200 millioner sett opp mot Forskningsrådets budsjettinnspill. Ettersom eksisterende forpliktelser på posten allerede er relativt høye, vil dette føre til vesentlig høyere utbetalinger frem i tid. Det er pågående dialog med departement om dette er intensjonen med tilsagnsrammen.

Gitt en økt ramme på 200 mill. kroner har departementet signalisert at havbunnsmineraler skal prioriteres. I tillegg vil endringen gå mot satsingene *nullutslippssamfunn med grønn konkurransekraft, energisikkerhet på vei mot nullutslippssamfunnet og kritiske råmaterialer for grønn omstilling*. Gitt usikkerheten rundt volumet på rammen er ikke endringen foreslått fordelt på satsinger på nåværende tidspunkt.

Tabell 11: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Scenario 1 - 200 mill. Ekstra tilsagn i 2025	2025	2026	2027
Estimert utbetalt av forpliktelser	614 500	453 600	241 100

Estimert utbetalt av planlagte tildelinger	63 200	206 500	442 000
Estimert utbetalt av økt tilsagnsramme	5 200	38 800	55 400
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		1 000	8 000
Sum estimert utbetalt	682 900	699 900	746 500

Landbruks- og matdepartementet

Kap. Post 1137.71

Tildelingen på posten skal bidra til å nå hovedmålene på landbruks- og matområdet, inkludert de forskningspolitiske delmålene. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 215 mill. kroner, bevilgning på 204,327 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 556,7 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 42,8 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- I tråd med Forskningsrådets budsjettforslag for 2025 foreslås den en styrking av satsingen på Bærekraftig fôr på 26 mill. kroner.
- Det foreslås å sette av 14 mill. kroner til *globale matsystemer og matsikkerhet*. Dette er også i tråd med budsjettforslaget fra Forskningsrådet.
- Videre vurderes det hensiktsmessig å sette resterende handlingsrom til prisjustering av BIONÆR. Dette tilsvarer 2,8 mill. kroner.
- Siden departementet har øremerket en vekst til *bærekraftig fôr* på 5 mill. kroner kan en tenke seg at satsingen skal begrenses til det, så alternativt kan det tenkes at

Tabell 12: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Bærekraftig Fôr	26 000	700	5 000	7 000
Globale matsystemer og matsikkerhet	14 000	400	3 000	4 000
Øvrig prisjustering	2 800		500	1 000
	42 800	1 100	8 500	12 000

Tabell 13: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetalt av forpliktelser	165 000	84 000	30 000
Estimert utbetalt av planlagte tildelinger	39 000	94 000	143 000
Estimert utbetalt av økt tilsagnsramme	1 200	8 300	11 900
<i>Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27</i>		200	1 600
Sum estimert utbetalt	205 000	186 500	186 500
Bevilgning statsbudsjettet	204 327		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 1,1 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 182,3 mill. kroner, prisjustert nullvekstramme er på 189,2 mill. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er dermed anslagsvis noe over nullvekstrammen. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 54,6 mill. kroner, inkludert 42,8 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Klima- og miljødepartementet

Kap. Post 1410.73

Tildelingen over posten skal finansiere forskning som medvirker til å nå de nasjonale og internasjonale klima- og miljømålene som fremmer grønn og rettferdig omstilling. Regjeringen har nylig lagt frem Meld. St. 35 (2023–2024) Bærekraftig bruk og bevaring natur – norsk handlingsplan for naturmangfold, som blant annet angir prioriteringer knyttet til forskning på natur. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 478,8 mill. kroner, bevilgning på 444,7 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 1,4 mrd. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 95 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Alternativ 1

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- I tråd med Forskningsrådets budsjettforslag for 2025 foreslås styrking av Bærekraftig areal- og naturforvaltning på 40 mill. kroner.
- Videre foreslås det å sette av 30 mill. kroner til Sirkulær økonomi.
- Resterende ramme på 25 mill. kroner foreslås økt satsing til Havforskningstiåret.
- Alternativt så foreslås det å sette av 95 mill. kroner i tilsagnsramme til en senterutlysning i tråd med dialog/føring fra departementet

Tabell 14: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Bærekraftig areal- og naturforvaltning	40 000	1 100	7 800	11 100
Sirkulær økonomi	30 000	800	5 800	8 300
Havforskningstiåret	25 000	700	4 900	6 900
	95 000	2 600	18 500	26 300

Tabell 15: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	406 000	279 000	127 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	58 000	147 000	275 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	3 000	18 000	26 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	3 000

Sum estimert utbetalt	467 000	444 000	431 000
Bevilgning statsbudsjettet 2025	444 700		

Alternativ 2

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Som et alternativ vurderer vi det hensiktsmessig å utlyse et senter for handlingsrommet på 95 mill. kroner

Tabell 16: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Senterutlysning	95 000	2 600	18 400	26 300
	95 000	2 600	18 400	26 300

Tabell 17: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	406 000	279 000	127 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	58 000	147 000	275 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	3 000	18 000	26 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	3 000
Sum estimert utbetalt	467 000	444 000	431 000
Bevilgning statsbudsjettet 2025	444 700		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 176 mill. kroner, inkludert 109,9 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Helse- og omsorgsdepartementet

Kap. Post 780.70

Posten finansierer forskning som skal bidra til økt kunnskap, innovasjoner og løsninger av høy kvalitet og relevans for forebyggende helsearbeid, diagnostikk, mer persontilpasset behandling og bedre helse- og omsorgstjenester. Departementet har foreslått en bevilgning på 428,8 mill. kroner i 2025, og en tilsagnsfullmakt på 1,126 mrd. kroner. Tilsagnsrammen på posten gitt av bevilgningen og tilsagnsfullmakten beregnes til 334 mill. kroner. Tilsagnsrammen på posten er derimot foreslått av departementet til 373 mill. kroner for 2025, i tråd med Forskningsrådets budsjettinnspill. Tilsagnsrammen forutsetter at bevilgningen eller tilsagnsfullmakten justeres i RNB.

Allerede planlagte tildelinger på posten er på 327 mill. kroner. Dersom tilsagnsrammen på 373 mill. kroner legges til grunn, gir det et handlingsrom på 45,6 mill. kroner for 2025. Forskningsrådet mener at det som minimum må legges til grunn en tilsagnsramme på 373 mill. kroner for å sikre at aktiviteten stabiliserer seg på ønsket nivå. Foreløpige prognoser viser et bevilgningsnivå fra 2026 som vil ligge under prisjustert nullvekstnivå.

Ved å realisere rammen på 373 mill. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 1,03 mrd. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 94 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Forskningsrådet ønsker ikke å tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det foreslås at 30 mill. kroner settes av til satsing på *Kjønn og kvinners helse i medisinsk og helsefaglig forskning* som er et høyt prioritert område av departementet, og i samsvar med Forskningsrådets satsingsforslag.
- Det foreslås at 15,6 mill. kroner går til den nye satsingen på *Helsenæring – fra potensial til industri* i tråd med Forskningsrådets budsjettforslag.

Tabell 18: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Kjønn og kvinners helse i medisinsk og helsefaglig forskning	30 000	800	5 800	8 300
Helsenæring - fra potensial til industri	15 600	400	3 000	4 300
Sum	45 600	1 200	8 800	12 600

Tabell 19: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	441 000	303 000	163 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	31 000	105 000	214 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme 2025	1 200	8 800	12 600
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	-	4 000	34 000
Sum estimert utbetalt	473 200	420 800	423 600
Bevilgning statsbudsjettet 2025	428 812		

Nullvekstrammen i bevilgningen på posten fra 2024 er på 413 mill. kroner, mens prisjustert ramme er på 428 mill. kroner (3,8 %). Bevilgningen på 428 mill. kroner i budsjettproposisjonen er dermed prisjustert nullvekstnivå fra 2024, men dette er lavere enn estimerte utbetalinger på posten. Det forutsettes at bevilgningen for 2025 settes lik forventet utbetaling på posten i forbindelse med RNB og i tråd med veiledningsdokumentet.

Det er estimert høye overføringer på posten fra 2024 til 2025 som kan dekke utbetalingene i 2025. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 54 mill. kroner, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Utenriksdepartementet

Kap. Post 118.77

Det prioriteres forskning som er relevant for norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, med særlig fokus på Russland, både på innenrikspolitiske forhold og russisk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det legges stor vekt på å videreutvikle norske forskningsmiljøer på Russland. I tillegg videreføres forskning som støtter Norges interesser og engasjement i Nordområdene og Arktis, spesielt knyttet til hav, klima, miljø og bærekraftig økonomisk utvikling, i tråd med Norges lederskap i Arktisk råd. Forskning på EU og det europeiske samarbeidet prioriteres også, med fokus på EUs politiske, økonomiske og sikkerhetspolitiske utvikling, samt hvordan Norge påvirkes av og deltar i dette samarbeidet. Videre prioriteres forskning på geopolitiske utviklingstrekk, Asia og stormaktsrivalisering, blant annet gjennom finansiering av Senter for geopolitikk, etablert i 2023, som skal styrke kunnskapen om internasjonale maktforhold og hvordan disse påvirker Norges interesser og politikk.

Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 52,3 mill. kroner, bevilgning på 50,8 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 219,5 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 27,2 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Innspillet til Forskningsrådet var derimot en tilsagnsfullmakt på 280 mill. kroner. Korrigert for beregnet prisjustering er det derfor et kutt i tilsagnet på anslagsvis 43 mill. kroner.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det vurderes hensiktsmessig å sette av 27,2 mill. kroner til prisjustering av allerede planlagte utlysninger

Tabell 20: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Prisjustering	27 200	700	5 300	7 500
Sum	27 200	700	5 300	7 500

Tabell 21: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	43 000	31 000	13 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	6 000	16 000	26 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	1 000	5 000	8 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27			-
Sum estimert utbetalt	50 000	52 000	48 000
Bevilgning statsbudsjett 2025	50 766		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 119,6 mill. kroner, inkludert 6,4 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Kap. Post 161.74

Posten opprettholder prioriteringen av forskning på fred og forsoning i 2025, da kompetanse på dette området anses som en forutsetning for å bidra til å dempe, forhindre og løse konflikter. Forskning på politiske, økonomiske og sosiale forhold i Ukraina videreføres, sammen med forskning på global likestilling og demokratiutvikling. Det legges også vekt på forskning på global helse, matsikkerhet og humanitære kriser. Forskning på det grønne skiftet, bærekraftige hav, klima og miljø vil fortsette. Regjeringen vil videreføre støtten til Senter for geopolitikk, etablert i oktober 2023, samt etablere et Senter for internasjonal økonomi, med særlig fokus på konsekvenser av endrede rammebetingelser for utviklingsland, og hvordan dette påvirker norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 258,5 mill. kroner, bevilgning på 202,7 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 709,9 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 47 mill. kroner.

Innspillet til Forskningsrådet var derimot en tilsagnsfullmakt på 735 mill. kroner. Korrigert for beregnet prisjustering er det derfor et kutt i tilsagnet på anslagsvis 1 mill. kroner.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- I tråd med Forskningsrådets budsjettforslag for 2025 foreslås styrking av Globale matsystemer og matsikkerhet med 20 mill. kroner.
- Videre foreslås det å sette av 20 mill. kroner til Fred, forsoning og sikkerhet i Midtøsten.
- Det vurderes hensiktsmessig å sette av resterende 7 mill. kroner til prisjustering av allerede planlagte utlysninger
-

Tabell 22: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Globale matsystemer og matsikkerhet	20 000	500	3 900	5 500
Fred, forsoning og sikkerhet i Midtøsten	20 000	500	3 900	5 500
Prisjustering NORGLOBAL2	7 000	200	1 400	1 900
Sum	47 000	1 200	9 200	12 900

Tabell 23: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	117 000	69 000	37 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	31 000	69 000	117 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	1 000	9 000	13 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27			-
Sum estimert utbetalt	149 000	147 000	169 000
Bevilgning statsbudsjettet	202 650		

Slik det framstår fra tabellen over er bevilgningen for 2025 betydelig over estimatet for utbetaling, mulig justeringer vil meldes inn som melding til Revidert nasjonalbudsjett i februar 2025.

Samferdselsdepartementet

Kap. Post 1301.71 og 1301.72

Samferdselsdepartementets bevilgning til Norges forskningsråd skal bidra til å tilrettelegge for forskning, utvikling og innovasjon for å nå de transportpolitiske målene på en effektiv måte. Fra og med 2025 blir departementets bevilgning til Forskningsrådet fordelt over to poster, hvor post 72 er knyttet til NTP formål. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 58,7mill. kroner på post 71 og 269,3 mill. kroner på post 72. Foreslått bevilgning er på henholdsvis 77,3 mill. kroner for post 71 og 41 mill. kroner for post 72. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på totalt 24,7 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger, hvorav 2,8 mill. kroner er knyttet til NTP og resterende 21,9 mill. kroner er knyttet til post 71. Sintersatsingen i forbindelse med Transport 2050 er allerede lagt inn i tildelingene for 2025 hvor det planlegges en utlysning på totalt 192 mil. Kroner.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det foreslås å prisjustere planlagt utlysning til transportforskning med 2,8 mill. kroner over post 72. I tillegg foreslås en prisjustering på 0,5 mill. kroner til ph.d.-satsinger over post 71.
- Videre kan handlingsrommet på 3,1 mill. kroner gå til prisjustering av planlagt tildelinger til energirelatert forskning.

Tabell 24: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

SD 1301.71		Estimert utbetalt		
Forslag	Sum tildeling	2025	2026	2027
Prisjustering energi- og transportforskning	3 600	100	700	1 000
Sum	3 600	100	700	1 000

SD 1301.72		Estimert utbetalt		
Forslag	Sum tildeling	2025	2026	2027
Prisjustering transportforskning	2 800	100	500	800
Sum	2 800	100	500	800

Tabell 25: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

SD 1301.71		Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Estimert utbetalt av forpliktelser		64 700	49 600	29 800
Estimert utbetalt av planlagte tildelinger		1 800	9 700	29 200
Estimert utbetalt av økt tilsagnsramme		100	700	1 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27			100	600
Sum estimert utbetalt		66 600	60 100	60 600

	77
Bevilgning statsbudsjettet	300

Tabell 26: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

SD 1301.72	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
	27	17 700	6 800
Estimert utbetalt av forpliktelser	500		
Estimert utbetalt av planlagte tildelinger	16 600	49 900	70 500
Estimert utbetalt av økt tilsagnsramme	100	500	800
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	400
Sum estimert utbetalt	44 200	68 100	78 500
Bevilgning statsbudsjettet	41 000		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 3,1 mill. kroner på post 72 skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport, mens differansen på 10,7 mill. kroner på post 71 kommer av en mye høyere bevilgning i statsbudsjettet sammenlignet med hva som ble spilt inn til departementet. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på dagens 1301.50 post er estimert til å være om lag 55,1 mill. kroner, inkludert 33,5 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025

Kommunal- og distriktsdepartementet

Kap. Post 500.70

Departementets tildeling skal bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget for et sterkt og velfungerende demokrati med effektive, tillitsskapende og bærekraftige kommuner, i tillegg til forskning som gjelder forvaltning og verdiskaping i regioner og distrikt. Tildelingen skal videreføre valgforskningsprogrammet (stortingsvalgundersøkelsen og lokalvalgundersøkelsen).

Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 236,5 mill. kroner for 2025, og en bevilgning på 82,9 mill. kroner som skal gå til å dekke utbetaling av inngåtte forpliktelser. Forslaget gir en tilsagnsramme på 46,8 mill. kroner, som er i henhold til Forskningsrådets budsjettinnspill.

Ved å realisere rammen på 46,8 mill. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 189 mill. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 44 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024. Administrasjonen tilrår å ikke tildele samtlige udisponerte midler i 2025, da det vil skape et uheldig toppunkt av tildelinger. Det er heller ikke satt av stor nok tilsagnsramme til å innfri hele tilsagnsfullmakten.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Handlingsrommet på posten er på 22,71 mill. kroner.
- Det foreslås å at 7,710 mill. kroner brukes til å styrke satsing på samisk forskning i henhold til forslaget for 2025. Midlene foreslås å inngå helt eller delvis i planlagt utlysning om oppfølging av forskningsbehov i Sannhets- og Forsoningskommisjonens rapport, sammen med midler fra andre departementer.
- Det foreslås at 15 mill. kroner av handlingsrommet brukes til å sette i gang en satsing på Forskningsbasert distrikts- og regionalpolitikk, som er høyt prioritert av departementet.

Tabell 27: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Styrket samisk forskning	7 710	200	1 500	2 100
Forskningsbasert distrikts- og regionalpolitikk	15 000	400	2 900	4 200
Sum	22 710	600	4 400	6 300

Tabell 28: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	76 000	61 000	40 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	5 000	7 000	19 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme 2025	600	4 400	6 300
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	-	-	4 000
Sum estimert utbetalt	81 600	72 400	69 300
Bevilgning statsbudsjettet	82 900		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 62,7 mill. kroner, mens prisjustert nullvekstramme er på 65 mill. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er således over nullvekstrammen, men vi anslår at dette vil jevne seg ut på sikt. Det er estimert høye overføringer på posten fra 2024 til 2025 som dekker utbetalingene i 2025. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 42 mill. kroner, inkludert 18 mill. kroner i leverandørgjeld, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Kap. Post 1500.71

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet er etablert fra og med 1.1.2024. Tildelingen på posten skal dekke IKT-forskning og innovasjon i offentlig sektor. I tillegg bevilger departementet midler til grunnfinansiering og finansiering av forskningssentrene CRNA, Simula UiB og EDOS over kap. 1500, post 51. For 2025 er tildelingen over post 51 foreslått på 50,27 mill. kroner.

Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 231,2 mill. kroner for 2025, og en bevilgning på 83,2 mill. kroner som skal gå til å dekke utbetaling av inngåtte forpliktelser. Forslaget gir en tilsagnsramme på 113,2 mill. kroner, som er i tråd med Forskningsrådets budsjettinnspill.

Ved å realisere rammen på 113,2 mill. kroner blir summen av forpliktelser utover 2025 beregnet til 195 mill. kroner. Målt mot tilsagnsfullmakten gir det 34 mill. kroner i ikke-tildelte midler. Dette har sammenheng med utviklingen i estimatene på avsetningene ved årsslutt 2024.

For å imøtekomme tilsagnsrammen på 113,2 mill. kroner foreslås det at DFD sin andel av utlysningen under IKT-forskning reduseres med 3,6 mill. kroner. Forutsatt prisjustering på andre poster gir mest sannsynlig netto økning i tilsagnsrammen for IKT-forskning i 2025.

Tabell 29: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Prisjustering IKT-forskning	-3 600	0	-400	-900
Sum	-3 600	0	-400	-900

Tabell 30: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	70 000	37 000	17 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	14 000	46 000	82 000
Estimert utbetaling av endret tilsagnsramme 2025	0	-400	-900
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27	0	1 000	10 000
Sum estimert utbetalt	84 000	83 600	108 100
Bevilgning statsbudsjettet	83 240		

Det kan komme endringer i estimert utbetalt for 2025 gjennom året. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 101,7 mill. kroner, prisjustert nullvekstramme er på 105,6 mill. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er således om lag 20 mill. kroner under nullvekstrammen, men vi anslår at dette vil jevne seg ut på sikt. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 24 mill. kroner, inkludert 18 mill. kroner i leverandørgjeld, som er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Kap. Post 601.74

Tildelingen på posten skal ivareta vesentlige deler av departementets sektoransvar for forskning. Dette omfatter forskning til nytte for politikk- og tjenesteutvikling og forvaltningens oppgaveløsning, samt innsats som bidrar til langsiktig kompetanse- og kunnskapsoppbygging for sektoren som helhet. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 192,1 mill. kroner, bevilgning på 172,3 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 561,5 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 50,6 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- I tråd med Forskningsrådets budsjettforslag for 2025 foreslås styrking av Inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv med 10 mill. kroner.
- Videre foreslås det å sette av 20 mill. kroner til Innovativ og effektiv tjenesteproduksjon i stat og kommune.
- Det vurderes hensiktsmessig å sette av resterende 20,6 mill. kroner til prisjustering av allerede planlagte utlysninger

Tabell 31: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv	10 000	200	1 700	2 800
Innovativ og effektiv tjenesteproduksjon i stat og kommune	20 000	-	4 200	6 500
Prisjustering	20 600	600	4 000	5 700
	50 600	800	9 900	15 000

Tabell 32: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	159 000	99 000	49 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	18 000	57 000	98 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	1 000	10 000	15 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	1 000
Sum estimert utbetalt	178 000	166 000	163 000
Bevilgning statsbudsjettet	172 300		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 5,7 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 76 mill. kroner, inkludert 34,2 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På

grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. Post 400.73

Justis- og beredskapsdepartementets tildeling til Forskningsrådet skal bidra til langsiktig kompetanse- og kunnskapsoppbygging innenfor departementets sektorområder.

Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 97,7 mill. kroner, bevilgning på 71,7 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 217,8 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 45 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

I statsbudsjettet er det gitt en bevilgning på 81,7 millioner kroner. Dette beløpet er over estimert utbetaling for 2025, i dialog med departementet er det avtalt å justere bevilgningen i Revidert nasjonalbudsjett (RNB). I stedet for den høye bevilgningen, foreslås det å øke tilsagnsfullmakten. Dette er hensyntatt i beregningen av handlingsrommet. Grunnlaget for den høye bevilgningen skyldes at departementet vil øke satsingen av «Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner».

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det foreslås å sette av 10 mill. kroner til forebygging og bekjempelse av vold og overgrep i nære relasjoner gjennom offentlig ph.d. som følge av departementets forslag i statsbudsjettet.
- I tråd med Forskningsrådets budsjettforslag for 2025 foreslås styrking av Samfunnsikkerhet i en digital og usikker verden med 20 mill. kroner.
- Videre foreslås det å sette av 10 mill. kroner til Rettsvitenskapelig forskning
- Det foreslås å sette av 10 mill. kroner til forebygging og bekjempelse av vold og overgrep i nære relasjoner gjennom offentlig PHD.
- Det vurderes hensiktsmessig å sette resterende handlingsrom til prisjustering av allerede planlagte utlysninger med 5 mill. kroner.

Tabell 33: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Forebygging og bekjempelse av vold og overgrep i nære relasjoner – PHD	10 000	300	1 900	2 800
Samfunnsikkerhet i en digital og usikker verden	20 000	500	3 900	5 500
Rettsvitenskapelig forskning	10 000	300	1 900	2 800
Prisjustering	5 000	400	2 900	4 200
Sum	45 000	1 200	8 600	12 400

Tabell 34: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	56 000	28 000	11 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	9 000	27 000	41 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	1 000	9 000	12 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	1 000
Sum estimert utbetalt	66 000	64 000	65 000
Bevilgning statsbudsjettet	71 700		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 5,7 mill. kroner skyldes at vi har mottatt høyere bevilgning fra departementet enn det vi hadde lagt til grunn. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 69,1 mill. kroner, prisjustert nullvekstramme er på 71,7 mill. kroner (3,8 %). Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 45 mill. kroner, inkludert 11,5 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Barne- og familiedepartementet

Kap. Post 800.70

Midlene på posten skal finansiere forskning innenfor BFD sitt sektoransvar som inkluderer temaer som barn og unges oppvekst- og levekår, familie og samliv, tro og livssyn og forbrukerpolitikk. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 58,5 mill. kroner, bevilgning på 52,5 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 157,2 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 2,4 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det vurderes hensiktsmessig å prisjustere allerede planlagte utlysninger med 2,4 mill. kroner

Tabell 35: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Prisjustering	2 350	100	500	700
Sum	2 350	100	500	700

Tabell 36: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	51 000	35 000	20 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	2 000	14 000	28 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	-	-	1 000
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	-
Sum estimert utbetalt	53 000	49 000	49 000
Bevilgning statsbudsjettet	52 500		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 0,5 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Nullvekstrammen fra 2024 er på 50,8 mill. kroner, prisjustert nullvekstramme er på 52,8 mill. kroner (3,8 %). Estimerte utbetalinger i 2025 er således anslagsvis på nivå med nullvekstrammen. Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 20,7 mill. kroner, inkludert 9,8 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Finansdepartementet

Kap. Post 1600.71

Midlene på posten skal gå til å utvikle kunnskap om skatt og økonomi, og til å øke kunnskap og forståelse for finansielle markeders virkemåte. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 22,9 mill. kroner, bevilgning på 38,4 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 157,8 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 0,8 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det foreslås å prisjustere tilsagnsramme likt handlingsrom, noe som tilsvarer en økning på 0,8 mill. kroner.

Tabell 37: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Økt ramme FINANSMARK	800	-	200	200
Sum	800	-	200	200

Tabell 38: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetalt av forpliktelser	30 200	24 300	17 100
Estimert utbetalt av planlagte tildelinger	8 800	14 700	11 700
Estimert utbetalt av økt tilsagnsramme	-	200	200
<i>Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27</i>		-	100
Sum estimert utbetalt	39 000	39 200	29 100
Bevilgning statsbudsjettet	38 400		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 0,6 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 75,3 mill. kroner, inkludert 8,1 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Kultur- og likestillingsdepartementet

Kap. Post 325.70

Kultur- og likestillingsdepartementets tildelinger til Norges Forskningsråd skal legge til rette for kultur- og medieforskning av høy vitenskapelig kvalitet og en oppbygging og styrking av forskningsmiljøene på disse områdene. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 26 mill. kroner, bevilgning på 21,1 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 123,2 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 1 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger. På grunn av avrundingsforskjeller vises ikke økningen i tildelingen i tabellen for 2025 og estimerte utbetalingene av økt tilsagnsramme. Slike små differanser kan oppstå når tallene avrundes for å forenkle fremstillingen, og derfor kan det forekomme at enkelte justeringer ikke blir reflektert i den visuelle presentasjonen, selv om de faktisk er til stede i de underliggende dataene.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- Det vurderes det hensiktsmessig å sette handlingsrom til prisjustering av planlagte utlysninger. Dette tilsvarer 1,0 mill. kroner.

Tabell 39: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Prisjustering	1 000	-	200	300
Sum	1 000	-	200	300

Tabell 40: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetaling av forpliktelser	15 000	9 000	3 000
Estimert utbetaling av planlagte tildelinger	6 000	16 000	27 000
Estimert utbetaling av økt tilsagnsramme	-	-	-
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27		-	-
Sum estimert utbetalt	21 000	25 000	30 000
Bevilgning statsbudsjettet	21 100		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 0,1 mill. kroner skyldes endringer i estimatene fra 1. tertialrapport til 2. tertialrapport. Endringene meldes inn til RNB i tråd med veiledningsdokumentet og det forventes at bevilgningen settes lik forventet utbetalt da det kun skyldes forsinket utbetalinger og ikke større tildelinger.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 40,2 mill. kroner, inkludert 4,9 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Forsvarsdepartementet

Kap. Post 1700.72

Tildelingen på posten skal bidra til ny kunnskap som er av interesse for forsvarssektoren, og som understøtter militærteknologisk utvikling og realiserer synergier med andre teknologisatsninger i forsvarssektoren. Departementet har foreslått en tilsagnsramme på 208,2 mill. kroner, bevilgning på 65 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 238 mill. kroner. Tilsagnsrammen gir et handlingsrom på 186 mill. kroner mot allerede planlagte tildelinger.

Forslag til endring av tilsagnsramme for 2025

- I tråd med departementets forslag foreslås det en ramme på 181,8 mill. kroner til satsing på forskning innen kvanteteknologi.
- Videre vurderes det hensiktsmessig å sette resterende handlingsrom til prisjustering av ikt-forskning. Dette tilsvarer 4,0 mill. kroner.

Tabell 41: Forslag til endring i tildelinger, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

Forslag	Sum tildeling	Estimert utbetalt		
		2025	2026	2027
Kvanteteknologi	181 800	5 000	35 000	50 000
Prisjustering ikt-forskning	4 000	100	800	1 100
	185 800	5 100	35 800	51 100

Tabell 42: Estimert utbetalt, avrundet nærmeste 100 000, 1000 kroner.

	Estimert utbetalt		
	2025	2026	2027
Estimert utbetalt av forpliktelser	14 000	7 000	2 000
Estimert utbetalt av planlagte tildelinger	9 000	14 000	18 000
Estimert utbetalt av økt tilsagnsramme	5 100	35 800	51 100
Estimert utbetaling av prisjustert tilsagnsramme 2026-27			200
Sum estimert utbetalt	28 100	56 800	71 300
Bevilgning statsbudsjettet	65 000		

Avviket mellom estimert utbetalt og bevilgningen på om lag 37 mill. kroner indikerer at foreslått bevilgning er for høy. Dette vil bli kommunisert til departementet og endringer kommer til å bli foreslått til RNB.

Ikke utbetalte midler (overføringer) på posten er estimert til å være om lag 42,7 mill. kroner, inkludert 3,78 mill. kroner i leverandørgjeld, disse er inkludert i estimert utbetaling av forpliktelser i 2025. På grunn av overgangen til bruttobudsjettering vil ikke midlene overføres på budsjettet i overgangen 2024-25 men er en del av beregningsgrunnlaget for tilsagnsramme og -fullmakt i 2025.

Sak S 76/24

Driftsbudsjett 2025

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Styret	Tove K. Stølen	Ørjan Munkvold, Tom Skyrud	1. Spesifisering av deler av driftsbudsjett 2025
Fra			
Administrerende direktør			

Forslag til vedtak

Styret godkjenner Forskningsrådets driftsbudsjett for 2025 med følgende rammer:

- Totalbudsjett på 865,4 millioner kroner:
 - Personellkostnad 477,3 millioner kroner
 - Driftskostnad på 342,7 millioner kroner
 - Strategiske satsinger på 45,4 millioner kroner

Driftsbudsjettet finansieres på følgende måte:

- 285.01 driftsutgifter på 804,1 millioner kroner
- 285.21 særskilte driftsutgifter på 58,9 millioner kroner
- Belastningsfullmakter på 2,5 millioner kroner

Driftsbudsjettet skal sikre videre drift, støtte strategi og redusere virksomhetsrisikoer.

Administrerende direktør får fullmakt til å tilpasse driftsbudsjettet i samsvar med endelig tildelingsbrev for 2025. I tillegg kan administrerende direktør benytte overførte midler fra 2024 til prioriterte strategiske satsinger og andre driftskostnader. Styret ber administrasjonen rapportere om dette i 1. tertial rapporteringen.

Bakgrunn

Driftsbudsjettet skal sikre bærekraftig drift og legge til rette for nødvendige investeringer i forretningsutvikling, digitalisering og effektivisering. Det skal også benyttes til å opprettholde Forskningsrådet som en attraktiv arbeidsplass med kompetente ansatte.

I foreslått statsbudsjettet for 2025 er driftsbevilgningen satt til 851,3 millioner kroner, fordelt på post 01 Driftsutgifter med 804,1 millioner kroner og post 21 Særskilte driftsutgifter med 47,2 millioner kroner. Denne oppdelingen av driftsbudsjettet skyldes overgangen til bruttbudsjettering fra 2025. Midlene på post 21 er øremerket til midlertidige oppdrag eller til spesifikke formål.

Etter en omfattende nedbemanning i 2023 har Forskningsrådet brukt 2024 til å stabilisere driften og etablere en ny «normaltilstand». Dette gjenspeiles i driftsbudsjett for 2025, hvor budsjettendringene primært er prisstigning, helårseffekt av nye oppdrag gitt i 2024 og konsekvenser av overgang til bruttbudsjettering.

I foreslått driftsbudsjett fordeles kostnadene mellom personal og drift med henholdsvis 55,2 % og 44,8 %. Dette er en fordeling som er i tråd med Forskningsrådets målsetting på 55/45%.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Saken fremmes for at Styret kan godkjenne driftsbudsjettet for 2025.

Hovedpunkter

Overgang til bruttobudsjettering

Forskningsrådet går over til bruttobudsjettering. Dette innebærer at flere aktiviteter er flyttet fra tilskuddsbudsjettet til driftsbudsjettet. For eksempel skal randsonene Kilden og Teknologirådet nå finansieres over driftsbudsjettet. Det er mulig at ytterligere aktiviteter skal overføres, og dette diskuteres per tid med Kunnskapsdepartementet.

For å redusere risiko knyttet til overgangen, vil regnskapet stenges tidlig i desember 2024. Utgifter fra slutten av 2024 vil dermed bokføres i 2025. Dette resulterer i større overføringer. Vi estimerer mellom 60–90 millioner kroner totalt sett, hvorav frie midler er i størrelsesorden 20–30 millioner kroner. På grunn av usikkerhet rundt størrelsen, er beløpene ikke inkludert i det foreslåtte driftsbudsjettet. Vi legger opp til samme prosedyre som tidligere, hvor vi har en prioritert liste av tiltak/prosjekter som har behov for finansiering.

Bevilgning/inntekter

Forskningsrådets forslag til driftsbudsjett er på 865,4 millioner kroner. Tabellen under viser hvordan dette skal finansieres.

Tabell 1: Driftsbevilgning 2025 (tall i mill. kroner).

Bevilgninger	2023	2024*	2025	Δ 25-24
Bevilgning 01 posten	744,20	766,87	804,12	37,25
- Hvorav øremerkede oppdrag	6,00	9,00		
Særskilte oppdrag 21 posten			47,21	47,21
Belastningsfullmakter			2,50	2,50
Andre inntekter	25,00	22,00	0	-22,00
Overføring øremerkede oppdrag	35,00	0	11,60	11,60
Total driftsbevilgning	804	788,87	865,43	76,56

*vedtatt budsjett i desember 2023

Endringen fra 2024 skyldes:

- Øremerkede oppdrag gitt i RNB i 2024 på 13,4 millioner kroner
- Øremerkede oppdrag hvor Kilden og Teknologirådet nå er inkludert i driftsbudsjett med til sammen 23,7 millioner kroner.
- Oppdrag som skal belastes andre kapitler enn Forskningsrådet på 2,5 millioner kroner (belastningsfullmakter)
- Overføring av midler fra 2024 til øremerkede oppdrag på 11,6 millioner kroner
- Prisvekst på 25,6 millioner kroner

Driftsbudsjett

Driftsbudsjettet er delt inn i personalkostnader, driftskostnader og strategiske satsinger.

Tabell 2: Driftsbudsjett 2025 fordelt på prosesser. Teknologirådet og Kilden inngår fom 2025.

Kostnadstype/prosesser	Regnskap			Δ 25-24	Endring i %
	2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025		
Personalkostnader	501,8	435,5	477,3	41,8	10 %
Driftskostnader	250,8	295,5	342,6	47,1	16 %
- Investeringsvirksomheten	35,3	64,0	54,1	-9,9	-15 %
- Rådgivning og dialog	22,4	19,1	16,7	-2,4	-13 %
- Oppdragsvirksomheten	16,6	23,7	44,5	20,8	88 %
- Fellestjenester og lokaler	95,5	88,8	98,1	9,3	10 %
- IT drift og forvaltning	77,1	92,7	118,9	26,2	28 %
- Avdelingskostnader	3,9	7,2	10,2	3	42 %
Strategiske satsinger	53,0	58	45,4	-12,6	-22 %
Totalsum	805,6	789,0	865,5	76,5	10 %

Personalkostnader. Budsjettet er på 477,3 millioner kroner basert på 396 årsverk.

Sammenlignet med 2024 øker det med 27 årsverk, hvorav 17 til Kilden og Teknologirådet, 5 til nye oppdrag fra departementene og 5 for å etablere et produktteam for forvaltning av Tibi (iFront prosjektet).

I foreløpig tildelingsbrev for 2025 er det ikke økninger som tilsier finansiering av nye årsverk.

Personalkostnadene utgjør med dette 55,2% av totalbudsjettet.

Noen sentrale poster:

- Lønn og lønnsvekst: 326,6 millioner kroner
- Sosiale avgifter: 100,0 millioner kroner
- Pensjonsutgifter: 50,7 millioner kroner

Investeringsvirksomheten. Budsjettet er på 54,1 millioner kroner som er en nedgang på rundt 10 millioner kroner. Nedgangen er i tråd med forbruksmønsteret i 2024.

Noen sentrale poster:

- Honorar til eksperter og paneler: 20,3 millioner kroner.
- Internasjonalt samarbeid og EU mobilisering: 16,9 millioner kroner
- Porteføljestyre og porteføljedrift: 8,4 millioner kroner

Rådgivningsvirksomheten og dialog. Budsjettet er på 16,7 millioner kroner som er en økning på 3 millioner kroner (tabellen viser reduksjon, men det skyldes omklassifiseringer til oppdragsvirksomheten).

Noen sentrale poster:

- Kjøp av kunnskapsgrunnlag og evalueringer: 5,6 millioner kroner
- Arrangementer og øvrig dialog: 5,2 millioner kroner

Oppdragsvirksomheten. Budsjettet er på 44,5 millioner kroner. I tillegg kommer personalkostnader estimert til 75,5 millioner kroner (om lag 60% av kostnaden til oppdragsvirksomheten er personalkostnader).

Forskningsrådet har rundt 80 øremerkede oppdrag fra departementer og andre aktører. Økningen skyldes blant annet flere oppdrag og endret kategorisering i forbindelse med overgang til bruttobudsjettering.

Noen sentrale driftsposter:

- Særskilte oppdrag, departementsoppdrag og refusjonsoppdrag: 26,5 millioner kr fordelt på 33 oppdrag
- Sekretariater: 11,6 millioner kroner fordelt på 8 oppdrag
- Teknologirådet og Kilden 6,4 millioner kroner

Styre og støtte. Budsjettet er på 227,2 millioner kroner som er en økning på 38,5 millioner kroner. Økningen skyldes blant annet prisstigning, at deler av nytt system (Tibi) er kommet i forvaltning og høyere kostnader til lokaler.

I tillegg har vi økt avdelingsbudsjettene for å styrke både kompetanseutvikling og arbeidsmiljøet i avdelingene. Budsjettet inkluderer nå 23 500 kroner pr årsverk som er økning på 30% fra 2024. Dette kommer i tillegg til målet om 75 timer per årsverk dedikert til kompetanseheving.

Noen sentrale poster:

- Forvaltning av datasystemer: 60,5 millioner kroner
- IT-drift: 58,4 millioner kroner
- Husleie, møtesenter og kontordrift: 55,1 millioner kroner
- Arbeidsmiljø og kompetanseutvikling: 20,8 millioner kroner.
- Fellestjenester kommunikasjon, styring/økonomi og ledelse: 18,5 millioner kroner

Strategiske satsinger. Strategiske satsinger omfatter finansiering av større endringsbehov. Prosessen er slik at organisasjonen fremlegger behov, og deretter foretas en vurdering basert på strategisk verdi og gjennomføringsevne. Igangsatte tiltak får som regel prioritet.

Det settes av 45,4 millioner kroner til finansiering av pågående digitaliseringstiltak; iFront-prosjektet, etablering av ny dataplattform, tilpasning av ERP-systemet til bruttobudsjettering og ferdigstilling av langtidsbudsjetteringssystemet. Disse prosjektene har et finansieringsbehov på ytterligere 18,1 millioner kroner for å nå ambisjonene som er satt. Bevilgningsramme tillater imidlertid kun delvis finansiering.

I tillegg er det fremmet nye tiltak på totalt 10,5 millioner kroner. Selv om dette er mindre investeringer, er de alle sentrale for å støtte strategiske mål og effektivisere virksomheten.

Som tidligere nevnt, forventer vi overføringer av frie midler i størrelsesorden 20-30 millioner kroner. Med dette som utgangspunkt vil de fleste av prosjektene kunne fullfinansieres.

I tabellen under vises de ulike prosjektene

Tabell 3: Oversikt strategiske satsinger

Tiltak og prioritet	Innmeldt behov	Tildelt beløp
1. iFront	44,5	29,4
2. Ny dataplattform	10	7,0
3. Ny budsjettmodell*	6,0	6,0
4. Nytt system for Langtidsbudsjettering	3,0	3,0
5. Ny portefølje for forsvar, sikkerhet og beredskap samt Forskningssikkerhet	4,5	-
6. Etablering av felles 1 linje support - eksterne brukere	5,0	-
7. Arbeidsgiverprofilering	1,0	-
Sum	74,0	45,4

*Ny budsjettmodell er et oppdrag fra KD som Forskningsrådet har styrket ved egen midler

iFront. Erstatte dagens egenutviklede saksbehandlingsløsning med nye, forenklete og brukerorienterte prosesser i en fremtidsrettet lavkodeplattform. Planlagt avsluttet i løpet av 2026.

Ny dataplattform (inkl datavarehusplattform). Dette er et tiltak for å legge til rette for mer innsikt/drevet/datadrevet Forskningsråd. Ferdigstilling planlegges avsluttet samtidig med iFront.

Ny budsjettmodell. Innføre bruttobudsjettering i økonomimodell og -system. Vi har fått øremerkede midler fra KD i flere år, også nå i 2025 på 4 millioner kroner. Arbeidet planlegges ferdigstilt i 2025.

Nytt verktøy for Langtidsbudsjettering. Langtidsplanlegging av utlysninger og utbetalingene i tilskuddsforvaltningen. Erstatte dagens system som ikke supporteres lenger. Planlagt avsluttet i 2025.

Ny portefølje for forsvar, sikkerhet og beredskap samt Forskningssikkerhet. Tiltakene skal styrke Forskningsrådets evne til å håndtere sikkerhetsutfordringer og bygge kapasitet for fremtidige krav, og sikrer operativ robusthet og etterlevelse av sikkerhetsstandarder.

Etablering av felles 1 linje support. Prosjektet skal samle førstelinjen for å gi brukerne en mer helhetlig og effektiv støtte.

Arbeidsgiverprofilering. Tiltaket er arbeidsgiverprofilering med mål om å styrke vårt omdømme, øke synligheten og beholde nøkkelpersoner.

Risiko og økonomiske / Ressursmessige konsekvenser

Det er ikke anledning til å overskride kapittel og post, noe som krever stram økonomistyring gjennom hele året. Bevilgningsreglementet tillater maksimalt 5 % overføring av ubrukte midler til det enkelte år. Dette gjelder ikke overføringer fra 2024 til 2025.

Bevilgning/inntekter. Statsbudsjettet for 2025 er ennå ikke vedtatt, og vi har kun mottatt et utkast til tildelingsbrev. Eventuelle større endringer vil kunne kreve en ny vurdering. Slike endringer vil imidlertid komme så tidlig at nødvendige justeringer kan gjennomføres.

Kostnader. Personalkostnadene er beregnet utfra faktiske forpliktelser per tid og dermed liten risiko. Driftskostnaden er utarbeidet i tett samarbeid med organisasjonen for å sikre kvalitet. Enkelte strategiske satsinger er ikke fullfinansiert, noe som kan føre til forskyvninger i tid. Det er imidlertid satt av midler til alle pågående prosjekter slik at fremdriften kan opprettholdes i årets første fase. Vi forventer at overføringer av frie midler vil dekke de fleste av behovene som meldt inn.

Internasjonalt arbeid (ERA-NET, CSA og Cofund). De fleste oppdragene er klarlagt og medtatt i dette budsjettet, men det gjenstår noen som vi ikke fikk avklart før denne saken skulle ferdigstilles. Prosjektene er i stor grad selvfinansierende, der kostnader balanseres mot inntekter. Risikoen vurderes derfor som lav.

Overføringer fra 2024. Driftsbudsjettet vedtas før overføringene fra 2024 er kjent. Det forventes et betydelige beløp, særlig som følge av overgangen til bruttobudsjettering som forkorter regnskapsåret 2024 med en ½ måned. Det forventes også overføringer av frie midler, og også kan det komme mer på øremerkede oppdrag. For å sikre riktig bruk av disse overføringene er det utarbeidet en prioritert liste for å finansiere strategiske satsinger ytterligere.

Bruttobudsjettering. Overgangen til bruttobudsjettering er fortsatt under arbeid, og det er noen uklarheter knyttet til om flere aktiviteter skal flyttes fra tilskuddsbudsjettet til driftsbudsjettet. Vi er i dialog med Kunnskapsdepartementet om dette. Hvis flere aktiviteter skal flyttes så er dette et nullsumspill.

**Forberedelse
/
prosess**

Driftsbudsjettet er drøftet med fagforeningene 25.11.2024, i tråd med hovedavtalen i Spekter. Følgende kom frem fra foreningene i drøftingene:

- Det er positivt at det er lagt mer midler lokalt til kompetanseutvikling
- Det er positivt at personalbudsjettet følges opp på områdenivå, ikke avdelingsnivå
- Foreningene registrerer at brorparten av de strategiske midlene går til digitale prosjekter, men hadde foretrukket at budsjettet tillater mer faglig og strategiske utviklingsprosjekter.
- Selv om vi nå har de ansatte vi skal ha fremover, må det også brukes ressurser på å se om vi får ønskede effekter blant annet av omorganiseringen og innføringen av løpende søknadsbehandling.

**Videre
saksgang**

Styret vil ved hvert tertial bli oppdatert på status budsjett/regnskap.

Vedlegg 1- Spesifisering av deler av driftsbudsjett 2025

Oppdragsoversikt

Forskningsrådet har en betydelig andel oppdragsfinansiering, samlet sett om lag 80 oppdrag estimert til rundt 120 millioner kroner (inkludert personalkostnad). Fra 2025 vil alle personalkostnader knyttet til oppdrag bli bokført direkte på det aktuelle oppdraget.

Vi deler oppdragene på følgende måte:

- Særskilte oppdrag og sekretariat (kap post 285.21)
 - a. Særskilte oppdrag
 - b. Sekretariat
- Basisoppdrag (kap post 285.01)
 - a. Andre DEP-oppdrag
 - b. KD-oppdrag
 - c. Refusjonsoppdrag
- Internasjonale oppdrag (kap post 285.01)
 - a. CoFund partnerskap (Horizon Europe):
 - b. CSA / Horizon
 - c. DIGITAL
 - d. ERA-NET CoFund (H2020)

Tabell 1: Særskilte oppdrag og sekretariat (285.21). Personalkostnader er inkludert.

285.21 Særskilt oppdrag	Mill. kr
Oppdrag Bærekraftig før	5,20
Oppdrag Barn og Unge-Drift	0,50
Nasjonal Ekspert til EC (DG Research)	2,60
MINERALER - FoU og kompetansebehov	6,40
Nasjonal transportplan	2,58
Kilden	6,64
Teknologirådet	13,30
Totalt	37,22

285.21 Vertskapsoppdrag	Mill. kr
Olje og Gass 21	5,36
Energi21	5,00
JPIOCEANS-SEKR	2,16
HO21-Monitor	2,58
Prosess21	2,54
HO21-Rådet	2,16
Finansmarkedsfondet	1,96
Totalt	21,76

Tabell 2: Basisoppdrag (kap. 285.01). Personalkostnader er inkludert.

285.01 Andre DEP oppdrag	Mill. kr
SSF-Svalbardkontoret	0,01
SSF-Arktiske stipend	0,03
Havsekretariat	0,77
Internasjonale oppdrag OED	3,20
FoU-strategi for likestilling og diskriminering	Kommer
Talentsenter	0,20
Partnerskap Blue economy. Tilleggs kostnader	3,09
Kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt)	1,50
Grønn plattform	4,22
FORREGION-Dialog og læringsarena	0,06
Grønn rapportering	2,88
En vei inn og felles førstelinjetjeneste	1,24
Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL)	1,31
Nasjonalt koordineringssenter for cybersikkerhet	1,38
Mission Innovation Zero-Emission Shipping	3,38
Totalt	23,77

285.01 KD oppdrag	Mill. kr
Kandidater til medisinsk komitee (REK)	0,70
KVU Tungregning	1,75
Nasjonal satsing på kunstig intelligens	4,43
Ny budsjettmodell	6,00
Totalt	12,88

285.01 Refusjonsoppdrag	Mill. kr
BRANNSIKKERHET	0,18
Fondet for forskningsav. på landbruksprodukter FFL/JA	4,66
Eiendomsfondet	0,50
DIP - Stiftelsen design og arkitektur i Norge	0,10
Totalt	5,44

Tabell 3: Internasjonale oppdrag (kap post 285.01)

285.01 Internasjonale oppdrag	Mill. kr
--Ca. 40 oppdrag --	-- ferdigstilles i februar--

Rådgivningsporteføljen/kunnskapsgrunnlag

Rådgivningsporteføljen innstilles etter en intern prosess.

Tabell 4: Rådgivningsportefølje/kunnskapsgrunnlag (kap post 285.01)

Tiltak	Mill. kr
Evalueringen av effekten av forskerlinjene og deres betydning for forskningsmiljøet	0,75
Resultatanalyse SØA	1,70
Prosjektanalyse: Hvordan virker virkemidlene våre?	0,91
Infrastrukturutlysninger og veikart	0,35
Evaluering av ESFRI-deltakelse	0,15
Evaluering av forskningsinfrastruktur	0,15
Kunnskapsgrunnlag samfunnssikkerhet og beredskap	1,00
Følgeevaluering: Faste vs løpende frister	0,25
Overgangen til Tibi: Følgeevaluering	0,35
Totalt	5,61

Dialogporteføljen

Dialogporteføljen innstilles etter en intern prosess.

Tabell 5: Dialogporteføljen

Dialogporteføljen	Mill. kr
Arrangementer	1,8
Mobiliseringskampanjer	0,3
Suksesshistorier	1,3
Øvrig dialogaktiviteter	1,76
Totalt	5,16

Sak S 76/24

Godkjenning av eiendomsbudsjettet 2025

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler
Styret	Jesper W. Simonsen	Randi Myhre

Fra
Administrerende direktør

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Styret har fått seg forelagt budsjett for Eiendomsfondet for 2025 knyttet til Forskningsrådets forvaltning av statens eiendommer i Gaustadbekkdalen i Oslo. Styret vedtar budsjett for Eiendomsfondet for 2025.

Kort bakgrunn Forskningsrådet forvalter på vegne av Staten ved Kunnskapsdepartementet 13 tomter i Gaustadbekkdalen i Oslo.

Inntektene fra festekontraktene settes i et eget eiendomsfond som Forskningsrådet forvalter. Eiendomsfondet er et statlig fond med krav til særskilt regnskap og budsjett.

Eiendomsvirksomheten i Forskningsrådet er selvfinansierende og reguleres med egne statutter. Årsresultatet av eiendomsvirksomheten føres mot Eiendomsfondet, fondet tilføres også opptjente renter.

Midlene i Eiendomsfondet skal fungere som et virkemiddel for å nå forskningsstrategiske mål samt ivareta egne eiendommers økonomiske og funksjonelle verdi.

Fondets midler kan i henhold til statuttene benyttes til:

- Strategiske eiendomskjøp, og/eller til betjening av lån som opptas for samme formål
- Infrastrukturanlegg, nybygg, ombygging og vedlikehold av bygninger som anvendes til forskningsformål, og/eller til betjening av lån som opptas av samme formål
- Forvaltning, planlegging og utvikling av egne tomtearealer og eiendommer

Kostnadene dekker i hovedsak refusjon til Forskningsrådet for forvaltning, i henhold til avtale, og kjøp av juridisk bistand.

Det er ikke brukt midler fra fondet de siste årene. Fondets virksomhetskaptal var per 31.12.23 112,9 mill. kroner. Det er ikke fastsatt noen øvre grense for fondets størrelse. Tidligere har fondsmidlene blitt brukt til blant annet bidrag/grunnkapital og planleggingskostnader for CIENS, oppretting av skader som følge av ustabile grunnforhold, og kjøp av tilleggsarealer (justering av tomtegrenser).

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Budsjettet for Eiendomsfondet skal vedtas i forbindelse med behandlingen av driftsbudsjettet.

Hovedpunkt

Forslag til eiendomsbudsjett 2025 er satt opp på samme struktur som før og avviker ikke i stor grad fra tidligere år.

Inntektsiden genereres på grunnlag av inngåtte festecontrakter av eiendommer forvaltet av Forskningsrådet i Gaustadbekkdalen. Disse kontraktene har normalt en løpetid på 80 år, og regulering er hjemlet i lovverket og skjer hvert 5. eller 10. år. Ut fra de inngåtte festeavtalene er det ingen festecontrakter som skal reguleres i 2025. Neste regulering skal foretas i januar 2026 (Montessori barnehage).

Renteinntekter i 2025 budsjetteres iht. forventet rentebane fra Norges Bank som er estimert til et gjennomsnitt på 4 prosent for 2025.

Refusjon for lønnskostnader (beregnet til ett årsverk inkludert overhead) konsumpris-justeres i april hvert år.

Vi vurderer på nåværende tidspunkt at det vil være mindre behov for kjøp av juridisk bistand i 2025 sammenlignet med 2024.

Eiendomsbudsjett for 2025 (i 1000 kroner)

Konto	Navn	Regnskap 2023	Foreløpig regnskap 2024	Budsjett 2024	Budsjett 2025
3600	Leieinntekter /Festeavgift	8 788	8 885	8 827	8 368
3640	Annen driftsrelatert inntekt/eiendomsskatt	-	-	-	517
8050	Renteinntekt	3 124	-	3 000	4 464
5990	Annen personalkostnad (overført fra NFR)	- 1 973	- 2 071	- 2 027	- 2 131
6701	Konsulenttenester innen jus	- 17	- 122	- 160	- 50
7750	Eiendomsskatt	- 557	- 686	- 560	- 686
Resultat		9 365	6 006	9 080	10 482

Merk I: F.o.m 2025 vil festeavgift og eiendomsskatt bokføres på ulike inntektskonto, iht. til DFØs standard kontoplan.

Merk II: Renteinntekter for 2024 bokføres ved årsslutt. Påløpt renteinntekter pr 30.09.2024 er NOK 3 403 528.

Forberedelse / prosess

Saken er utviklet av administrasjonen.

Videre saksgang

Administrasjonen følger opp videre drift av eiendomsvirksomheten iht. vedtatt budsjett.

Sak S 77/24

Forslag om endring av vedtektene for Norges forskningsråd §6

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Styret	Jesper W. Simonsen	Stig Slipersæter	

Fra
Administrerende direktør

BESLUTNINGSSAK

Kort bakgrunn

Vi har mottatt brev fra Kunnskapsdepartementet i dag, 29.11.2024; Forslag til endring av vedtektene som følge av at Forskningsrådet går over fra å være nettobudsjettert til å bli bruttobudsjettert.

Saksark ettersendes mandag 2. desember
